UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Quemadmodum testa. aperian.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

Bart. ⁊ docto. ff. de vulgari ⁊ pupil. ⁊ vbicūque tractatur materia pupil. ſubſtit. nimirum ſi ceſſet diſpoſitio d. l. ius noſtrum. cum ſim. Sed in hac l. ſi Bart. nō loquitur in hoc caſu, ſed loquit̄ quā do in vna aditione ſufficiebat heredi habere vtrāque, ⁊ eſt caſus in l. ſi tu ex parte. hoc eo. titulo. quā alle Bar. Notanda ſunt p̄dicta ad que ea habentur in. l. vnica. §. is ita. C. de ca. tol. ⁊ in l. quidā elogio. C. de iure deliber.

AND. BARB. ¶ Secundo modo. Et no. hic dicit Ang. ꝙ ſi hr̄ditas venit ex diſpoſitiōe ſtatuti, ⁊ ſic nō pōt ꝓparte acceptari, ⁊ ꝓ parte repudiari, vt in text. ſin. in l. iiij. C. de omni ag. deſer. li. x. ⁊ vide Ang. l. j. ⁊. ij. ſ. e. ⁊ hic Mod. lʒ ille tex. loquat̄ ex diſpoſitiōe hominis. ſi bene cōſideretur. ⁊ vide Mo. in l. ventre. ſ. eo. volunt ꝙ ſi hr̄ditas defertur ſuo, ex ſtatuto, illa nō tranſmittitur vigore ſuitatis. ⁊ licet hereditas non tranſmittatur, tñ tranſmittitur illa, que dfertur ex ſtatuto, dummodo ſit certa pars. Ita voluntꝰ Moder. in l. cum antiquoribus. C. de iure delib.

ALEX. ¶ Inuito accreſcit. Cōtrarius in hoc fuit. Bar. in. lege. teſtō. C. de imp. ⁊ contra Bar. hic adde Ange. in l. ſi is qui. pure continuatur cum l. cum hereditate. ſ. eodem.

AND. BARB. ¶ Vel. non ſolum. vide Bar. pro intellectu iſtiꝰ legis non ſolum in l. pater familias. ff. de priuil. cred. vbi ſibi cōtradicit ⁊ gl. ſin. in illa lege cirta medium gl. mag. in ver. melius ⁊ vide Bart. in. l. teſtamento. C. de impub. vbi ſibi contradicit.

ALEX. ¶ Ver. et go etiam ſi minor. Certe ille verſic. loqtur in alio caſu Unde dic ꝙ dictū Bart. probatur in. l. ſi filius qui patri. ſm vnā lec. quā tenet ibi Bart. ⁊ ibi d hoc dixi. ſ. d vul. ⁊ pu.

TITVLVS III.

Quemamodum teſtamen. aperiantur, inſpiciantur, & deſcribantur.

LEX I.

1 Teſtamentum petitur aperiri officio Iudicis.

a OMnibus. [a] Primo ponit mentem edicti. Secundo rationem. Tertio incipit exponere. Secunda ibi ratio. Tertia ibi ſi quis Dicit tex. quicunque. ⁊ quorū intereſt ⁊ verſimile eſt qd animo calumniandi, nō poſtulent Dyn. ¶ Duo habemus videre. Primū quo ordine perueniatur ad aperiendum teſtamentum. ⁊ iſtud dicam hic. Secundum, poſtquam ad hoc debet deueniri, qualiter aperiantur, ⁊ inpiciat̄, ⁊ deſcribat̄. ⁊ de hoc dicā in. §. ſi. ¶ † Circa primū quero quo iure petatur teſtamētū aperiri ex hoc edicto: Reſp. offi. iudi. vt patet ex tex. dū dicit, facturum ſe p̄tor pollicetur, vt j. eo. l. cum ab initio. C. eo. l. ij. no. ad circulum arboris actionum. ⁊ Jo. in arbore nō fecit circulum huic edicto, oſtēdēs

2 ꝙ ex eo nō oriebatur actio. ¶ † Secūdo quero, qñ hoc edictū habeat locum: Breuiter. quando quis cōfitetur ſe habere tabulas, nec aſſignat cauſam quare non debeat exhibere, ⁊ ſic nō cōtēdit, vt j. e. l. ij. §. ſi. ⁊ j. de ta. exhi. l. j. §. j. Si enim negaret ſe habere, vel diceret ſe nō dbere exhibere, hab̄e locū iterdictū d tab. exhi. vt d. l.

3 ¶ † Tertio quero, quo ordine implorabitur hoc officiū: Reſpond. ante omnia fient interrogatiōes, vtrum habeat tabu

b las, vel non, ⁊ ſi dicit ſe habere, vtrū cōtendit ſe exhibere, vel non ar. l. vbicūque, [b] ſ. de interr. arctata dicit Jac. d Are. Itē Ro. in

4 libello ſuper ti. de tab. exhi. ¶ † Quarto quero, ſi conſtat ꝙ habeat tabulas tūc ⁊ non dicit nolle ſe exhibere, quis ordine ꝓcedi tur: Dicit gl. q̄ eſt hic ſuꝑ verb. alieno. ſ. ꝙ nō ꝓcedat̄ i forma iudicij, ſicut dicimꝰ in bono. poſ. vid hāc gl. Certe in bo. poſ. nō eſt neceſſe ꝙ citetur pars. l. iij. §. acquirere. ⁊ ꝙ ibi not: j. de bo. poſ. q̄ modo ergo hoc ꝓcedet: ¶ Preterea tex. j. in l. ꝓxi. §. ſi dubitetur. dt ꝙ dʒ fieri cognita cauſa, ergo parte citata, l. ī cauſe, §. cauſa cognita. ſ. de min. Ad hoc vt iſtud edictū habeat locū, reqrit̄ ꝙ quis non dicat ſe nolle exhibere. Ideo aduertentum, quādoqʒ illi ea q̄ petitur exhiberi, cōfitetur ſe debere exhibere, tunc fit ſibi preceptū, iuxta l. ſi debitori. ſ. de iud. ⁊ non fit in forma iudicij, vt ibi patet. Et boc modo pōt intelligi illa gl. Qñqʒ hoc modo nō cōfitetur, ſed dicit, Domine Judex, bene habeo teſtamentum, ſed dubito vtrum teſtator viuit, vel ſi mortuꝰ, vel ſit mortꝰ vel an iſtius interſit. illo caſu etiam habebit locum hoc edictū. Non enim dicit ſe nolle exhibere, vel non debere, ſed an debeat, dubitat. Ita loquitur j. l. proxi. §. ſi dubitetur tūc adhibet̄ ſummaria cognitio vt d. §. ſi dubitetur. Et ſi peterētur tabule aperiri, tunc nō eſſet neceſſe qd alia pars citaretur: ſed ſi peterentur tabule publicari. vel tradi parti, tunc deberet pars que ledi poſ

c ſet citari, [c] vt venientes ab inteſtato, l. j. §. hoc iterdictū. j. de tab.

6 exhi. ⁊ l. nanxita diuꝰ de adopt. ¶ † Quero, q̄ ꝓbatio reqrat̄ [d] in

e iſta ſummaria cognitione: Dicit gl. ꝑ iuramētū [e] partis. l. theſaurꝰ. ad exhi. l. iij. C. eo. illud eſt verū, ſi q̄rat̄ de ꝓbādo an partis i

f terſit [f] Sed ſi dbēt allia ꝓbari, vt puta mors teſtatoris, d qua dubitatur, tunc requiritur alia probatio per famam, vel ꝑ vnum teſtem, l. ij. §. ſi dubitetur. j. eo. Fateor tamen ꝙ iudex debet aperire tabulas, ⁊ primo ipſe videre, ⁊ ſic reperit petentē eſſe in manifeſta calumnia, q̄ eiꝰ nullo modo intereſt, non oſtendet ſibi Sicut enim particulā ad eum non pertinentem non iubet ſibi edi, ita ſi totū manifeſte videt̄ ad ſe non pertinere, argentariꝰ. §. edi.

6 ſ. de eden. ¶ † Quero an iſtud iuramentum calumnie poſſit preſtari per procuratorem gl. dicitꝙ ſic, l. qui bona. §. ſi alieno. d dā.

7 infect. ¶ † Quero pro quibꝰ vltimis volūtatibus habeat locum hoc edictum: Gl. dicit, qd pro teſtamento nuncupatiuo per notarium in ſcriptis redacto, ⁊ bene. Item ꝓ teſtamento perfecto ⁊ imperfecto, l. proxi. §. j. quod dic vt ibi, ⁊c.

ADITIONES.

a ¶ Omnibus. Pro cōcordia, aduerte ꝙ in actiōe ſummaria ad exhibēdū ꝓcedit̄ per viā iuramēti: Ita alleg. Bar. tenere in l. theſaurꝰ. ff. ad exhi. Cōtrariū alle. tenere in hac l. j. So. duplex primo q̄ in d. l. theſaurꝰ. verū dt vbi agitur de modico preiudicio, ſecꝰ ſi de magno, vt in hac l. j. vt ipſe Bar. hic ſētit: ⁊ in d. l. theſaurus. l ⁊ ſo id quod dicitur in d. l. theſaurus. debet intelligi ſane, ⁊ limitari vt in hac l. j. Poſſet ⁊ tertia dari ſol. que eſt vera ſm Bar. in hac l. j. vt quod dixit in d. l. theſaurus, procedat qñ queritur an interſit petentis, alias non.

b ALEX. ¶ Ubicūqʒ. Adde no. ꝑ Bal. l l. ij. C. d teſ. in ſi. ⁊ iij. queſ.

c ALEX. tio ¶. Poſſet citari. In publicatiōe teſtamēti dʒ citari. adde Bar poſt Bal. in l. j. ⁊ ū. C. de teſt.

d POMA. ¶ Probatio requiratur. Vide Ang. conſi. clxiij. in fin.

e ALEX. ¶ Juramentum. Per iuramentū ꝓbatur intereſſe ſed Ang. in l. ſi quis ex argentarijs §. exigitur, vbi vide, dicit ꝙ illud dictū eſt falſum, q̄ d. l. ſi quis. §. ex hoc. ⁊ §. pertinere. ⁊ l. pretor §. j. de edē, vbi expedit ꝙ appareat de vtilitate petētis, nec ob. l. theſaurꝰ hic alle. q̄ ibi loqtur de alia exhibitione inſtrumentorū Itē no ob. d. §. exigitur q̄ ibi loqtur qñ cōſtabat rē ad petentem pertinere: ⁊ tñ anno tollit̄. vid Bar. in l. ſi is aq̄. vt in pot. leg.

f ALEX. ¶ Patris interſit. Et eſt alia gloſſ. in iij. §. ſciēdū ad exhi. ver. ſummatim.

a §. Ratio [a] No. hanc regulā in his que ex teſtamento dependent nō poteſt trāſigi nec veritas diſqiri, niſi inſpectis ⁊ cognitis verbis teſtamēti hoc enim examinat gl. ⁊ ego examinaui in l. de his ſ. de tranſac.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Ratio. Vid Bar. d iſtis verbis in l. de his ſ. de tran.

1 ☞ Teſtis negans ſuum ſigillum, an faciat vacillare fidē teſtamenti.

2 Teſtis vnus de aſcriptis in teſtamento vel inſtrumento ſi ille contradicat, qū reddat inſtrumentum ſuſpectum. ⁊ nu. 7.

3 Apertio teſtamenti, quomodo fiet quando eſt certum qd debet aperiri.

4 Teſtamentū quando petitur aperiri. inſinuari, ⁊ publicari quomodo fiet.

5 Teſtes ſi omnes in inſtrumento deſcripti contradicunt inſtrumento inſtrumentum reprobatur.

6 Teſtes ſi duo deſcripti in inſtrumento contradicunt dicentes ſe non interfuiſſe, inſtrumentum redditur falſum niſi per alios teſtes approbetur.

9 Teſtes qū dicunt ſe nō recordari an interfuerunt vel. non inſtrumentum, remanet validum.

7 Teſtes ſi dicunt aliter fuiſſe ſcriptū quā fuerit actum an inſtrumentum reddatur falſum.

8 Inſtrumentum q ſcripſit illud impugnare poteſt ⁊ quomodo

9 Teſtes non, deſcripti in in inſtrumento, ꝯdicentes inſtrumento qualiter habeant deponere.

01 Teſtis examinatus notario, ſi dixit notariū ſcripſiſſe, quod nunquam dixit, cui ſtetur, remiſſiue.

a §. Si quis neget. [a] Unus ex teſtibꝰ neceſſarijs aſcriptis in teſtamento contradicens, fidem teſtamēti facit vacillare. h. d. Dicit̄ in tex. ſuum qd dicitur a ſe oppoſitum. Jac. de are. dicit teſtem agnoſcere cū

1 forma ſigilli non appareat in teſtamento. Dy. ¶ Reuoco † in dubium, ſi teſtis negat ſuum ſigillum vtrum dubitetur de viribꝰ te

b ſtamenti: gl. obſcure loquitur, [b] tñ facit tres notab. caſus Quandoque quis aperte dicit hoc nō eſt meū ſigillum nunquā appoſui illud ſigillum, tūc teſtamentum redditur ſuſpectum Quādoqʒ dicit, non recognoſco an ſit meum ſigillum, ⁊ tunc ſi ſigillū ſuū non appareat ibi, quod poteſt eſſe, vel q̄ alieno ſigillo ſignauit, l. ad teſtium. §. ſi ab ipſo. ſ. de teſta vel ſigillauit ſuo tñ non appareret forma, ita ꝙ diſcernatur, tūc teſtamentum redditur ſuſpectū vt hic ſm glo. ⁊ Dy. Sed ſigillū appareat vel q̄ ibi eſſent arma ſua vel litere diceret̄ vel alias eſt ſigillum notarij tunc non obſtāte dubitatione ſua teſtamentū eſt validum ⁊ non ſuſpectum, arg. l. ne ſatiſdatio. j. rem ra. hab. ⁊ in corpore de inſtr. ca. ⁊ fide. §. ſi vero moriat̄. Quidā reprehēdūt, gl. dicētes. quod ne ſatiſdatio

lo iuſtur quando quis ſigillat ad ſe obligandum, q̊ caſu non po-
teſt cõtrauenire ⁊ ſecus ſi ad teſtificandum, qđ nõ placet. arg. l.
Tribunus. §. j. ꝟ. de teſta. mi. vbi quis ſigillet ad nõ obligandũ
d ſe, ſtatur ſigillo. tene gl. De fide vero ſigilli[d] dic vt per doct. in l.
ſi qua per calumniã. de epi. ⁊ cle. ⁊ p Bul. in l. ſi ꝓcuratorẽ. ꝟ. de
ꝓcu. p Lã. extra. de ꝓba. c. poſt ceſſionem. ⁊ tetigi in l. ſi publica
2 nus. §. j. ꝟ. de pub. vbi habes gl. ¶ † Quero, vtrũ ſit verũ[e] regu-
e lariter ꝙ dictũ vnius teſtis de aſcriptis in iſtro, reddat iſtrm ſu
f ſpectum: [f] Gloſ. nota. dicit, aut preter illum remanent tot teſtes, quot ſufficiunt, ⁊ inſtrumentum non redditur ſuſpectũ, alias ſecus probatur per tex. in l. cum tabule. ꝟ. de bon. poſ. ſecundum tab. quod tenet Inno. c. cum Joannes. de fid. inſtr. ⁊ ibi per Jo. And. Idẽ Jac. de Are. ⁊ Cy. refert in l. in exercẽdis. C. de fi. iſt.
3 vide gl. ⁊ ſigna, q2 eſt not. ¶ Pro declaratione materie † q̃ro,
poſt quã certũ eſt quod teſtm̃ dꝫ aperiri, qualiter hoc fiet: Reſpõ. ſi quidem teſtes ſint preſentes, facilis eſt cognitio: quia vocabũtur omnes, vt ſua ſigilla recognoſcant. l. cum ab initio. ꝟ. eo. Si vero omnes non ſunt preſentes, vel nullus, ⁊ res vrgeat, aperit coram honeſtis perſonis. l. ij. C. eo. ⁊ ꝟ. eo. l. ſed ſi qs ex ſignatoribus. Et hoc eſt verum ſi aliquis petit tabulas aperiri tãtũ, vel etiam reſpici ⁊ ſcribi, non dico inſinuari, vel publicari, q2 tũc re-
4 quirit alia ſolennitas vt ſtatim dicã. ¶ † Quero, qđ ſi aliqs pe-
tit aperiri inſinuari ⁊ publicari: Reſpon. tunc debent citari omnes teſtes, ⁊ iurare, ⁊ iterro gabunt, an ſua ſigilla recognoſcũt ⁊ ſubſcriptiones: ⁊ ſi nõ ſunt preſentes, nõ cogetur venire, ſed mittetur ad eos. l. cum ab initio. ⁊ d. l. ſed ſi quis. ꝟ. eo. ⁊ iudex publicabit eorum dicta, ⁊ tenorẽ illius ſchedule, ⁊ tũc d cetero hꝫ vim
5 publici inſtrumẽti. l. publicati. C. de teſta. ⁊ hoc tãgã. ꝟ. eo. l. pxi.
in princ. Reſtat † hic videre vltra, quomodo hi teſtes ꝯdicẽtes iſtro, impugnent iſtrm: dixi in l. in exercendis. C. de fid. inſt. ⁊ tãgã. ꝟ. l. ꝓx. §. teſtm̃. ¶ Et ad declarationem preſẽtis materie q2 reuocatur in dubium, quandoque de viribus teſtamẽti, q2 per doct. multum intricate traditur, ideo dic, quãdoque reuocatur in dubium, vtrum iſtrm ſit ſcriptum manu eius, de quo dicitur,
g ⁊ tunc ſi tabellio viuit, [g] eius dicto ſtatur: vel ſi nõ viuit, per cõ-
parationem literarũ approbatur. ⁊ facit plenam fidem. l. ſi quis decurio. C. de fal. ⁊ in authen. de inſtru. cau. ⁊ fide. §. ſi vero moriatur cũ. §. ſeq. ⁊ no. i auth. at ſi cõtractus, de fide inſtru. ¶ Quãque reuocatur in dubium veritas inſtrumenti, an ſit verum qđ ſcriptũ eſt in eo. Et hic aduertendum eſt, aut ꝯ iſtrm nihil pro
h batur, ⁊ in dubio ſtatur inſtrumento, hl. cum precibus. C. de pb.
Aut contra iſtrm aliquid probatur, ⁊ hic aduerte. † Quandoqꝫ
6 contradicunt inſtrumento omnes teſtes ibi adſcripti, dicentes
ſe nunquam interfuiſſe, ⁊ tunc dicũt quidam quod per hoc iſtrm non reꝓbatur, quia quilibet illorum eſt ſingularis in dicto ſuo. ergo nõ facit fidẽ. lege. iuriſiurãdi. C. de teſtib. extra de elec. ca. cum dilectus. ſed hoc eſt falſum, cum dictum vnius teſtis adſcripti in inſtrumento faciat vacillare fidem inſtrumẽti, vt hic, multo magis ſi omnes. preterea, teſtes adhibentur in inſtrumẽto, vt per eos adhibeatur fides inſtrumẽto. vt in authen. de inſt. cau. ⁊ fide. §. ſi vero, ſed nunc per eos fides nõ interponit, ergo, ⁊c. Et pro hoc videtur caſus extra de prob. cap. tertio loco. ⁊c. tam literis. in fi. de teſti. ⁊ iſta veritas. Ad cõtrariũ reſpondet quidam Primo, quando vnus dicit ſe non interfuiſſe, videtur de alio dicere, qui non potuiſſet eſſe ibi quin vidiſſet. Sed hec nõ eſt bona reſponſio, quia alij eſſe potuiſſent, quos ille non vidiſſet, niſi diligenter, ⁊ ſubtiliter aduertiſſet: ſicut modo hic i ſcholis ſunt multi, de quibus neſcirem dicere, an ſint vel non, niſi diligẽter aduerterem. Alij reſpondent. ꝙ ſufficit ꝙ teſtes ſint concordes dicte. lꝫ i ratiõe ſit diuerſi. vt not. in l. ob carmen. in fi. ꝟ. de teſt. Sed hi omnes concordant in dicto, dicentes iſtrm eſſe falſum. Sed hec reſponſio nõ eſt bona, q2 ali quid eſſe falſum vel nõ, ſpectat ad iudicium intellectus. Unde teſtis non interrogatur de hoc, ſed ſu
k p aliq̊ facto, an id fuerit, vel non fuerit. Dic ergo [k] ꝙ illi teſtes nõ
ſunt ſingulares, imo ſunt conteſtes. ¶ Ad cui⁹ declarationẽ pmitto, ꝙ omnes teſtes i ratione ꝓxima ⁊ immediata ſui dicti, d neceſſitate ſunt ſingulares. Nã cũ ratio reddit p ꝓpriũ ſenſuꝫ. l. qui teſtõ. in fi. ꝟ. de teſta. ⁊ l. teſtrm. C. de teſtib. quilibet eſt ſingularis de ſenſu ſuo, nõ de ſenſu alterius. Sicut ergo in affirmatiua ſufficeret ſi plures dicerẽt ſe vidiſſe: ita in negatiua ſi plures dicunt ſe non vidiſſe. Illi enim teſtificantur per approximationem ſenſus ad rem ſenſatam, q2 dicunt ſe vidiſſe: iſti per ſubtractionẽ ſenſus a re ſenſata, q2 dicunt ſe non interfuiſſe. Et hoc ſi volo probare ꝙ inſtrumentum eſt falſum. eo ꝙ inſtrumentum eſt vnũ totum continens id per quod inſtrumentum eſt factum. ⁊ corã teſtibus factum. Sed ſi quis velit dicere contract ui nõ interfuiſſe ſimpliciter, tunc eſſet neceſſe ꝙ probaretur ꝯteſtes aliqua coarctatio loci. vel temporis. in quo talis contractus diceretur factꝰ. ⁊ ꝙ teſtes tũc dicerent ſe interfuiſſe, ⁊ tale qđ factũ nõ eſſe.
m ¶ Quero, [m] qđ ſi vn⁹ n † us ex teſtib adſcriptis in inſtro contra-
dicit: Diſtingue, vt dixi ꝟ. aut eſt ꝟ. numerũ, aut nõ lꝫ Idẽ ...
n ret hoc eſſe ſpeciale in teſtõ: tñ omnes doc. dicũt idẽ in ...
in ſtro. Inn. in ca. cũ Joannes. d fid. inſtru. ⁊ Jac. de Are. ...
8 ¶ † Quero, qđ o ſi duo ex teſtibus aſſumptis i inſtro cõtra...
o i dicentes ſe nõ interfuiſſe. Quidã dicũt. eo. modo, aut iſtro ...
mane t ſufficiens numerus teſtiũ, au nõ q2 illi ſunt ſingulares ...
p dicto ſuo Sed dico ꝙ ſunt cõteſtes, ideo iſtrm redđit falſuꝫ ...
p ali q̊s teſtes approbet. l. optimã. C. de cõtrab. ⁊ cõmit. ...
ſtatim d cã. Et tñ ceſſent ille dubitatiões, cõſulo ꝙ fiat ar... illo modo, ꝙ tali loco, ⁊ tẽpore, tales teſtes nõ fuerunt preſ... huic contractui, ⁊ ꝙ vnus non fuit cum alio in dicto loco, nec ... tuiſſent eſſe, quin ſe inuicem vidiſſent, tunc enim quilibet d ... ret de abſentia ſua. ⁊ alterius, ⁊ abſque dubio non eſſent ſin...
9 lares. ¶ † Quero. quid ſi teſtes q dicunt ſe non recordari vtr...
q terfuerint vel non: Inn. dicit. ꝙ iſtrm̃ manet validũ, q2 ꝯ ipſi ...
hil probatur, ⁊c. l. cum precibus. C. de pba. quod optime p... per gl. huius §. vbi dicit, ſi teſtis dicit ſe non cognoſcere ſi...
10 gillum appareat, nõ redditur ſuſpectum. ¶ † Quero, quid ...
r tes dicunt ſe interfuiſſe contractui, [r] dicunt tñ aliter fuiſſe ...
s tũ quã fuiſſet actũ. [s] Reſpon. ſi ſunt plures, inſtrumentũ re...
11 falſum d. l. cum precibus. ¶ † Quero, quid ſi iſtrm̃ eſt ſubſ...
tum manu eius qui vult teſtamentum impugnare, an poſſit ...
t pon. ſic. Põt. enim probare quod in ſubſcriptione ... tus. quia oſtenſo ſibi inſtrumento fuit dictum, quod cõtinebat vnũ, ⁊ cõtinebat aliud, ⁊ ipſe non legit, lege finali. C. plus val... agitur, ⁊ l. ij. C. de rebus alie. non alienandis. ¶ Quero, ...
12 ſi inſtrumento contradicunt teſtes non adſcripti i ipſo: ...
lege in exercendis. C. de fide inſtrumento. dicit, quod requir... probatio trium, vel quatuor teſtium, cum teſtes non adſcripti ... inſtrumento, contradicunt ipſi inſtrumento. Et hoc quidam ... cunt, ⁊ mouentur ſic. Inſtrumentum habet vim duorum te... ⁊ eſt ibi authoritas notarij, ⁊ ſic ergo tres ad minus requir... tur ad impugnandum. Hoc omnes doct. impugnant, quia ... mitur his idem. Nam illud totum. ſcilicet inſtrumentum ... authoritate notarij, habet vim duorum teſtium: ergo ... tur poſtea authoritas notarij iterũ. Ita dicunt In... de Are. ⁊ omnes. Sed gloſſa alia ratione monetur ... dum, ꝙ inſtrumentum habet vim duorum teſtium: ergo ... probandum requiritur maior numerus, ⁊ potentior ... ſi eſſent duo teſtes, eſſet probatio paris potentie: ergo ...
v mentum non reprobatur: Et propter hoc dicunt quidam ...
cit Nico. Matt. ⁊ Jacob. but. in quadã diſputatiõe. ꝙ ... non adſcripti, contradicũt inſtrumẽto, eſt in Judicis arbitrio ... dere quod preualet, reſpiciendo vtrum perſona notarij ... cta, ⁊ vtrum ſcriptura habeat in ſe aliquã ſuſpicionem, ... tunc crederem potius teſtibus quam inſtrumẽto. Si ...
x notarij eſſet honeſta, illi autem teſtes eſſent aliqualiter ſuſp...
tunc plus creditur inſtrumẽto, quã teſtibus. l. optimam. in ... de contrab. ⁊ commi. ſtipu. ⁊ requiritur ꝙ hec probatio fiat p ... teſtes multũ idoneos, ⁊ õni exceptiõe maiores. In dubio ... preſumendum eſſet pro inſtrumento, d. l. cum precibus. ideo ...
y bẽt eſſe aduocati multum cauti [y] in queſtionibus, vt fiant p...
tione de legalitate notarij, ⁊ fidelitate, ⁊ bonitate ipſius: ⁊ ad... ſarius faciat probationem de fidelitate teſtium. Alij aũt ſim... citer dicunt. ꝙ duo teſtes preualent i iſtrumento. Nã inſtr... vim duorum teſtium ꝓpter authoritatẽ notarij, ſed maioris ... thoritatis ſunt duo teſtes, quam authoritas notarij. Sed p...
3 dẽs dictum puto verum, per d. l. optimam. in fi. Aduerte ... do teſtes nõ adſcripti ꝯponunt contra inſtrumentum, debe...
ponere ſe fuiſſe preſentes dicto loco, ⁊ tempore q̊ contractu...
aa fuiſſe celebratus, alias non concluderet [aa] eorum probatio, ...
alio tempore potuerunt fieri diuerſi contractus, diuerſi tem...
bb ſed ſi teſtes bene non recordantur de tẽpore, eſt cõſilium ... fiat vnus articulus, quomodo ille contractus ſemel tantum ... celebratus inter partes, ⁊ ſi partes hoc confitentur, dictum ... ſtium concluderet de neceſſitate, licet tempore nõ recorde... d. c. cum Joannes: ⁊ hoc conſilium de illo articulo fiendo ... bi ille text. notabiliter, vbi etiã dicit ꝙ de hoc poſſunt p... terrogari per iudicem, an ſemel tantum fuit ꝯctus vend... celebratus iter eos ſuper talia re, vel pluries. facit. C. ...
cc c pl̃ur. appel. l. j. ¶ Ultimo cc Jac. † Are. dd inducit ...
14 ſte examinato a notario, qui dicit nunquam dixiſſe ꝙ n...
ſcripſit, de quo p Jacob. de Are. hic. ⁊ hoc i Spe. q̊ teſt...
dd ſed põe, cccc. ⁊ p Cyn. C. ꝟ fal. l. ſi qs ꝺcurio. Nõ habetis ...

ADDITIONES.

a POMA ¶ Si qs neget. De materia vid Alex. conſi. cxlvij. ... volu. ⁊ conſi. xxvij. eo. volu. An. conſ. xcvij. Are. in §. item ... rum. inſt. de inu. ſtip. Bart. conſi. xliiij. in j. volu.
b ALEX. ¶ Obſcure logt. Not. d ſigillo, ⁊ adđ Bart. i l. q ...

princi. cum concor. in ver ſigillo muniti. ſ. ſol. ma. ⁊ ibi dz ꝙ in lege condenda non eſt opus ſigillo principis, ⁊ contractus ꝓbatur per ſigillũ vt dicit tabellio, vt not. in ca. ij. de fo. compe. i vj. facit l. hac conſultiſſi. §. fi. C. qui teſt. fa. poſ. ⁊ l. ſi vnus. C. de teſt. ſigillum habet vim confeſ. ⁊ cõfirmatiõis, vt no. in l. ij. C. de reb. ali. non ali. Sine literis tamen mutũ, ⁊ incertum eſt teſtamẽti ſigillum ⁊ ideo per ipſius ſigilli mutationẽ, non probatur cõmiſ. preſertim ſpecialis, vt no. in c. quãuis. de pac. in vj. Sz aliud eſt ſigillum alterius fidei cõmittere, ⁊ aliud caracterẽ imponi. Inn. in c. quoniã cõtra. de prob. dt ꝙ delegatio poteſt probari per ſigillum deleg. ⁊c. Uide Bal. in l. ſi qua per calũniam. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊ in l. pacta nouiſſima. in vltima col. C. de pac. ⁊ vid Bal. i l. j. in vlti. col. de proc. Et an ſufficiat ſolum ſigillũ mittẽtis epiſtolam. vide Bal. in rub. Digeſt. per iſtum tex. ⁊ de materia vide Pano. in c. poſt ceſſio. de prob.

P. PAV. P. ¶ Reprehẽdũt gl. vide Alex. in l. j. §. editiones. ff. de eden.

POM. ¶ Uero ſigilli. vide aliqua per Alexan. in l. que dot. ad in. ſupra ſol. matri.

POM. ¶ Utrum ſit vtrum. Uide Bar. cõſi. xliij. j vol. vide etiã Alex. conſi. cxl. in vlt. col. ij. vol.

P. PAV. P. ¶ Uide Ang. conſi. clxij. inci. ſuper puncto. Bar. i l. in exercen. C. de fi. inſt. vbi Bal ⁊ Ang. in l. idẽ necare. j. e. ⁊ Bal. in c. cum Ioã. hic alle. Spe. in ti. de inſt. edi. §. reſtat videre ver. q ſi vnus Alb. in l. cum precibus. C. de prob. Ly. in l. ſi quis decurio. C. de fal. Alex. conſil. xvij. vol. iij. ⁊ de materia reprobationis inſtrumenti. vide Alex. cõſi. xliij. vol. iiij. Item quado teſtis dicit ſe aliter dixiſſe quã notarius ſcripſerit, vide Fel. in c. ad audientiã. de preſcri. ⁊ latius in c. cum Ioannes Heremi. de fi. inſtru. per Alex. in l. j. §. edit. ff. de eden. ⁊ de materia repro. ⁊ an contra naturam poſſit formari inquiſitio, vide Lo. conſi. cxxxv. inci. ad primum per totum. Itẽ ꝙ teſtes reprobantes inſtrumẽtum, debeant eſſe omni exceptione maiores, ⁊ ꝙ nõ deferatur iuramentum in ſupplementum probationis, ⁊ ꝙ eſſe debeant, vide Io. de Ana. ⁊ ibi Bolo. conſi. xcvij. ⁊ in materia prac. Pap. in for. op. contra inſtrumentum, in verb. dignoſcatur eſſe falſum Pau. de Ca. conſi. ccij. tangit Com. conſi. cxxxv. ꝙ ſit preſumptio contra illum qui vtitur illo falſo inſtrumento. vide Ale. cõſi. lxxvij. vol. j. Cur. late conſi. lvj. ⁊ Dec. conſi. cj.

ALE. ¶ Suſpectum. Quot teſtes probant cõtra inſtrm. ⁊ quãdo eorum dicto ſtetur. adde gl. ſuper verb. vidiſſe in §. ſi vero abſunt. in auth. de here. ⁊ fal. Et ſi quatuor teſtes deſcripti dicunt vnum, duo contradicunt: ſtatur illis quatuor, ſecundu glo. in §. item verb. Inſti. de inſti. ſtip. doc. in c. cum Ioan. de fide inſt. ⁊ in l. in exercẽdis. C. eo. tit. ⁊ vide Ang. ⁊ Imo. hic, ⁊ gl. in d. §. item verbo. de quo per Inn. Ioã. And. Ioan. cal. in d. c. cum Ioã. ⁊c. tertio loco. de prob. Uide Ang. ⁊ Bal. in lec. antequa in d. l. iuriſgentium. §. ꝙ fere. ⁊ Bal. in l. optimam de contrahen. ſtip. ⁊ in l. nullum. C. de teſtib. qui dicit quod propter arduitatem negotij, teſtes debent examinari coram honeſtis perſonis.

Adde videnda poſt hanc apoſtillam que conſuluit Bal. in cõſi. lv. iij. vol. Et hanc aditionem vide per Alex. conſi. xxvij. lib. ſed latius vide per Pan.

POMA. ¶ Si tabellio viuit. Uide Alex. conſi. cv. ij. vol. ⁊ conſi. clvj. in ij. dub. ij. vol. ⁊ conſi. cj. in conſi. iiij. vol.

ALEX. ¶ Statur inſtrumẽto. Statur dicto tabel. Et adde gl. i auth. de her. ⁊ fal. in d. §. ſi vero abſunt. ſuper verbo, quantũ ad hoc vide in authen. ſed nouo iure ſi cer peta.

ALE. Quod ſufficit. Uide Bal. in l. cũ antiquitas. ⁊ in l. j. C. de teſta. ⁊ in l. ij. C. de ſecun. tab. ⁊ Bal. per illum tex. in l. j. ad fi. C. ſi vnus ex pluribus. ⁊ Imo. in l. inter pares. de re iud.

POM. ¶ Hic. ergo Adde Alex. in l. ij. in vlt. col. C. de bon. poſſ. ſecun. tab.

POM. ¶ Singularis. Uide Ioan. Bap. in repe. l. admonẽdi. ff. de iureiu. Bar. conſi. l. iiij. vol. Alexan. in materia, conſi. xlvij. in iiij. vol.

ALE. ¶ Quero. Adde Bal. in l. j. de ſecun. tab.

POM. ¶ Quid ſi vnus. Uide Alex. conſi. clxix. ⁊ conſi. xvij. iij. vol. Bar. conſi. xliiij. in j. vol. ⁊ Imo. conſi. cvj. in fin.

ALE. ¶ Quero quid. Adde ꝙ quatuor teſtes requirũtur ad reprobandum inſtru. ⁊ non minus, ꝙ intellige vt nota. per Innoc. in cap. ſuper hoc. de renun. ⁊ ponit Rom. in rub. de arbi. in xv. queſtione. Et de materia vide late in commento cap. tertio loco de probatio. ⁊ quod teſtes reprobantes inſtrumentum debeant reddere rationem ſui dicti, ⁊ etiam non interrogati tenet Bald. ſingul. in l. presbyter. ad fin. de epiſ. ⁊ clericis. Adde quod ad probandum id quod eſſet contra preſumptionem reſultantẽ ex inſtrumento ſemper duo teſtes ſufficiũt. vt per Ang. ⁊ Pau. de Ca. in l. iuriſgentium. §. ꝙ fere de pac.

P. PAV. P. ¶ Redditur falſum. Uide Alex. conſi. xvij. volum. iij.

p ALE. ¶ Et ideo poteſt torqueri notarius, quãdo apparet quod vnus ex teſtibus falſo deſcriptus eſt in inſtrõ. ⁊c. vt in c. conſtitutus, ⁊ in c. ſedes. de reſcrip. facit ꝙ no. i c. fraternitatis. de teſt. Bal. in l. ſi ex falſis. C. de tranſactio. Bal. in c. ad audientiã, ⁊ in c. cum adeo. de reſcri. ⁊ vidi conſultũ ſemel de quodam teſte appoſito a notario in inſtrõ, q teſtis illa die erat extra ciuitatẽ, ita ꝙ nõ poterat intereſſe. Nã ſic oppo. uitur a parte ꝙ in ſtrm. eſt falſum eſt ſufficiens indicium ad torquendum notarium.

q ¶ Quero qd ſi teſtes. Adde tu ad hec dicta Bart. quod pulchre ponit Alex. in conſi. xxxiij. in vlt. col. iij. vol. ⁊ cõſi. xliiij. in iiij. vo.

POM. ¶ Uide Alex. conſi. xxxiij. in vlt. col. iij. vo. ⁊ cõſi. xliiij. in iiij. vol. Et conſi. lxxxviij. in j. col. ad fi. eo. iiij. vol.

r POM. ¶ Interfuiſſe contractui. Uide Bart. conſ. xxiij. j. vol. Alex. conſi. cxlvij. in ij. vol. vbi querit, cui magis credatur an teſti an inſtrumento.

ſ ALE. ¶ Quam fuiſſe actum. quid ſi teſtis dicat aliter fuiſſe actũ quã ſcriptũ ſit vide Bal. in l. j. in prin. de ſen. que ſine cer. quã ⁊ adde ꝙ in inſtris. antiquis, ⁊ ſic de factis antiquis magis creditur inſtris quã teſti. Et ad hoc alle. tex. no. in l. cenſus de proba. ⁊ ita all. Ro. in l. ij. de acqui. poſſ. De hoc eſt glo. in c. tertio loco. de prob. Idẽ ſi eſſet inſtru. factum in archiuo publico, vel factũ in iudicio, d. l. cenſus ⁊ d. l. in dona. C. de don. ⁊ no. Pet. in l. qui in alien. in princi. de acquiren. hered. ⁊ ad predicta vide que dixi. Iuſt. de act. §. preterea. ⁊ circa l. ſenſus vide omnino Bald. in l. exemplo. C. de prob. ⁊ in propoſito Bal. in d. l. optimam. de contrah. ⁊ commiſ. ſtip.

t POM. ¶ In ſubſcriptione. Uide Pau. de ca. cõſi. cccxlix. alias cccl. Alex. conſi. cxlvij. ij. vol.

v POM. ¶ Dicunt quidã. Uide Alex. cõſi. xix. iiij. vol. ⁊ in vlti. col. Bar. conſi. lvj.

x ALEX. ¶ Quã teſti. ad ꝙ vide not. in d. l. optimam, ⁊c. vide Cy. ⁊ Bald. in l. in exercendis. C. de fide inſtru.

y POM. ¶ Multum cauti. vide Bar. conſi. xxxij. j. vol. ⁊ cõſi. xlv. eo. volu. ⁊ conſi. xlij. j. vol. ⁊ conſi. liij. eo. vol.

z ¶ Aduerte tamen. Adde Bal. in l. j. C. de ſecun. tab. ⁊ in l. ſi bine de iniuſto. teſt. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in l. ij. de ſecund. tab.

aa POM. ¶ Non concluderet. Uide Alex. conſi. ciij. ij. volu. ⁊ cõſi. cxxiiij. in j. col. ij. vol.

bb POMA. ¶ Eſt conſiliũ. de iſto conſi. vide Alex. conſi. iij. in ij. volumine. ⁊ Alex. l. ij. in fin. C. de bon. poſſ. ſecundum tab. ⁊ cõſi. cv. ſecundo vol.

cc ALE. ¶ Ultimo. Uide Bar. in l. ſi libra. circa fin. de reg. iur. ꝙ not. Inno. in cap. cum Ioan. de fide inſtr. ⁊ not. in auth. de teſtamento. §. ſi vero quidam. ⁊ Bald. in l. in exercendis. C. de fide inſtru.

dd POM. ¶ Iac. de Are. vide Alex. l. ij. in fi. C. de bo. poſ. ſecundũ tab. remiſſiue per Fel. in c. cum cauſam. de teſt. ⁊c. ad audientiã. de preſcrip. Imo. conſi. iiij. in j. col.

LEX XV.

1 ☞ Tabule teſtamenti. an proben t antequam coram iudice publicetur.

TAbularum. Dicit textus publicum, non dicas publicũ, id eſt, authenticum, ſed publicã vtilitatẽ reſpiciens. ¶ Quero † vtrũ tabule [a] teſtamenti probent, antequam coram iudice publicentur. [b] Reſpon. Quoddam eſt teſtamentum nuncupatiuum, de quo rogatus eſt publicus notarius, ⁊ id facit fidem ſi eſt publicatũ a notario, ⁊ ita de conſuetudine eſt obtentũ. ⁊ de iure. ſec. quoſdã. l. fi. C. de fideiuſ. ⁊ ibi no. ⁊ l. ij. C. de teſt. Quoddã eſt teſt. ſcriptis, ⁊ hoc quandoq; eſt ſcriptũ manu priuata ſigillatum. ⁊ ſubſcriptum a teſtibus ſm formam. l. hac conſultiſſima. C. de teſt. ⁊ tunc interim eſt priuata ſcriptura, nec fidẽ facit, niſi corã iudice publicetur, vt dixi ſ. l. proxima. vnde ſi teſtes interẽ

c morerent, nõ valer et illud vnde peric. [c] eſt facere teſtamentũ in

d ſcriptis. Quoddã eſt teſt. in. [d] in ſcriptis factum manu priuata ſigillatum. ⁊ ſubſcriptum a teſtibus. Sz ſi notarius eeſt rogatus a teſtatore quõ teſtator profitetur illud eſſe ſuũ teſtamentum, ⁊ quõ fuit ſigillatũ, ⁊ ſubſcriptũ a teſtibus, tũc illud facit fidẽ ſine alia probatione vel publicatione iudicis ita dicit gl. notabiliter

f ita intelligebat hãc gl. [f] Iac. bu. quod placet. Si enim credit notario in teſtamẽto nuncupatiuo. vbi rogatus eſt tã de tenore teſtamẽti. quã de ſolennitate. multo magis creditur ſibi in teſtõ in

2 ſcriptis in quo eſt rogatus de ſolennitate tantum. ¶ † Quero, ſi teſtamentum eſt publicatum ſecundum ſolẽnitatem ꝙ dixi. ſ. l. proxi. an faciat fidem, niſi oſtendatur originale. Uidet ꝙ nõ. l. publicati. C. de teſta. Breuiter dicas. aut fuerũt citati hi quorũ inter eſt ⁊ facit fidẽ. l. optimam. C. de contrah. ⁊ comm. ſtip. l. fi. C. de rela. nec debet originale exhiberi, niſi aliquis vellet illud redarguere de falſo, tunc debet exhiberi, vel fides fieri ſaltẽ per iuramentum, ꝙ originale habere nõ põt, l. fi. C. de fide inſtrum.

g Sed ſi pars non eſſet citata non faceret fidē,vt in autb.gſi quis
in aliquo.C.de eden.

ADDITIONES.

a POMA.¶Utrum tabule.Uide Lep.conſi.xcvj.ꝛ xcix.
b ALEX.¶Publicentur.Et de hac publicatione teſtamenti, ꝛ
priuilegij,ꝛ etiam teſtium.vide Inno.in c.Albericus.de teſt.
c ALEX.¶Unde periculum.Adde gl.C.eo.l.ij.ꝛ in c.poſt ceſſio
nem.de proba.ꝛ in c.ij.de fide inſtru.
d AND.BAR.¶Quoddam eſt teſtamentum.Et vide Bart.in
conſi.cxij.incip.viſo teſtamēto predicto.ꝛ his que ibi conſuluit
valere teſtamentum manu publica ſcriptum,licet teſtes ſint mor
tui.Allegat hanc l.o.quam dicit communiter doct.ſequi.
e POMA.¶Si notarius vide Lep.caut.xij.
f ALEX.Hanc glo.ꝛ ſequit̃ hāc gl.Bal.in l.j.C.de teſti.ꝛ ibi etiā
Bar.in l.ij.lect.ſecundum Ang.ꝛ Sal.ibi.iſta gl.eſt ſingularis.
g ¶Ut in auth.Adde Bar. ꝛ que dixi in l.publicati.de teſt.
3 Teſtamentum ſi apparet concellatum interliniaturis,poteſt ta-
men peti vt publicetur,ꝛ notarius debet illud publicare cū inter
liniaturis,ꝛ raſuris.ꝛ de illis mentionem facere.

§.Teſtamentum

Omnis ſcriptura q̄ prima
facie cōtinet vltimā volūta
tem pertinet ad hoc edictū h.d.Oppo.j.ad legē Cor.de fal.l.ſi
a quis legatū.gl.facit tres caſus.Primo apro teſtamento falſo,ꝛ
non perfecto,non habet locū hoc edictum,nec etiā inductū d ta
bulis exhib.vt ibi.Illud eſt verū ſi conſtat eſſe falſum ꝛ imper-
fectū.Non enim intereſt alicuius habere illud,nō quoad cōmo
dū:q2 falſum nō vt poſſet accuſare alium de falſo,q2 imperfectū
ꝛ ſic crimen non eſt commiſſum lege p̄ria.facit l.qui falſam.infra
1 de falſ.Scdo †dicit gl.pro falſo,ꝛ perfecto locū habet hoc edictū
ꝛ illud,hoc etiam poteſt eſſe verum,q2 intereſt noſtra habere il
lud inſtrumentū,licet ſit falſum.vt poſſimus illud de falſo accu-
2 ſare quicunque perfecit crimen.Tertio dicit gl.†pro vero,ꝛ im-
perfecto ſimiliter habet locū vtrunq̃,hoc eſt etiā verū. Poteſt
enim mea intereſſe habere teſtm̄ verum licet imperfectum, vel
q2 ſum deliberis,l.hac cōſultiſſ.§.ex imperfecto.C.de teſta. vel
q2 volo probare voluntatem defuncti:que probatur per teſta-
mentum imperfectum.l.ſi.ſ.de reb.eo.vel volo vt habeam pro
bationem oblig.naturalis,que reſultat ex teſtō imperfecto ſecū
dum glo.in l.error.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ l.j.ſ.de cond inde. ꝙ
eſt verū,vt probatur in l.teſtamento.j.de manu teſt.Ex hoc etiā
3 dico,ꝙ ſi teſtamentum†appareat concellatum enim interlinea
b turis ꝛ raſuris,q2 nihilomi.poteſt petib ꝙ publicetur. vel ꝙ no
tarius redigat in publ. formam,pro hoc facit ſ.l.prox.in ſi.ta-
men debet notari. publicare cum omnib. interlianaturis ꝛ ra-
ſuris.ꝛ mentio. de eis facere, vt ſic non plus faciat de fide exē-
plum,quam originale, licet publicatū remaneat ſuſpect.vt ſ.l.
prori.in ſi.Facit quod no.per Inno.in c. quoniam cōtra falſ.de
proba.¶Quero.ſi primum teſtamentum eſt reuocatūper ſecū-
dum,an poſſit peti publicatio Uidebitis in §.proxi.

ADDITIONES.

a POM.¶Primo.Idem etiam in ſtatuto faciente ment,de in-
ſtrumento,ſeu teſtamen. ꝙ intell.de valido.Bar.conſi.li.j.vol.
b ¶Poteſt peti.Quod intellige vt no.Bar.in l.diuus.§ idē ſe-
natus.ꝛ quod ibi dixi de falſis.
1 Notarius cogitur publicare primum teſtam. licet reuoca-
tum,non poteſt illud lacerare ad petitiō.teſtatoris:ꝛ licet teſta-
tor cancellet,adhuc tamen notarius tenetur facere copiam.

§.Si plura.

a 1 aNo†ſecundum vltimā lec. ꝙ notari⁹
cogitur publicare teſtamentum primū
quanquam teſtator id reuocauerit per ſecundū.Intereſt em̄ no
ſtra habere illud forteq2 volo ſecundū redarguere de falſo,vel d
b nullitate,ꝛ ſimili.Et per hoc dixi ſemel cuidam notario binter-
roganti me, ꝙ ad petitionē teſtatoris non poterat,nec debebat
teſtamentum dilatere,ita ꝙ omnino bon reperiretur.ſed ſi teſta
ſtator vult cancellat.Licet enim ſit reuocatum adhuc notarius
tenetur facere copiam,vt hic.

ADDITIONES.

a ¶Si plura.No.ꝙ licet notarius fecerit primo teſtm̄, quanquā
teſtator id reuocauerit per ſecundum,tamen non debet notari⁹
ad petitionem teſtatoris primum dilacerare. Imo dicit Ioan.
And.in c.accepimus.de fide inſtru.ꝙ ſi aliquis lacerat inſtru.
mentum productum in iudicio,ꝙ quātum ad cōtenta in inſtru
mento ſtatur iuramento eius qui pretendit intereſſe.Et ad que.
Bar.bene facit l.quiam tabularū.ff.de fur.vbi ter.no.Et ſubdit
Io.And.in d.c.accipimus.ꝙ in queſt. predicta pena eſt arbitra
ria. Adde ꝙ no.mod.in l.ſi quis id ꝙ §.j. de iuriſd. omn. iud. ꝛ
Bal.in l.j.de fide inſt.dixi de poſſeſſione,C. de proba.Uide ad
Bar.hic no.in l.acta.C.plus vale.ꝛc.Adde de lacerante inſtrm
productum qualiter debeat puniri, ꝛ an iudex delegatus in
illa cauſa,poſſit laccrantem inſtrumentum puniri,Per[...]
conſi.clxxiij.
1 Probare mortem per famam quibus caſibus ſuffici[...]
Mors in his que ſunt maximi periudicij vere debet p[...]
quomodo deponat teſtes.
Mortem in re magni preiudicij que tamē poteſt repon[...]
ſtinum ſtatum, ſufficit probari per famā,ꝛ alias preſum[...]
Mors etiā probari poteſt per diſcuſionem officio iudic[...]
Probatur mors in re leuis preiudicij per vnum teſtem[...]
liam leuem preſumptionem.
Notarius tenetur publicare teſtamentum viuo teſtatore[...]
tiam ipſius teſtatoris.
Exemplans aliquod inſtrumentū ꝛ apponens ibi ſuum[...]
tale exemplum plene probat contra exemplantem.
Exemplum facit fidem contra illum qui illud dat.

§.Si dubitetur.

Si dubitatur de vita teſt[...]
teſtamentum non aperi[...]
cauſa cognita.h.d.Opp.quilibet preſumitur viuere vſq[...]
a tum annos.niſi probetur mortuus,al.ſi.C.de ſac.ſan.eccl[...]
modo ergo heres probat eum viuere Dicit gl.hic.prob[...]
mortuum per vnum teſtem vel aliā preſumptionem ꝙ ſu[...]
b hoc edictū Tria habes ex hac gl.Primo ꝙ qs preſumit[...]
re vſq̃ an centū annos poſtea preſumitur mortuus.hoc[...]
in l.ab hoſtibus in prin.ſ.ex quib.cau.maio.¶Sed que[...]
lo probare eum mortum ex hoc edicto qui erūt teſtes[...]
ꝙ ipſe excederet modo etatem centum annorū:Reſpō.[...]
aſpectū corporis,quod ſufficit non ſolum in iudice,ſed[...]
teſte ſecundum doctrinā quam dedi in l.de etate.ſ.de[...]
c Secundo habes†ex hac gl.ꝙ probare quem mortuum[...]
famam quantum ad hoc edictum q.d.alias non.Alibi gl[...]
velle ꝙ ſufficiat probatio per famam,l.ſed ꝛ ſi de ſua.ſ.[...]
quidem C.de ſol.ma.ꝛ ibi per doc.Aduerte q̃uem eſſe[...]
negatiua ꝛ priuatiua merito eſt difficilis probatio[...]
pb.Aduertendum tm̄ eſt d eſt,ꝙ qū requiritur pro[...]
circa ea que ſunt maximi preiudicij,vt quādo ali[...]
de homicidio tunc mors debet probari vere.l.in[...]
ſi.ꝛ l.ſeq.ad legē Aqui.q2 probāt per eos qui vide[...]
tuum tetigerunt eum frigidum non habentem pu[...]
ſimpliciter vide enim habere omnia ſigna mortui[...]
ſint notoria nec habemus vocabula magis expreſſa[...]
ſepeliri,l.j.ꝛ ij.ſ.de relig.Uel,vidi cum exhumari,[...]
tus in prin.ad legē Aqui.Uel,vidi decapitari.ꝛ ſimi[...]
neceſſitatē mortē cōcludūt.Quedā ſūt que nō ſunt[...]
ſed magni,vt puta fama vel ſtatus alicuius,ꝛ ſic requ[...]
tio que ponitur in auth.hodie quātiſcunq̃ annis.C.[...]
Eſſet enim magna infamia,ſi mulier viuēte viro nube[...]
poſſet in priſtinū ſtatū reponi.Quedam†eſt res ſimilit[...]
preiudicij.ſed non tanti,vt q2 eſt queſtio de aliquo comm[...]
cuniario,de quo quicquid fiat,poteſt reponi in priſtinū[...]
tūc ſufficit probatio publice fame,ꝛ p alias probatiōes[...]
preſumptiones idoneas vt q2 conſanguinei fecerūt luct[...]
,p mortuo habebant.l.iij.§.j.ſ.de condict.ꝛ l.ſi.de her[...]
ſed ꝛ ſi de ſua.ſ.ti.j.ꝛ ibi no.Puto etiā ꝙ ſicut in alijs ca[...]
quibus dꝫ probari aliquid nō eſſe,vel non reperiri ad p[...]
nem huius ex officio iudicis debet fieri diſcutio,ꝛ dilige[...]
tio.l. magis.§.nō paſſim.de re.e.C.de pig.auth.hoc ſi[...]
ꝛ l.iij.de his que in frau.cre.Ita hoc pōt peti a iudice,[...]
nuncios.ꝛ diligēter inquirat,vtrū ſit viuus vel mortuus[...]
hoc iure.de ver.obl.l.cum quidā.§.ſi.cum l.ſeq.j.de le.[...]
g dam ſunt modici preiudicij,g ꝛ tunc ſufficit probatio per[...]
ſtem vel aliam leuem preſumptionē,vt hic.Tertio habes[...]
gl.ꝙ contra illas probationes factas per tales preſump[...]
2 ſi quis vult admitti ad probandū contra admittitur ¶[...]
vtrū aliquo caſu notarius teneatur publicare teſtament[...]
b teſtatore.Dico ꝙ ſic,had petitionem teſtatoris ipſius[...]
C.de teſt.non ad petitionē heredis,vel legatarij,vt hic[...]
in l.j.eod.tit.¶Ultimo dicitur hic in ter.†inſpiciat[...]
ꝙ habes,ꝙ ille,qui exemplat aliquod inſtrumentum,[...]
plo apponit ſignum ſuum,per ꝙ dicit Iac.de Ra.[...]
facit plenam fidem contra exēplatum, quaſi cōfitea[...]
authenti.vt hic.ꝛ ſic non poteſt contrauenire vt hic,[...]
ter. C. de non nu. etiam facit fidem exemplum contr[...]
dat exemplum, l.ſi quis ex argentariis.§.pen.ſ.de e[...]
doct.in authen.ſi quis in aliquo.C.de eden.

ADDITIONES.

a Alex.¶Probet mortuus,Quomodo pbet̃ aliquem e[...]
tuū,vide no.per Ba.in l.quoties.C.de naufra.lib.xi[...]
c.in preſentia.de prob.Bald.in l.conuenti.de epiſ.ꝛ d[...]
col.Bart.in trac.de teſte.vbi plene gl. in c.quoniam fr[...]
ſinaūt.vt lite non conte. que tenet ꝙ per famam,ꝛ vide[...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

yn.⁊ Bar.in l.ſi quidem ſol.mat.qui tꝫ ꝙ de morte de longin
uo loco vel antiqui temporis ſufficit probare ꝑ famam.Cui au
incumbat onus probādi mortuum eſſe vel viuū. Vide Bar.
n d.l.ſi quidem.⁊ adde ꝙ heres producendo inſtrumentū anti
uum eo ipſo dꝫ facere fidem quo ad remedium,l.fi.C.de edi.di
i.ſm Bar.ſing.ibi.in verſ.quero vtrum ſubſtitutio,⁊ qualiter
nors probetur,vide Guil.de Cug.in l.cum debitoris in prin.
.de iu.⁊ vide Ab.in c.in preſentia.de ſponſo.⁊ Bar.in l.gene
o,⁊ in l.fi.de his qui no.infa.Joā.And.poſt Spe.in ti.de not.
ri.§.fama.circa mediū.Ad hāc apoſtillā vide Bal.cōſi.xxxiiij.
cccciiij.j.vol.
.de Seiſſ.Sufficit ad hoc edictū onus probandi quē viuere
ii incumbat.vide Bar.in l.qui duos,§.cum in bello.ſ.de reb.
b.⁊ Alex.in l.ſed ⁊ ſi ſua.ſ.tit.j.
OM.⸿ Primo quando preſumitur.vide Alex.conſi.clxxv.
erſic.nec obſtat in v.vol.
OM.⸿ Aduerte Vide Alex.conſi.iiij.ij.vol.⁊l.iubemus.C.
e rep.conſi.xliiij.⁊ que ſcripſi ad Bar.l.ſi quidem.ſol.ma.
.PAV.P.⸿ Aduertendum tamen eſt,vide omnino Com.cōſil.
cliij.incip.in queſtione Franciſci.per totū,maxime circa mediū
vide etiā Jaſ.in l.fi.col.vlt.C.de ſacroſan.eccle.vide ad Bar.in
d.l.fi.vide ēt omnino poſt Ang.Cō.⁊ Jmo.in l.ſed ſi ſine.⁊ col.
vlt.de acqui.hered.vide ad Bar.in l.ſi quidem.ſol.mat.C.
au.de Seiſel.Non habentem pulſum.Quid autem ſi dicat nō lo
quentem,vide Bal.in l.ij.C.de poſthu.here.inſtit.⁊ de iſta pro
batione mentis,vide Alex.conſi.xxv.⁊ cxvij.in j.dub.vol.iiij.⁊
conſi.iij.vol.iij.⁊ Philip.in c.qm̄ frequēter.§.porro.extra vt li.
non conteſtata.
ALE.⸿ Tūc requiritur.Et ideo dubitari ex forma ſtatuti cōi-
ter per Jtaliam,⁊ de iure communi,an illa demum ſentētia po
teſt executioni mandari que non reperitur ſuſpēſa ꝑ appellatio
nem,ſed in rē iudicatam trāſiuit.l.ſi cauſa cognita.de tranſac.l.
ij.C.de vſur.rei iud.⁊c.quod ad conſultation.de re iud.c.ve-
niens.de iureiur.Pone lata fuit quedam ſententia quod cauſa
appellationis fuit deſerta,⁊ ab hac ſententia fuit appellatū de
mū iudex appellationis confirmat hanc ſentētiā ſuper deſertio
ne latam,ſi ⁊ inquātū ſtilus illius curie non ſit in cōtrarium,cir
ca curſum fataliū.Quod ſi ſtylus haberet ſe in contrarium tūc
pronnutiauit bene appellatū.Queritur cui incūbat onus pro-
bandi dictum ſtylum,⁊ cū quilibet debeat probare id ꝙ eſt fun
damentū intentionis ſue,ſiue conſiſtat in affirmatiuis,ſiue in ne
gatiuis,iuxta l.ei q.⁊ in l.in exceptionibus.ff.de prob.⁊ in illa.
iuncta.l.hoc iure.⁊ ibi late Bar.de ver.ob.⁊ l.ſi quis conſortiū
C.de fabri.lib.xj.⁊ l.magis puto.§.non paſſim.de re.eorū.⁊ ꝙ
no.in l.ſi vero.§.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatiſd.cog.Unde vi
detur dicendū ꝙ ille,pro qua lata fuit ſententia.habeat neceſſe
probare ꝙ ſtylus curie nō eſt contrariū,qꝛ ſnīa fuit ſcripta ſub
conditione,ſi ſtylus curie nō in ſe habeat in contrarium.Confir
mo ſniam latam ſuper deſertione que continebat qualiter cau
ſa appellationis fuit deſerta ſi ⁊ inquantū ſtylus ⁊c.Jſta enim
conditio.ſeu ſcriptura conditionalis antequā eius conditio fiti
iudicio liquidata non poteſt habere aliquā executionē,antequā,
ille qui vtitur dicta ſcriptura conditionali,eam liquidauerit pro
bando veritatem conditionis,etiam ſi conditio ſit neceſſaria,ſcꝫ
probando ꝙ ſtylus non ſit contrarius,⁊ ſic oportet probari per
modos traditos per Doct.in d.l.in illa,⁊ probatur in d.l.hoc
iure.cū ibi no.per Bar.de verb.obli.dum tractat quō probet
negatiua,ſcꝫ.Jmperatorem in italiam non veniſſe ante calēdas
Maias.vide ibi.⁊ vide Bal.in l.ſi quidem.C.de exce.vbi etiā
ꝛ ꝙ inſtrm conditionale,ante liquidationem conditionis nō hꝫ
executionem paratā.Jta etiā vult Bal.in l.cum teſtamento.in
j.C.de teſt.manu.Pro hoc etiam allego tex.in l.ſi ita ſtipula-
tus.ver.ꝙ ſi ab initio iuncto ver.nunc autē.in ver.declarat illa
conditiōe.ſi Titium in tali loco non ſiſterē.⁊ ibi Jmo.declarat
An.⁊ Mo.⁊ Bal.in l.Leſus.circa fi.prin.ꝺ arb.dum allegat l.
iij.§.ſi ad diē.ff.de re mili.Ad idē facit ꝙ no.Bar.hic dum dꝫ ꝙ
ad probandum aliquid non eſſe vel nō reperiri.dꝫ fieri per iudi
cē diligens inquiſitio,vel diſcuſſio per nuntios.d.§.non paſſim.
l.cum quidam.§.fi.cum l.ſeq.de leg.ij.d.l.hoc iure.⁊ auth.hoc
ſi debitor.de pig.Jta enim in caſu noſtro non ſufficit allegare
ſtylum in contrarium non eſſe,ſed etiam probari dꝫ,arg.eius ꝙ
dꝫ hic Bar.⁊ in d.l.in illa,⁊ Bal.in l.is poteſt.de acqui.here.⁊ i
l.cum mulier.ſol.ma.⁊ cano.in c.ſuper his de accu.per Ang.in
repe.l.vacantia,C.de bon.vacan.lib.x.vbi ſimiliter dꝫ ꝙ negati
ua,talem non eſſe in ciuitate,dꝫ probari per diſcuſſionē,⁊ explo
rationem per tex.in d.l.hoc iure.
P.PAV.P.⸿ Magni preiudicij.Vide ad hoc Alex.cōſ.xxvij.vo
lum.vij.
land.de Seyſſ l.cum quidam.Qualiter autē probetur quem eſſe
infirmum.vide per Bar.in l.j.C.de mendic.valid.
P.PAV.P.⸿ Modici preiudicij.Vide Bar.in l.fi.C.de edic.di
ui Adri.tol.⁊ Jaſ.in l.fi.C.de ſac.ſan.eccle..
b ALEX.⸿ Dico ꝙ ſic.An teſtamentum debeat publicari viuo
teſtatore,vide Bal.in l.ij.in fi.C.de teſta.

1 ☞ Heredi potenti copiā teſtamenti a notario,an notarius tenea
tur edere cum die ⁊ conſule.
2 Legatario debet edi particula teſtamenti.
3 Particula teſtamenti non debet edi,⁊ ſi editur quando probat.
4 Jnſtrumentum falſum volens redarguere circa diem ⁊ cōſulem
poeſt petere vt edatur cum die,⁊ conſule.

§.Diem. Jnſpectio,⁊ deſcriptio tabularmu fit ſine die conſule.h.d.Cp.ſ.de edē.l.pretor.vbi ratio
a nes reddūtur cū die ⁊ cōſule.Gl.ſoluit.dic,vt in ea.⸿ Quero,[a]
quid ſi heres petit copiam †a notario teſtamēti,vtrū debeat ſibi
1 dare cum die ⁊ conſule.Gl.in l.pen.C.eod.expreſſe dicit ꝙ non
hic gl.innuit cōtrarium in ſolutione contrarij.Si enim me man
dante teſtm̄ eſſet cōfectum,poteſt peti cum die ⁊ conſule,ſicut ra
tiones,vt hic gl.innuit,ſed teſtamentum fuit confectum defuncti
mandato,ergo heredi dꝫ edi cum die ⁊ conſule.Unde Jacob.de
Are.⁊ Cy.cum eo referunt in d.l.pen.ꝙ hoc dꝫ intelligi quando
petitur edi ab alio,nō a notario.Nā ſi a notario,ſemper dꝫ edi cū
die ⁊ conſule.ſiue petatur ab herede,ſiue a legatario,qui quantū
ad ſuum legatum dicitur heres,l.id tempus.ſ.vſuc.Mihi vi-
detur,ꝙ indiſtincte a quocunqꝫ petatur teſtamentum inſpici,⁊
deſcribi,ad hoc videatur an eius interſit,debet hoc fieri ſine die
⁊ conſule eſt tex.hic poſtquā autē apparuerit manifeſte:quod in
tereſt alicuius,vel quia heres legatarius,tūc debet edi cū die ⁊
conſule a notario:ita intelligo dictum Jacob.de Are.que edi-
2 tio herede fiet in totū,legatario† vero dabitur particula ad eū
pertinēs ſcꝫ legatum ⁊ inſtitutio heredis,l.argentarius.§.edi
autem ratio.ſ.de eden.⁊ per Doc.in l.fi.C.de preci.Jmp.offe.⁊
b contingit.extra de fideinſtru.Quod autē dico,ꝙ ſufficit legata-
3 rio producere particulā teſtamenti,nō idem dico† ſi quis produ
ceret particulā ſtatuti ea eñ nō probat,l.in ciuile.de leg.Quod
plene examino j.de ope.noui nuncia.ſuper rubrica.Jtē dico,
4 †quod ſi quis vellet redarguere de falſo circa diem ⁊ conſulem,
poſſet petere ſibi edi cum die ⁊ conſule,⁊ edi ab alio quā a nota-
rio,⁊ a ſuo aduerſario,l.j.§.editiones.de eden.

ADDITIONES.

a ALEX ⸿ Quero.Adde Ang.in l.j.§.edere de eden.⁊ Bal.in l.
pe.hic alle.⁊ adde Bar.in l.argentarius.§.edi.ff.de edē.cū con
cor.ibi poſitis.
b POM.⸿ Quod ſufficit.vide Fel.in c.j.verſic.tertia concluſio,de
proba.

§.Utrum. Ex cauſa datur terminus ad exibendum tabulas.hoc dicit.

§.Si quis. Hoc edictū competit confitenti cōtra cō fitentem,contra negantem vero compe
tit interdictū de tab.exibendis.⁊ heredi vendicatio cōpetit.hoc
dicit,cum l.ſeq.

LEX XIIII.

1 ☞ Ordo quis erit cum mittitur ad teſtes ſignatores abſentes.

QUm ab initio Primo loquitur quando omnes teſtes ſunt preſen
tes in eodē territorio.Secundo,quādo quidam ſunt
preſentes ⁊ quidā abſentes.Tertio,quādo omnes ab
ſentes ſecunda j.e.l.ſed ſi maior.Tertia j.l.ſed ſi quis.verſi.⁊ ſi
forte.Et in his legibus tractatur quale debet eſſe officium iudi
cis in aperiendo tabulas poſtquā liquet ꝙ aperiri debent ⁊ hoc
ſit pro ſummario.Op.nā hec lex cum ab initio dꝫ teſtes cogēdo
venire cui contra dicit d.l.ſi quis.Sol.primo,loquitur quando
ſunt in eodem territorio.Secundo,qn̄ in alio territorio.Uel dic
ꝙ etiam quando ſunt in eodem territorio non ſunt cogendi ve-
nire,ſi non poſſunt ſine magno incommodo vt in ciuitatibus que
habent territoria multum diſtantia.⁊ ſic poſſunt ſine magno in
commodo tunc coguntur,vt hic.Op.ꝙ etiā officium iudicis ſit
damnoſum,l.poſt legatū.ij.his vero.de his quib.vt indig.Sol.
a dicit gl.ꝙ hec iniquitas toleratur quandoqꝫ,ſed ibi admiſſa eſt
aliqua culpa,hic ſecus.⸿ Quero vtrum iſti ſignatores debent
iurare.gl.dꝫ ꝙ ſic,ſicut teſtes q examināt,l.iuſiurandi.C.ꝺ teſ.
1 ⸿ Quero†[b] quādo mittitur ad abſentes quis erit ordo.Reſpō.
ſi quidem ſunt in ſuo territorio,debet iudex mittere notariū vel
officialem ad recipiendum iuramentum.Et dicā in l.ad egregi
as.ſ.de iureiu.⁊ C.de epiſ.⁊ cle.auth.ſed iudex.Si autem in al
terius territorio ſunt committatur iudici alterius territorij,ꝙ
recipiat iuramētū ⁊ dicta.⁊ ꝙ ſibi remittat ipſe eñ iudex pncipa
lis cauſe dꝫ publicare,non ille cui,nō committitur.Jta tꝫ gl.ſed
ꝓbatur in l.iudices.⁊ authen.apud eloquentiſſimum,C.de fide
inſtr.Et aduertēdū ē ꝙ conſilium eſt ꝙ iudex cōmittat articulos
diſtinctos ⁊ interrogatoria ſm̄ que teſtes interrogātur vt in ca.
preſentinm extra de teſtib.lib.vj.

ADDITIONES.

a AL. ¶ Dicit gl. Uide Bar. in l. iij. §. ſi pcurator. ꝙ quiſq; iur.
b ALEX. ¶ Quero quando. iudex mittit in aliquē locū ad exa-
minādū teſtes ꝛc. ꝛ ad gl. hic vide que no. Bal. in hac conſultiſſi
ma. §. ſi qs autē. C. de teſta. licet hāc gl. non alleget, vid no. in d.
l. iudices. Quid in criminalibꝰ dixi poſt Bar. in d. l. gñaliter. §.
C. de rebus cred. ꝛ vide no. in c. ſignificauit de offi. ordi.

LEX VIII.

PUpillares. Tabule pupillares nō aperiū-
tur viuo pupillo, niſi ex cau.
h. d. cum l. ſeq. dicit tex. non patictur. Cauſa poteſt
eſſe que dicitur in l. ſequen.

LEX X.

SI in duobus. Dicit tex. ſi aperte ſunt. ꝛ
ſic pro alio aperiendo nō
competit hoc edictum niſi ex cauſa, ſi in alio diceret
aliter ſcriptum. Sempronius. j. d. leg. ij. ¶ Quero
notarius dicit ſe rogatum de teſtamento. ſed dicit quod teſtator
ſibi impoſuit ꝙ non deberet oſtendere alicui, an poteſt cogi vt
oſtendat, ꝛ quid iuris ſit cogitabitis.

§. Si ſui natura. Quod natura facti non eget
miniſterio iudicis. hoc dicit.

§. Si tabule. Quero qualiter ſubueniat. Reſpon.
contra competentē, vel ſupprimen-
tem per actionem legis Acqui. vel per actionem furti, vel per
actionem falſi. l. in l. Aquilia. l. ſi deletum. ad leg. Acqui. ꝛ l. q
tabulas, ꝛ l. quidam tabularum. j. de furt. ꝛ l. Paulus. j. de fal.
contra heredē etiam ſuccurritur. niſi poſſet per teſtes probari.

Titulus iiij.

a Si quis omiſſa cauſa[a] teſtamenti ab inteſtato, vel alio mo-
do poſſideat hereditatem.

§. Gloſſ. Continuat vltimo glo. ōt hoc edictum eſſet in-
ductū propter tria. Primo propter eū qui o-
mittit ex teſtamento, vt ipſe idem teneat ab inteſtato. Secundo
ꝛ tertio, vt in gl. Tu dic ꝙ iſtud edictū eſt introductū p ſe ꝛ pri
cipaliter propter vnū, ſcz, propter eum qui omittit ex teſtamen
to. vt habeat ab inteſtato, l. j. in pri. Alij duo casꝰ poſiti in gl. ſūt
ex extētione Iuriſcōſul. ꝛ etiā diui Pij. in l. licet. j. eo. ti. ꝛ C. eo.
l. j. Eſt ꝛ quartꝰ casꝰ ſimiliter ex extēſione Iuriſcōſulti. j. eo. l. ſi
quis pecuniam. §. quanquā. Alius j. eod. l. qui autem. §. hoc edi
ctum. Poſſūt addi alii casꝰ interpretatiōe magiſtrali, ſcilicet
quādo primus veniēs ab inteſtato omittit, vt eueniat ad ſequē-
tem in fraudem legatorum, l. i. infi. j. de leg. iij. Item quādo qs
omittit ex inſtitutiōe, vt habeat iure accreſcēdi, l. ſi tu ex parte.
in. ſ. tit. ij. que omnia examinabimus in diſtictione quā pone-
mꝰ in l. fin. j. eod. Byn. autē in hoc articulo facit diſtinctionem
vnam multum imperfectam, quam quidā habet in l. quidā. ꝛ l.
ſi ab inſtituto. j. eod. dicam j. eod. l. vltima. Barto.

ADDITIO.

P. PAV. P. ¶ Si quis omiſſa cauſa. Circa iſtam materiam vide. d.
Fran. conſ. vj.

LEX I.

1 ☞ Clauſula, ſi in teſtamento eſt adiecta ꝙ Falcidia nō detra-
batur, ſi heres ſcriptus omittit adire, vt habeat ab inteſtato, he
reditas debetur nominatis in teſtamento.
2 Omittens adire ex teſtamento, vt habeat ab inteſtato quādo in
dubio videtur facere, vt circumueniat legatarios.
3 Actiones quas pretor pollicetur, quando ſint ciuiles, ꝛ quan
do pretorie.

PRetor. Primo ponit mentem edicti. Se-
cundo incipit exponere. Scda ibi
ꝛ parui. Et breuiter hoc intendit. Qui poſſidet
ab inteſtato, tenet legatarijs, ac ſi adiiſſet ex te-
a ſtamēto, ſi hoc poterat. h. d. Op. ꝙ hic [a]titulus,
hodie non ſit neceſſarius. Nā herede omittente
deuenit hereditas ad fideicōmiſſarios, ꝛ legatarios in teſtō no
minatos, ſm ordinem poſitū. C. de fideicom. auth. hoc ampliꝰ
b qui ordo habet locum [b]etiam hereditate non adita. vt in authē.
de here. ꝛ fal. §. ſi vero expreſſim. Cum ergo non veniat ad ve-
1 nientes ab inteſtato, ceſſat hoc edictum. † Poteſt dicere ꝙ hoc
edictum hodie corrigitur. Uel verius cōtra loquuntur quādo
in teſtamento eſt adiecta illa clauſula, non detrahatur falcidia.
Tūc enī ſi illo timore heres omiſerit, defert hereditas noiatis.
in teſtamento ſecundū illū ordinem, ſecus in alto teſtāmēto. ꝛ ſic
c hoc edictum remanet incorrectū. [c]Et hoc tenet Jac. de Bel. in
auth. de here. ꝛ fal. §. hinc nobis. in pē. ꝛ vlt. q. dixi in l. nemo po
teſt. j. de leg. j. Et nota bene hoc contrariū, qꝛ illa legata valēt,
etiam non adita hereditate, qñ heres omittit timore Falcidie.
2 ¶ Quero, hic † loquitur in eo qui omittit, vt circumueniat lega-
tarios, quid in dubio: Reſpon. quando il[l]e qui repudiat [...]
ſidet ab inteſtato, preſumitur in fraudem niſi aliud p[...]
quia autem. in prin. ꝛ §. non ſimpliciter. j. eod. ſecus [...]
ſideat. Tūc enim a ccepta pecunia preſumitur fraus [...]
d niſi prohibetur, l. ſi pecuniam. j. eodem. ¶ Quero. [d] [...]
3 ctiones pollicetur, vtrum ille actiones erūt pretorie [...]
cunt quidam, ꝙ ſunt ciuiles origine pretorie extenſi[...]
bo. poſſ. here. pet. Uel dicas quod omnino ſunt pretor[...]
hereditas non fuerit adita ex teſtamento nunquam a iur[...]
habuerunt originem. ſed beneficio pretoris, in caſibus [...]
quibus iſta extenſa ſunt per interpretationem Iuriſco[...]
e rum. vt dixi in rubrica, poteſt dici illa actio ciuilis, e qꝛ [...]
ſa prudentum, ius ciuile ſunt, Facit inſtit. de actio. §. ſed [...]

ADDITIONES.

a POM. ¶ Op. ꝙ hic. Et no. modū no. vt legata debeant [...]
adita hereditate, tñ Bal. cōtra tenet. C. eo. ti. l. j. vide ibi [...]
ALEX. ¶ Habet locum. Hanc opi. etiā ſequitur Bal. [...]
mo poteſt, de leg. j. ꝛ Bar. in l. pactū inter heredem ſ. de [...]
Bar. in auth. ſed cum teſtator. C. ad legē Fal. ꝛ Bar. in l. [...]
de fideicom. fuit dictū Jacobi. de Bel. in §. hinc nobis. [...]
op. in auth. de here. ꝛ Fal. ꝙ dictū ſequitur Bal. in l. fi. [...]
habentem fam. erciſ. in xxvj. q. referens eſſe dictum no[...]
in preallegatis locis. Iſtud idem ſequitur Ang. in rub. [...]
omiſſa cauſa. Idem Bal. in rep. l. j. de ſac. ſan. eccl. in re[...]
to quero an valeat talis voluntas, ſine herede. in repe[...]
militer i xx. ꝛ xxj. ſpeciali enumerato inter ſpecialia v[...]
luntatis. C. ad legem Fal. contrarium tenuit Bal. in l. [...]
extra op. ſi qs omiſſa cā teſt. ꝛ Bal. in d. l. eam quā ꝛ B[...]
rep. mouetur Bal. in dictis locis, per tex. i auth. ſed cū [...]
in ver. item ſi heres. C. ad leg. Fal. vbi tex. ōt heredi[...]
ergo preſupponit eum eſſe heredem, ꝛ ſe adiuiſſe, ſed [...]
obſtat, qꝛ iſtud verbū non eſt in corpore imo tex. q di[...]
dixit, ſi voluerit ab inſtitutione diſcedere, ergo p[...]
heres non adiuit, qꝛ ſi adiuiſſet, nō poſſet amplius [...]
heres. l. ei q ſoluēdo de hered. inſti. l. ꝛ ſi ſine. §. ſi [...]
mino. Mouet ēt, qꝛ. oportet ꝙ aliqs ſi heres vt [...]
debeātur. Sz rñdeo ꝙ vbi legata debentur here[...]
ta ex teſtō, requiritur tñ ꝙ illi quibus obuenit here[...]
ſtato, agnoſcant hereditatē. Ita tenet gl. reputata [...]
filio, §. j. de here. inſti. quā ſin. ad hoc reputat Bal. in [...]
de lib. prete. Unde intelliſitur ꝙ ille perſone enumer[...]
§. ſi vero expreſſim. i auth. d here. ꝛ fal. agnoſcāt q [...]
gatarius quē cōueniet. Adducebatur etiam tex. in d. [...]
amplius cum gl. in verſ. ſubſtitutis. C. de fideicom. [...]
ꝙ tex. in d. §. ſi vero expreſſim loquatur in here. adita [...]
illa gl. loquitur in caſu. d. auth. hoc amplius qꝛ verū [...]
ꝙ heres poſt aditam hereditatē fuit negligens adimpl[...]
luntatē defuncti. Imo in l. qui filio §. j. de here. inſti. fac[...]
nem de iſto dicto. Bar. ꝛ ōt ꝙ tex. alle. per eum nō bene [...]
in d. §. ſi vero expreſſum, demū dicit ꝙ dato ꝙ nō pro[...]
obſtat ſue concluſioni, ꝛ ſic non approbat, nec improbat.
¶ Incorrectum. Uide Bald. in l. j. C. eo.
d ALEX. ¶ Quero dr. Uide Bal. in l. j. in verſi. vltimo [...]
e POMA. ¶ Actio ciuilis. Uide Are. l. v. in pri. ff. de [...]

§. Et parui. Qui poteſt eſſe heres per ſe vel p[...]
ſi omittit ex teſtamēto, ꝛ habet a[b inteſta-]
to, hoc edicto tenetur. h. d. Oppo. ꝙ ſeruus nō ſit cōpell[...]
cum proponas. C. de here. inſt. Sol, per iudicē ſeruus [...]
lēdus in vno caſu tantū, ſcilicet. in l. cum aliquis. C. de [...]
qꝛ ibi erat queſtio de ſtatu. Unde dominus non poterat [...]
pellere ſua authoritate: cū interim habeat p libero, l. [...]
de lib. cauſa, a domino vero eſt cōpellēdꝰ iure poteſtatis [...]
nice, quandocūq; dominus vult dum tamē acerbitatē no[...]
ceat, l. ij. ſ. de his qui ſūt ſui, vel alieni iuris. Et ſi domin[...]
cerit, ꝛ hic ad damnum ſuū cederet, non imputaretur ſib[...]
mādata. C. de mād. ꝛ l. ſi cōſtā. §. ſi maritus. ſ. ſolu. ma[...]
hoc vertitur in damnum aliorū. vt legatariorum, tu[...]
imputatur, ſi eum nō cōpulit. ita loquitur hic. Opp[...]
gi ignorantia, l. doli. in fi. j. de noua. Sol. ad damnū [...]
ſuaderet mihi contra veritatem, poſſum ignoranti[...]
ibi no. nō ad damno tertij vt hic. ¶ Querit gl. an p[...]
repudiare hereditatem ſine ſeruo. Et dic quod ſic, [...]
qui heres. §. fi. ſupra tit. ij.
1 ☞ Teſtator quādo dat ſubſtitutum inſtituto videtur [...]
re quod ex ſubſtitutione repudiet.

a **§. Si proponatur.** [a]Si idem eſt ſi ſub[...]
poteſt inſtitutio[...]
tere ex preſumpta volūtate defuncti. h. d. Nota tex. ibi [...]
Oppo. nō valet ſubſtitutio facta de ſeipſo l. fi. §. de vul. [...]
dicit ꝙ fuit hic ſubſtitutus coheredi, ꝛ intelligit gl. de ſub[...]

ne pupilla. vt pꝫ ex legibus qua ſ gl. alle. ſ. tit. ij. l. queſitū. ⁊ l. ſi pupillus. hoc eſt verū non eſt, qꝛ ſubſtituendo pupillariter, non vr̄ hic teſtatoꝛ permittere, ꝙ omittat ex inſtitutione, ⁊ adeat ex ſubſtitutione imo tunc ſit contra voluntatem defuncti vt d. l. ſi pupillus. Item non poteſt itelligi de ſubſtitu tione vulgari facta coheredi. Non enim videtur permittere tūc teſta toꝛ, vt qs omittat ex inſtitutione ſua ⁊ adeat ex ſubſtitutione: tūc enim haberet poꝛtionem ſuā ex iure accreſcendi, ⁊ ſic aliter quā ex volūtate defuncti ſit, l. ſi tu ex parte. ſ. ti. ij. Intellige ergo ꝙ ſibijpſi fuit ſubſtitutus tñ in ſubſtitutiōe fuit mutata cā ⁊ ſic valet ſubſtitutio d. l. fi. §. j. Hic tex innuit, † ꝙ dando ſubſtitutū videtur teſtatoꝛ permittere, ꝙ repudiet ex inſtitutione ex volūtate defuncti, Lui concoꝛdat ꝙ dicimus, ꝙ ſi heredi ſuo datur ſubſtitutus vulgaris non erit ſuus ⁊ neceſſarius. l. ſi filius heres. ſ. de lib. ⁊ poſth. ⁊ no. in l. Papinianus. §. quarta. de inoffi. teſta. Sed ꝯ hoc videtur. C. e. l. j. ⁊ j. e. l. iij. ⁊ iiij. expꝛeſſius. j. e. l. Julianus. ⁊ ibi dicā.

ADDITIO.

ALEX. ¶. Si pꝛoponatur. Adde Bal. in rubꝛ. C. e. ꝙ ibi habet in l. j. ꝙ no. Ang. ⁊ Imo. i l. recuſare. §. Titi⁹. poſt gl. j. ad Tre. POMA. ¶ Adiſtum ter. Uid Alex. l. ſi plures. §. fi. ff. d vul. ⁊ pupil. ⁊ ibi Pau. de Laſt.

☞ Filius de iure ciuili eſt heres re ⁊ nomine.

Filio abſtinente ab hereditate paterna, an poterit adire illa p ſe vel per extraneum.

§. Pretermittere. Pretermittere, ē in extraneo, repudiare, in ſuo abſtinere, in inſtitutio ſub conditione poteſtatiua; cōditionē nō iplere h. d. Nota ex verſi. qui ſunt in poteſtate. † quod de iure ciuili filius eſt heres re, ⁊ nomine, licet per pꝛetoꝛem habeat beneficium abſtinendi, vt dixi in l. neceſſarijs. ſ. ti. ij. Item ſcias, ꝙ † quidā per hūc tex. dicūt, filio abſtinēte ab hereditate paterna illa hereditas nec p ſe, p aliū poterit adiri d iure ciuili: qm̄ ipſo remanet heres de iure ciuili, ⁊ duo nō poſſunt eſſe heredes inſolidu mō iure ciuili ergo neceſſario deuenitur ad bonoꝝ poſſeſſionē tex. eſt hic. ⁊ ſic dicūt per hāc legē † gl. l. qui ſe patris. C. vnde liberi. non eſſe coꝛrectā. ⁊ in hac opinione ſunt omnes moderni. Ego contra qꝛ illa gl. nō bene dt qꝛ caſus eſt in l. j. §. ſi qs adita. j. ad Tertul. vbi licet ille qui adiuit, abſtineat per reſtitutionem in integrum, ⁊ ſic remaneat heres de iure ciuili tñ, ſequēs admittitur de iure ciuili. Ad idē l. ⁊ fine. §. ſed ꝙ Papinian⁹. ſ. de minoꝛibus. facit ſ. de iudi. l. tam ex cōtractibus, ⁊ ꝙ ibi no. ⁊ l. fi. j. de ſuc. edi. Nō ob. quod dicitur, duo non poſſunt eſſe heredes in ſolidum ⁊ eodē iure, qꝛ fateoꝛ eodē iure, ⁊ eodē reſpectu. ſed hic licet eodem iure ſcilicet ciuili ſunt heredes tñ diuerſo reſpectu Apud filium enim remanent directe, ⁊ vtiles, apud alium autē adeuntē, tranſeunt vtiles cum effectu: ſicut videmus in eo cui reſtituitur hereditas ex Treſtelliano de iure ciuili, l. j. §. j. ad Tre. Nō obſtat hec lex, que dicit quod petit bonoꝛum poſſeſſionem, qꝛ per hoc nō negat quin poſſit adiri de iure ciuili.

§. Non querimus. Qui omittit ex teſtamento, tenet hoc edicto, ſi poſſidet, p herede ab iteſtato, vel poſſeſſoꝛe, vel dolo deſijt poſſidere, vel poſſeſſionē acqrere. h. d. vſqꝫ ad §. vltimum. No. text. ibi quocūqꝫ eī modo ex quo declarat ⁊ ſequēs. §. de eo q dolo omiſit acqrere poſſeſſionē, intellige lucrifacturus eā p aliū, alias non tenet, l. ſi qs pecuniā. ⁊ l. ſi quis omiſſa. j. eod. Opp. ſ. p ſocio. l. nemo. §. j. ⁊ l. j. §. vtrum. j. ſi quid in frau. patron. Illud ꝯriū ſoluitur per gl. in duobus locis ⁊ dicit ꝙ regula eſt, ꝙ ille q non acquirit, nō tenet, vbicunqꝫ reperis cōtra. ibi fallit. l. alienationis verbū de ver. ſig. ⁊ l. nō fraudāt. in pꝛin. j. de reg. iu. Dy. ſoluit in l. q aūt in pꝛinc. j. de is qui in frau. cred. Et dt ꝙ qñ qs eſt obligatus de acquirendis ratione alicuius contractus pꝛecedentis, tenet illi qui perdidit, ſecus ſi ad hoc obligatus nō eſt Nō ad pꝛopoſitū, hic incontinenti cū dolo facit repudiādo hereditatē vr̄ eſſe obligatus ſtatim querere hereditatē, ſi poteſt. vt §. pꝛox. ⁊ l. ſeq. ꝙ ſi non facit tenet ac ſi dolo delierit poſſidere.

§. Si quis per fraudem. Qui omittit hereditatē vt valeat ad legitimū tenetur legatarijs: ſi pecuniā recipit poſſeſſoꝛe pꝛi⁹ excuſſo. h. d. cū l. ſeq. Et iſte caſus nō cōpꝛehēditur in edicto. ſꝫ ex extenſiōe. Gl. hic intelligit ſi fecit hoc pecunia acce-
a pta, [a] ⁊ poſſeſſoꝛe pꝛius excuſſo. vt j. l. pꝛoxi. Opp. vr̄ ꝙ nō teneatur ille qui omiſerit, vt j. e. l. ſi quis pecuniā. Sol. hic omiſit pe-
b cuniā recipiendo non gratis. Opp. j. eo. [b] l. pꝛoxi. Sol. iſtud determinatur ⁊ declaratur per l. ſequentem, ꝙ pꝛius poſſeſſoꝛ debet executi, ⁊ poſtea debet deueniri ad iſtum omittentem,

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Pecunia accepta. Qui dat pecuniam vt cōſequatur officium dicit ipſum habere titulo lucratiuo. Uide Bal. in l. j. in ver. extra quer. tur. C. eod.

b ALEX. ¶ Opp. j. eo. Uide Bal. in rub. C. eodem.

LEX II.

1 ☞ Pecuniam qui dat vt habeat officiam vel beneficiū, dicitur habere titulo lucratiuo. Et qñ teneatur qui omiſit ex teſtamēto vt vadat ad legitimum. nu. 2.

Licet pꝛo herede. Dicit hic ꝙ poſſeſſoꝛ cōuenitur, maxime, ⁊c. Innuit ergo ſi nō habet cauſā lucratiā ꝙ teneatur. cōtra j. l. vlt. Sol. Dicit glo. ꝙ illud maxime, abūdat. Opponitur cōtra hoc. ſi ille poſſeſſoꝛ, qui nō hꝫ cauſam lucratiuam, non tenetur ergo in l. noſtra non tenetur, quia dedit pꝛetium omittenti, cuius contrarium hic dꝛ. Dicit gl. hic dedit alius nō ipſe ꝙ eſt diuinare. Uel dic. ꝙ nihilominus dꝛ habere cauſam lucratiuam, nō enim dat, qui non dat bono modo. ita dt gl. ⁊ bene ⁊ vide eam. Non enim dedit vt pꝛetium hereditatis, ſed vt omitteret hereditatē, ſic, j. ad le. Fal. l. ad veteram. §. ⁊ l. qui fundū. in pꝛin. vbi quis lꝫ de cauſa conditionis implende nihilominus vr̄ habere titulo lucratiuo. Jacob. de Aretin.

1 ¶ † Nota ēt ꝙ ille qui dat pecuniā vt cōſequat officiū vel pꝛebēdā, cū dat malo mō dicitur habere tit. lucratiuo. Alij recedunt ab iſta lec. ⁊ dicūt ꝙ in verſi. ſed vtrū heres non accepta pecunia, ⁊ hāc lec. plene pꝛoſequitur gl. in ver. maxime, ibi alij dicūt. Ad quā op. heres omittēs ⁊ poſſeſſoꝛ poteſt conueniri ab initio nulla facta excuſſione poſſeſſoꝛis. l. pꝛoxi. Solu. ibi omiſit accepta pecunia, hic nō. ¶ Op. contra hoc ſi nō accepit pecuniā. ergo omittēs nullo mō tenet vt j. l. ſi quis pecuniā. Pꝛopter hoc lex legitur alio modo, retento eodē themate, ꝙ heres non accepit pecuniā, ⁊ ꝙ pꝛius ponatur in electione, ꝙ cōueniatur poſſeſſoꝛ nō heres tñ pꝛima lectura eſt verioꝛ, ⁊ illa teneas. ¶ Opponitur ꝙ ab vtroqꝫ petatur illo oꝛdine nō ſeruato l. ſi nō ſolus. §. j. in pꝛin. j. eo. Sol. gl. hic ab vtroqꝫ idē legatum, ibi ſecus intellige ab vtroqꝫ idē legatū, ſcꝫ factum petitur, lꝫ vnius ſolutio ſufficiat. Non intelligas ab vtroqꝫ idem legatū, ſcꝫ factū eſt, qꝛ non eſt verum, imo ab vno tantū, ſcilicet ab inſtituto. Potes ēt ſoluere ꝙ lex contraria intelligitur ſecundam iſtam. Uel dic, ꝙ in contrario omiſit vt deueniat ad ſubſtitutū, hic ad legitimum. ¶ Op. j. eo. l. fi nō ſolus. §. ſi. Sol. vt ibi. ¶ Op. j. e. l. pꝛoxi. Sc.
2 illā intellige ſm iſtam. ¶ Quātū † ad pꝛopoſitū, vt liqueat materia huius legis, de eo q mittit ex teſtamento, vt vadat ad legitimū. dic aut omiſit ſine dolo, aut dolo ⁊ fraude legatoꝝ aut dubitat. Pꝛimo caſu nō tenet, l. qꝛ aūt. §. ñ ſimpliciter. ⁊ l. ſi qs omiſſa. j. e. Scdo caſu, aut accepta pecunia, ⁊ tenet eo oꝛdine, ꝙ hic tradit. Aut nō accepit pecuniā. ⁊ tunc aut queris an teneat mittēs qui nihil poſſidet, ⁊ nō tenet, vt j. eod. l. ſi quis pecuniā, aut queris de poſſeſſoꝛe, ⁊ tūc ſi participauit fraudē tenet ſine dubio ſi ñ pticipauit, tūc tenet: ſm Pla. ⁊ Pet. ⁊ no. C: eo. l. j. in gl. ⁊ per Ly. Sꝫ ſm Azo. nō tenet, vt no. j. eo. l. ſi quis omiſſa in pꝛin. que opinio eſt verioꝛ. Pꝛobatur per tex. j. eo. l. qꝛ. §. ſi patronus. in fi. ⁊ C. eo. l. j. Tertio caſu qñ dubitauit, tunc aut accipit pecuniam, ⁊ pꝛeſumitur fraus, alias ſecus niſi pꝛobetur. Pꝛobari aūt dicit eo ipſo quod omiſit volens gratiam facere legitimo, vt j. e. l. ſi quis pecuniā. Alia pertinentia ad materiā dicem⁹ l. fi. j. eo. ¶ Ultimo no. ꝙ ille caſus quoqꝫ omittit vt veniat ad legitimū nō eſt i edicto, ſed ex extenſione ex edicto, vt hic dꝛ in textu Lōtra hoc facit l. ſi quis pecuniā. j. e. vbi innuit ꝙ ſit ex edicto. Sꝫ intellige ꝙ ſit ex edicto, tamē ex extēſione vtiliter, vt ibi dꝛ.

LEX III.

Si pecuniam. Si inſtitutus omittit p pecuniā, ⁊ ſubſtitutus ab inteſtato adijt, quilibet tenetur ppꝛijs legatarijs, ⁊ a cōmunibus quilibet poterit inſolidū cōueniri. h. d. Dicit tex. dādā ſcꝫ ſui ſi pꝛopꝛijs legatarijs, ⁊ in cōibus hꝫ locū ꝙ ſequitur, vt j. eo. l. ſi nō ſolus. §. fi, ſm Jac. de Are. Opponit e. l. pꝛoxi. que dicit poſſeſſoꝛem pꝛius cōueniendū. Gl. fatet ꝯriū Tu dic, ꝙ ſ. omiſit, vt veniret ad legitimū, hic vt veniret ad ſubſtitutū. qꝛ ēt erat heres legitimus. Unde cū eo lex mitius agit qꝛ hꝫ volūtatē defuncti, ⁊ diſpoſitionē iuris, iō ſeruat diſpoſitio hic poſita. Pꝛobatur in l. ſi nō ſolus. §. fi. j. eo. Op. d d. l. ſi ñ ſolus. §. pe. ⁊ fi. Sol. de le. relictis ab vtroqꝫ ſeparati, tūc quilibet dꝫ cōueniri per ſe, ſed quādo ab vtroqꝫ ſimul tūc pꝛius dꝫ excuti poſſeſſoꝛ. Habes ergo hucuſqꝫ ꝙ iſtud edictū hꝫ locū in tribus caſibus. Pꝛimo quando quis ex omittit teſtamēto vt poſſideat ipſemet ab inteſtato, vel alio modo, vt ſ. e. l. j. in pꝛin. Scdo, habes quādo quis omittit ex teſtamēto in fraudē vt ali⁹ poſſideat ab inteſtato. l. j. in fi. ⁊ l. licet. ſ. eo. Eſt ⁊ tertius caſus, qñ quis omittit ex inſtitutione, vt alius ex ſubſtitutione habeat, ⁊ de hoc videbitis hic, ⁊ alios tres caſus pꝛoſequere.

LEX IIII.

Si quis pecuniam. Si inſtitutus omittit in fraudē vt ad alium vadat: poſſidens ſolus tenetur, ſed pecunia accepta. tenetur vterqꝫ. h. d. Nota pꝛimo, ꝙ Ju-

riſconſul.innuit φ ex hoc edicto teneatur ille qui omittit,vt veniat ad ſubſtitutũ,vel legitimum.Sed intelligo hoc per extenſionem,vt dixi ſ.eo.l.j.Secundo not.φ ex hoc edicto inducitur actio vtilis,[a] ſcʒ ex teſtõ.vt hic.ita no.ſ.eod.l.proxi. Probat̃ j.e.l.ſi nõ ſolus in prin.Sed Joan.in arbore,vocauit hãc actionem in factum ponit ergo circulum de actione in factum ex edicto,ſi quis omiſſa cauſa teſta.ꝛ in hoc vr̃ concordare Roff.in libellis in actione ſuper edicto.Poſſumus cõcordare,[b] vt in caſu expreſſo in edicto,ſcʒ qñ quis omittit vt ipſe poſſideat.hʒ locũ actio in factũ,que oritur ex edicto qñ nomen actionis non exprimitur.l.fi.ſ.de eo per quẽ factum erit in caſibus, in quibus extenditur per Juriſconſultos,vocet̃ actio vtilis ex teſtõ, modici tñ eſt effectus hec diſputatio.Opp.ſ.e.l.licet. Sol. intellige iſtam ſecundũ illam,vt poſſeſſor prius conueniatur,quã ille qui omiſit accepta pecunia.Opponit̃ extra glo,qꝛ ille qui omitit vt vadat ad ſubſtitutum,vr̃ facere ex voluntate defuncti,ergo non incidit in edictum l.j.§.ſi proponatur.ſ.eo.Sol.vt dicam,j.e.l.Julia.Oppo.j.eo.l.ſi non ſolus.§.fi.no.etiã in l.ſi quis omiſſa,licet quidã contra,vt no.in l.j.C.eo.¶ Quero an ſit neceſſe,φ ille qui poſſidet participauerit fraudem? Dico φ ſic,l.quia aũt i.ſi patronus.ꝛ l.mater.§.fi.j.eo.ꝛ C.e.l.j.ꝛ no.j.e.l.ſi quis omiſſ. licet quidam contra,vt no.in l.fi.C.eod.tit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Actio vtilis. Qua actione agẽt hoc caſu legatarij.vide Bar.ꝛ Salic.in l.fi.C.eo.

b POM.¶ Poſſumus concordare.vide Alex.j.de le.j.

§.Quanquam. Quicunque procurat vt omittat̃ ex teſtamento,iſta actione tenet̃.h.d.Quero vtrũ ille qui procurauit,teneatur etiã ſi nihil ad eũ peruenit.Glo.dt φ ſic.Vide eã,Contra illam opponitur qꝛ non tenetur qui omittit gratis,vt ſ.l.proxi.ꝛ idõ dʒ intelligi quod legatarius erat de illis,qui veniunt ab inteſtato,ꝛ bona peruerũt ad eum,alias tenerentur illi,ad quos bona deuenerunt, ſecũdũ Ja.de Are.φ placet.Solum enim tenetur ex hoc edicto ille, q

a hoc procurat,facturus aliquid lucri,[a] l.j.§.non querimus.ſ.e.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Aliquid lucri.Adde Bald.in l.ij.col.iij.C.eod.

a §.Si quis.[a] Venditor hereditatis tenetur quaſi poſſidẽs,nõ quaſi dolo deſinẽs poſſidere.h.d.non tenetur tñ hoc edicto,ſed actione ordinaria, quia adiuit.l.ij.C.de herc.vel actio.vend. ADDITIO.

a ALEX.¶ Si quis ꝛ facit ad no.per Bar.in l.quia poterat.ad Trebel.

LEX V.

Excuſatus. Si aliquis eſt grauatus in legitima hʒ cauſam iuſtã omittendi h.d.Hodie iſta non eſſet iuſta excuſatio,qꝛ de debita,portione ſubducitur omne grauamen.tam in patrono.vt inſti.de ſuc.l.j.§.ſed noſtra quã in libertis.ꝛ C.de inoff.teſta.l.quoniam in prioribus.no.in l.proxi.§.ſi patronus.

LEX. VI.

1 ☞ Teſtato ꝛ relinquendo fideicommiſſum ab inteſtato non videtur concedere facultatem omittendi ex teſtamento.

2 Clauſula,ſi in teſtamento ſit,ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicillorum, ꝛ heres habeat electionem heres eligens ab inteſtato,cũ poſſit venire ex teſtamento,incidit in hoc edicto.

3 Falcidia hʒ locum.etiam quãdo legata debentur ex hoc edicto.

4 Clauſula,ſi nõ vʒ iure teſtamenti,valeat iure codicillorum,equipollet,φ ſi legata non debeantur ex teſtõ,debeantur ab inteſtato.

Quia autem. Non videtur permiſſum inſtituto vt adeat ab inteſtato ereo φ aliqua fideicommiſſa ab inteſtato ſubintelligũtur relicta:ꝛ ſi fecerit,in edictũ incidit,vt tñ prius relicta in teſtamẽto ſoluantur.Sed ſi teſtator hoc expreſſe permiſerit nõ incidit in edictũ,vt omnia legata cõtribuat̃.h.d.Primo ponit q.Secundo,reſpondet ad illam ponendo dictũ Jul. Tertio dictũ Julia.declarat.ꝛ ex eo colligit vnũ no.Quarto,format vnam q.nouã,ꝛ reſpõdet ad aliã.Secunda ibi Et Julianus.

1 Tertia ibi,Ordo.Quarta ibi,Quid deinde.¶ † No.φ relinquẽdo fideicommiſſum ab inteſtato,nõ vr̃ teſtator concedere facultem omittendi ex teſtõ,niſi hoc teſtator expreſſe ꝛ nominatim cõ

a nceſſerit.ita dicit text.a hic ꝛ pro hoc videtur dicẽdum,ſalua † me

2 liori deliberatione,φ in l.fi.C.de cõdic.vbi teſtator dt,φ valeat iure teſtamenti,vel codicillorũ,ꝛ heres hʒ electionẽ,φ ſi heres eligat ab inteſtato.cũ poſſit ex teſtamento,incidit in hoc edictũ,

3 niſi expreſſe permiſerit teſtator.Nota etiam:φ † qñ legata debẽtur ex hoc edicto,loc⁹ eſt Falcidie,vt hic,ꝛ l.fi.C.eo.ꝛ l.j.ad eos

4 j.ad legem Falc.cũ ſimil.¶ Tertio nota † φ illa verba,ſi nõ valet iure teſtamenti,valeat iure codicillorum,equipollẽt illis verbis,ſi legata non debentur ex teſtamẽto.debeantur ab inteſtato vt hic in gl.ſuper verbo fuerint relicta ex teſtamẽto.C.de fidei

commiſ.dicam in l.j.j.de codicil.Opp.de l.j.§.ſi propo... ſ.e.Sol.quando dat eundem ſubſtitutũ,videtur permitt... omittat ex inſtitutione,qꝛ vtroqʒ caſu decedit teſtatus.S... relinquit fideicommiſſa ab inteſtato qꝛ nõ videtur eligere... ad impugnandum ſua iudicia,l.iij.ſ.de mil.teſta.Jaco.de...

ADDITIO.

a ALEX.¶ Tex.Adde Bal.in rubr.C.eo.

§.Non ſimpliciter. Qui ommittit do...tur hoc edicto,ſi p... cecus ſi ex iuſta cauſa.h.d.¶ Quero,que ſunt iſte cauſ... di hereditatẽ.Juriſcõſultus hoc exprimit duas ſcilicet ſi... tor expreſſe pmiſerit.Jtẽ ſi bona pertinẽt ad aliũ poſtea... clauſulã generalẽ,ſi alias ẽ iuſta cã Alia cã eſt,ſi eſſet gra... in debita portiõe ſm iſta tempora,l.excuſatus.ſ.e.ꝛ j.p... Alia iuſta cã eſt,ſi in ſua Falcidia eſſet grauatus,quam... heres extraneus,l.cum pater.§.Titio.j.de leg.ij.ſed bo... te ſi qs omitteret ex iuſta cauſa non poſſet ſuccedere ab... to,ſed deueniret hereditas ad perſonas nominatas in co... in auth.de here.ꝛ falci.§.ſi vero expreſſũ.Dixi in l.j.in p... e.Alia cã eſt,ſi grauaretur hereditas impuberis p pdc... ſtatoris,l.ſi pupillus.in prin.ſ.ti.ij.¶ Noto differenti... bona vacantia,ꝛ hereditatem φ dic vt ſ.ti.ij.ſuper rub...

§.Si patronus. Licet patronus iuſtã... omitteti habeat,tene... edicto,ſi participauit fraudẽ cum herede ommittente... ta tex.φ poſſeſſor non tenetur niſi participauerit fraude... dic vt in glo.ꝛ quod.dixi.ſ.eo.l.excuſatus.

§.Hoc edictum. Qui omittit cõtra tab... ab inteſtato tenetur hoc... hoc dicit.¶ Quero ꝛ reuoco in dubiũ,φ eſt exẽplũ noſtr... nes ponit caſum in filio,in poteſtate preterito,qui pe... nullum ꝛ per contrata.Sed gl.reprobat hoc per l.ſi q... teſtate.ꝛ l.ſi duo.j.de leg.preſt.vbi ſuus preteritu... per contra tab.nulli preſtat legata.Sed ipſi reſpo... filius omiſit in fraudem propter quam fraudem te... cet Jaco.de Are.Nam non poteſt videri feciſſe... ſi adijſſet,non teneretur.Vnde alio modo legitu... rito emancipato,qui omiſit contra tab.ꝛ adiuit ab... reprobat,qꝛ filius emancipatus:de iure ciuili.ab in... põt ſuccedere:nec etiã de iure pretorio,per vnde libe... locus eſt de bon.poſſeſ.contrata.l.j.j.ſi tab.teſt.null... ꝛ Jac.de re dicunt. φ hec lec.eſt veriſſima,qꝛ non poſſ... re locũ vnde liberi.donec ſperatur cõtrata quo eſt veri... tratab.prius repudietur.ita fuit hic.Aly ponũt exẽ... inſtituto qui habet contrata.beneficio preteriti.Hec e... ſe vera,tamen nõ congruit litere,quia tunc teneretur... da legata omnibus,vt in glo.dicitur.Tene ergo prece... lec.cedit inſtitutus,l.quãdiu.ſ.ti.ij.Sol.intellige,φ inſti... rupediauit volẽs facere gratiã exheredato:ꝛ fraudẽ par...

ADDITIO.

Sed gl.reprobat.Vide Bar.ibi in prin.

§.Si libertas Relicta conſeruãtur ex hoc... cum cauſa,ſi conditionali ... tur conditione impleta.h.d.¶ Quero in cuius perſona... parere cõditioni,vel heredis ſcripti,vel adeũtis ab inte... l.pro herede.§.Pap.ſ.tit.ij.ſuper verb.citra nomen... in perſona heredis ſcripti,φ intellige ſi nominatim hoc... iunctũ,ſecus ſi ſimpliciter ſub noĩe heredis.Tũc eñ im... tũ cõditionis tranſiret ad eũ ad quẽ tranſit dñiũ.l.ſeru... res,i prin.ſ.ſta.li.Op.d.l.ſi qs ſub cõditiõe.j.e.Sol.vt...

LEX VII.

r ☞ Filius preteritus ſi rumpet teſtamentum beneficio... ex cauſa C. de liber.prete.an legata conſeruantur.

Quidam Titium. Qui põt ad... reditati ſi... 1 beneficio huius edicti nõ vtit̃.h.d.Facit in ... queſtionem quã notaui in l.maximum vitiũ C... be.prete.an filio preterito rũpente teſtamentũ per ... cõſeruent̃ legata per d.ex cauſa.Et gl.in d.l.maxim... format illã q.Dic vt ibi.ꝛ d.Mar.Sil.diſputauit...

LEX VIII.

a Si quis ſub cõdition... b in vim conditionis.relinquitur,nõ comp... iõ cõſeruatur hoc edicto.h.d.¶ Op.pẽdẽte... ne nõ poteſt repudiare.l.is qui heres.ſ.tit.ij.Sol.non p... pudiare proprie,ſed patiendo labi tempus intra q... ri conditio,vr̃ repudiare,l.j.§.qui ſub cõditione.ſ.eo... ſet repudiare corã iudicẽ,l.in pluriũ.ſ.ti.ij.ꝛ l.j.d cura... Opp.videtur φ pro relictis cauſa conditionis implend... petat actio l.fideicõmiſ.§.cum eſſet.j.d lega.iij.Sol...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

in l. in ratione. ij. §. tametſi. j. ad legē fal. Oppo. de cōdic. ob cauſam. l. dedi. Soluit gl. optime. ⁊ dic vt in e. Oppo. ſ. de trāſac. l. cum hi. §. hec oratio. Gl. nō ſoluit hic, ſed ibi ſoluit in gl. parua q2 ibi nec eſt legatarius, ſicut hic. l3 in ea habeat locum oratio, que prohibet tranſactionē. Oppo. de l. q2 autem, in fi. ſ. eo. So. vt in gl. Oppo. de l. quidam teſtamento. j. de le. j. Dic vt in glo.

ADDITIONES.

P. PAV. P. ¶ Si quis ſub conditione. Circā reg. huius. l. ꝙ eſt in conditione, non eſt in diſpoſitione, vide Ang. conſi. l vij. incip. dominus And. Clau. de Seyſel. Regulā huius le. limita ñ pcedere, qñ aliter diſpoſitio redderetur inutilis q2 tūc verba cōditionalia inducunt diſpoſitionem l. Proculus ⁊ ibi Bar. ſ. de vſuf.

ALEX. ¶ Non competit. Quod eſt in conditione, non eſt in petitione. Fallit. in l. ſi ita ſtipulatio de oper. lib. ij. Bal. in l. acceptam. in vj. q. C. de vſu. ⁊ vide ꝙ no. Bal. in ru. de inſt. ⁊ ſubſti. ad finem, ⁊ dum hic dicitur ꝙ datum cauſa conditionis implende non dicitur eſſe legatum, in contrarium facit text. in l. in quartam. in verſi. ſed ꝙ implende. j. ad l. falc. ſol. vt ibi per Bar.

LEX X.

Si non ſolus. Si plures poſſidēt ab inteſtato, vno omittēte qlibet tenetur in virilē, ſi pecunia accepta, quilibet inſolidū tenetur, h. d. hoc princip. declara vt dicam. j. eo. l. fin.

§. Cum ſubſtitutus. Et qui adeūdo pōt cōſeq hereditatē, ſi omittit, hoc non ſubueniretur. h. d. Facit ſ. eod. l. quidā Titium

§. Si duo. a Inſtitutus ⁊ ſubſtitutus ſi omittunt ex teſtamēto, ſi inſtitutus ſolus poſſidet, tenetur ⁊ a d omnia ⁊ etiam ſubſtitutus, qui dolo repudiauit, ⁊ ſi ſubſtitutus ſolus poſſidet, tenet ad oīa, ⁊ etiā inſtitutus, ſi repudiauit accepta pecunia, ſi vterq3 poſſidet, vterq3 ſuis legatarijs tenetur h. d. Opp. qñ repudiauit accepta pecunia, ꝙ primo ſit cōueniēdus poſſeſſor, quā omittēs l. licet. ſ. e. Sol. intellige iſtā ſecūdū illā, prout loquitur in inſtituto qui repudiauit accepta pecunia, ⁊ e. modo prout loquit in ſubſtituto, q repudiauit accepta pecunia, ſed loquimur de petitione legatorū relictorum ab alio ſed qñ ab vtroq3 legata, ſunt relicta tūc quilibet tenetur ſuis, nec diſcutietur primo poſſeſſor, vt hac l. in fine. Ratio, q2 cum ſubeat onera p ſe ex diſpoſitione defuncti, lex mitius agit cū eo p le. ab eo relictis. vt dicā j. eo. l. fi. in diſtinctione magna, quia ibi ponā.

ADDITIO

¶ Si duo. vide Bald. in l. j. C. eo.

LEX XI.

Si ab inſtituto. Legatarij cōmunes poſſunt conuenire quē volunt inſtitutum vel ſubſtitutū, ⁊ competūt libertates, tam fideicōmiſſarie, quam directe. h. d. cum l. ſeq. hoc d. Op. ſ. eo. l. proxi. Sol. ibi in legatarijs pluribus, hic in communibus. i dem ꝙ in legatarijs proprijs vtriuſque.

LEX XII.

De libertatibus quoque.

§. Heredem. Actio ex hoc edicto tranſit cōtra heredem inſolidum, ſed ſi defunctus tenebatur ex dolo. tranſit inquantum ad heredem peruenit. h. d. vt iſtū §. intelligas, ſcias ꝙ heres tenetur ex edicto in tribus vel quatuor caſibus. Primo qñ omiſit ex teſtō, ⁊ adiuit ipſe ab inteſtato, tūc propter ſuam aditionē inducitur quidam quaſi contractū ſicut ſi ex teſtō adiuiſſet: ⁊ tūc ipſe ⁊ heres eius tenētur in ſolidum. etiam ſi modicum poſſidebant. vt j. l. proxi. Quādoq3 enim dolus purgatur, per actiones deſcendentes ex contractu, vel quaſi, ⁊ dantur cōtra heredem ſolidū. l. hominē. §. datur. ſ. de poſi. ⁊ l. ex contractibus. ⁊ l. ex depoſiti. de acti. ⁊ obli. ⁊ ita loquitur prima pars huius. §. Qñq3 tenetur omittens ex teſtamēto, q2 poſſidebat vt predo. vel dolo trāſtulit poſſeſſionē ad aliū, vel q2 dolo nō queſiuerit. l. j. §. nō querimus. ſ. e. tūc nullus interuenit quaſi cōtractus aditionis, ⁊ ſic ex ſolo dolo cauſat hec actio contra eū, merito contra heredem nō datur, niſi quatenus ad eū peruenit, vt hic in ſcda parte. §. Idē ſi pecuniā accepit, vt omitteret. ¶ In tex. ibi propter dolū, ⁊c. dic commiſſum in omittēdo poſſidere res hereditarias, vel in trāſferendo poſſeſſionem in aliū p pecuniam ſecundū Ja. de Are. Op. hic innuitur, ꝙ ſi defunct⁹ omiſit hereditatem ſine dolo, ꝙ tenetur. contra l. qui aūt. §. non ſimpliciter. ⁊ §. ſi patronus vbi dicit, ꝙ qui repudiat hered. non tenetur, niſi dolo faciat. Sol. glo. ꝙ iſte qui agnouit hereditatē, tenetur inſolidū. ſed pro rebus quas deſijt poſſidere dolo de his tenetur inquantum ad eū peruenit. ⁊ vide iſtā gl. q̃ incipit. ſ. tantum ſubaudi, ⁊c. ibi, ſed nunquid ⁊c. Iſta lec. loquit in eo qui omiſit ex teſtō, ⁊ agnouit ab inteſtato qui tenetur ex hoc edicto actione ex teſtō, extenſa contra eum p pretorē, ex virtute huius edicti poſiti in l. j. in prin. ſ. eo. ⁊ ideo non debet inſpici ad eum peruenit vel non, q2 heres tenetur habito reſpectu ad id ꝙ erat in bonis tpe mortis defuncti, nō curo ad heredēa peruenit, vel non. l. in ratione. in prin. j. ad legem Falcidiā. Iſt. lec. ergo non poteſt eſſe vera cū illis teneatur ex quaſi cōtractu que erit ergo vera. Et gl. iſta in prin. ponit veritatē. Quod iſta lec. nō ſit vera probatur. j. l. prox. ⁊ l. ſequen. vbi licet minimam rem teneat p oībus tenetur. Eſt ergo verum vt intelligas in primo caſu qñ qs omiſit ex teſtō ⁊ agnouit ab inteſtato. Sed tunc heres eius ⁊ in ipſo tenentur inſolidū actione ex teſtamēto, que deſcēdit ex quaſi ɔctu celebrato aditione; ⁊ ideo licet fuerit dolus admiſſ⁹. heres tenetur inſolidū, ſicut defunctus, vt j. de actio. ⁊ obli. l. ex cōtractibus. ⁊ l. ſi hominē. §. datur. ſ. depo. Qnādoq3 aliquis omiſit propter dolum facere per pecuniam, non tamen agnouit ab inteſtato, ⁊ tūc tenetur ex ſuo dolo legatarijs: ⁊ ſic in ſuo delicto heres eius non tenetur, niſi inquantum ad eum peruenit, ⁊ vide gl. in prin. que incipit ſ. tantum ſubaudi, q2 non poſſedit.

LEX XIII.

Et ſi non totam. Siue partem, ſiue rē ex hereditate poſſidet hoc edicto tenet. h. d. No. ꝙ. qui omiſit ex teſtamēto, ⁊ poſſidet ab inteſtato, licet minimā rem tamen inſolidum tenetur ex hoc edicto, ⁊ eod. modo heres eius, ſecus ſi non poſſideat, vt ex edicto non teneatur, vt dixi ſ. l. proxi.

LEX XIIII.

1 ☞ Pars heredi tatis proprie non eſt in vna re.

a **Quamuis.** a Nota ꝙ in † vna re nō eſt pars here. proprie. ⁊ eſt ratio, q2 hered. eſt nomen iuris, vt inſti. de re. cor. ⁊ in cor. §. j. ⁊ l. de re. diui. dixi in l. quod dicit. ſ. de impu. in re. do. fac. ideo in vna re non reſidet, eſt tamen illa res cōtenta in illo iure ꝙ tenementi, vt j. de ſolut. l. qui res. §. aream. vbi dicitur. area eſt pars domus. Glo. non ſol. dic, quandoq3 plures res faciunt vnum totum integrale, ⁊ vnam diuerſitatem corporum, ⁊ tunc quelibet poteſt dici pars illius corporis, l. rerum miſtura. de vſuca. Quedam ſunt res ex quibus colligitur vniuerſitas iuris, vt hereditas, tunc nulla res poteſt proprie dici pars illius

2 quia res eſt facti, ita loquitur hic. ¶ Ultimo not. ꝙ ille qui poteſt conueniri hereditatis. petitione, tenetur hoc edicto.

ADDITIO.

a AN. BAR. ¶ Quāuis Et eſt in ar. ſecundum Bal. ꝙ qui non eſt in poſſeſſione omniū rerum beneficij, ſed aliquarum, ⁊ dicitur eſſe poſſeſſione beneficij.

LEX XVII.

Si quis omiſſa. Qui omittit hereditatē abſq3 dolo, nō tenet h. edicto, ſed ad petitionē fidei ommiſ. poterit cogi adire. h. d. In glo. ſuper verb. non poſſidat. que requirit ꝙ fraus ſit participata cum omittente. licet Pla. ⁊ Pet. ɔ in l. C. eod. hec vera. ⁊ probatur in q2 autem. §. ſi patronus. ſ. e. Circa ſecundum caſum videbitis j. ad Treb. l. nam quod §. vlti.

LEX XVIII.

Duo. Plures omittentes, ab inteſtatato poſſidētes ac ſi ex teſtamēto adiuiſſent cōueniuntur h. d.

ADDITIO

ALEX. Duo. vide Bald. in l. j. C. eo.

§. Admonendi. Ex hoc edicto petuntur leg. ſal uara ratione legis Fal. vel portionis alio˚ iure. h. deb. cū l. ſeq. Op. de l. ſi plures dolo. ſ. de dolo. Solue vt in gl. Op. de l. ſi ſeru⁹ nō ſit. ſ. de interro. actio. ⁊ de ſi pluriū. in prin. ſ. de noxa. Sol. ibi oriebatur actio ex quaſi delicto, hic ex quaſi ɔctu, vt no. gl. fam. ercíſ. l. his cōſequēter. §. ſ ⁊ cum monumētū. Preterea intelligas, ꝙ patronus habeat Falcidiam, ⁊ vltra illam portionem ſibi debitam: ſed vna parte debet eſſe contentus, l. §. j. interdū. j. ſicui plus quam per legem Fal.

LEX XX.

Si eadē. In ſpecie pfertur ille cui ab inſtituto relicta eſt hd. hec lex non ſunt alia pro nunc.

LEX XXI

1 Hereditas materna ſecundum iſta tēpora querebatur patri.

a **Si filius.** a Actio ex hoc edicto competit contra patrē. qui ex perſona filij omiſit teſtamento, ⁊ aduit ab inteſtato. h. d. Not. hunc † caſū

1 ꝙ hereditas materna ſecundum iſta tempora querit patri. licet quidem dubitauerit, vt in gl. ſ. ti. ij. in l. is q §. fi. Itē nota ꝙ hic dicitur, ꝙ pater omiſit cauſam teſtamenti, intellige filio nolente, ne contradicat d. l. is qui heres. §. fi. ſ. ti. ij.

ADDITIO.

g POMA. ¶ Si filius. Idem no. Bar. l. is qui heres. §. ij. eo. tit. ⁊ Bar. ſuper prima infor.

l.j.C.qui admitti.

LEX XXII.

Si in teſtamento. Per hoc edictū nō cōſeruātur ea que p ſe poſſunt ſubſiſtere. ⁊ de neceſſitate aliorū aditio nō expectat.h.d.Op.Titio adeūte ab inteſtato vr̄ ex tare cōditio inſtitutionis Meuij.qꝛ Titius heres eſt.Sol. non
a eſt heres ex teſtō.Iſta verba [a] debēt intelligi,ſi heres erit,ſcȝ.ex teſtō.ita dicit gl.qua vide ⁊ nota.Si quis tñ heres eſſet per con trata.extaret cōditio,l.in condictionib⁹.§.ſi patron⁹.j.de cōdi.⁊ demonſt.Facit ad iſtā l.ſi quis cū teſtamentū nullū.de iure codi. Op.qꝛ ſemper pōt imputari teſtatori culpa,ſi legata nō repetūt ab inteſtato.⁊ ſic nūꝗ̄ habebit locū hoc edictū.Solue vt in gl.
b Tu dic,ꝙ rō tex.eſt opti. Nā hereditatē pōt accipere a ſeipſo [b] nec expectat aditionē alterius,⁊ eodē mō,qñ hereditas ⁊ liber tas,ſimul iūcta eſt.l.ſed ⁊ ſi ſub conditione.in fi.ſ.de her.inſtit. Imputādū eſt teſtatori,ſi talia depēdere facit ab inſti. alterius, legata vero,⁊ libertas ſimplices nō poſſunt aſſumere vires a ſe. ipſis,l.legatū.§.j.j.de leg.j.Itē nec ab inteſtato debētur,niſi he reditate ab inteſtato adita,l.ij.de fideicō.lib.Inſti.de eo cui li. cau.bo.addi.⁊ l.vlti.C.de manu.teſt.⁊ iō cū ꝺ neceſſitate pēdeat ex aditione alteri⁹,nō pōt imputari defuncto,ſi relinquit aditio inſtituti.Et hoc vult dicere iſte tex.ibi,qꝛ aliter quā ab here.⁊c.

ADDITIONES

a RND.BAR.¶Iſta verba.Tene menti iſta gl.ꝙ iſta verba ſi Titius heres erit,intelliguntur ſi heres erit ex teſtamento,de quo ex caſus in l.ex conditionib⁹.§.ſi patronus.j.de condi.⁊ demō.
b ALEX.¶A ſeipſo.Vide Barto.in l.poſt diuiſionē.C.de iur.⁊ fac.igno.circa medium.

§.Si quis. Legatum ſubſtituto,in inſtitutionis defe ctū conſeruatur per hoc edictū.h.d.Op. ſ.e.l.ſi non ſolus.§.j.Sol.hic omiſit ex iuſta cā,vt tex.dt.Op.ſ. l.proxi.vbi relicta ipſi inſtituto non conſeruantur.Sol. hic fuit relictū in inſtitutionis defectum,ibi loquit̃ in relicto libertatis, quod poteſt vires aſſumere ex ipſius propria aditiōe,vt ibi dixi.

LEX XXIII.

a **Si filius.** Inſtitutus omittens [a] contrata.ſibi cōpetētē beneficio preteriti,omnib⁹ ad integra legata tenet.h.d.Op.ꝙ nō debeāt legata oib⁹,ſed exceptuatis perſonis,l.q autē.§.j.ſ.eo.Sol. hic loquit̃ in filio inſtituto qui hȝ contratab.ex perſona alterius, ibi in emancipato qui habet contratab.ex propria perſona,non alterius,ideo non tenet̃ ad legata omnibus.l.nōnunquam.j.de leg.preſt.ergo ſi omittit nō tenetur omnibus,qꝛ eis non facit in iuriam.Sol.ibi loquit̃,qñ preteritus petit cōtratabulas,⁊ dimi nuit partem inſtituti,hic vero non petijt,vel petendo diminuit. Vltimo gl.hic intrat materiā qualiter teneatur ad legata ille, qui venit per contrata.Idem no.in l.⁊ ſi contra.ſ.de vulg.⁊ pu pil.⁊ in l.vlt.j.de leg.iij.Dicam in l.nōnunquā.j.de leg.preſtā.

ADDITIO.

a AND.BAR.¶Omittēs ex hoc tex.no.Bal.ꝙ fict⁹ ciuis gaudet priuilegio viri ciuis ſicut fictus heres ex teſtamēto, gaudet pri uilegio veri heredis,qꝛ non refert.Vide que notaui plene ad Bal.in l.ſi Ruffinus.C.de teſt.mil.ad Bar.in l.ſi is qui p em ptore,de vide Bal.in j.conſti.Digeſto.

LEX XXIIII.

3 ☞ Pupillus qualiter teneatur ex facto tutoris.

Si dolo. Pupillus ex hoc edicto nō tenetur,niſi in eo ꝙ ad eū peruenit ex facto tuto ris.idem in adulto.h.d.Op.ꝙ pupil. ex dolo tutoris teneat̃ inſolidū,l.Polla.C.de his qui.vt indig.⁊ l.illud ſ.de euic.Gl.notabiliter diſtinguit tres caſus,ſcȝ,aut deli-
a quit contrahendo,aut delinquēdo,aut in medio.Circa iſta [a] vide gl.⁊ nota eā.Dicit̃ in lege noſtra ꝙ ex delicto tutoris pupil.te net̃ quatenus ad eū peruenit,imo vr̄ ꝙ inſolidū,d.l.illud.ſ. de euic.⁊ l.Polla.C.de his quib.vt indi.Timore huius contrarij eſt facta.gl.hic que dat vnā diſtinctionē,⁊ vide eā qꝛ ſingularis eſt,⁊ incipit,dic ſm̃ Ir.⁊c.Et id ꝙ dt gl.Aut eſt medium inter hoc.libēter vellē ſcire,quid eſt dicere,qꝛ neſcio videre ſi vellet di cere mediū inter hanc legē,vel quas ꝯhendo,vel quaſi delinquē do illud nō eſt qñ dictum per d.l.Polla.vbi in quaſi cōtractu lo quit̃ ⁊ tñ pupil.inſolidū tenet̃.Et ſi gl.ſic intellexit,nihil eſt dice re ꝙ vr̄ propter materiā in qua ſum⁹.Preterea l.j.§.hoc edi cta.quā allegat,loqt̃ expſſe in delicto.Nō ergo video qd dicem⁹ ⁊ dico ꝙ quātū ad hāc legē poſſumus de facili r̄ndere qꝛ hic loqt̃ ꝺ dolo tutoris,q nō eſt punibilis circa perſonā eius ad quē nihil peruenit ita vidiſtis in l.ſi q pecuniā.ſ.e.illa ſolutio ñ ſufficeret. Nā qñ aliqua perueniūt ad pupil.ipſe pupill⁹ dȝ teneri inſolidū p dolū tutoris.l.⁊ ſi nō totā.ſ.e.⁊ ſic propter dolū tutoris in ſolidū,p legē allegatā in iſto gl.Neſcio ergo qd velit dicere me diū,⁊c.Dico ergo ꝙ pupillus tenet̃ inſolidū, tñ in effectu in quantum ad eum peruenit qꝛ pro reſiduo libera cedendo a ctionē ꝯ tutorē.l.vl.ſ.de adm.tu.⁊ quod no.in l.j.§.ex hoc edi
1 cto.j.ne vis fiat ei.¶Iſtā † ergo materiā qualiter pupill⁹ tenea tur ex facto tutoris,breuiter quātū ad propoſitum aſſumo verba,qñꝗ̄ tutor delinquit nō gerendo,pupilli negotia,⁊ tūc pu pillus non tenetur,l.neꝗ̄ interdicto.de reg.iu.⁊ ibi no.Qñꝗ̄ de linquit gerēs negotia pupilli,⁊ tunc aut colludendo cōmittit de lictū,in negotijs pup.⁊ nō tenet̃.l.meminerint.C.vnde vi.⁊ parua aliud innuat,⁊ non bene.Quādoꝗ̄ cū aduerſario nō col luſit,⁊ tūc aut pena nō pōt eque cadere in tutorem ſicut in pupil lū,qꝛ erat pena amiſſionis alicuius iuris,⁊ tūc iſto caſu tenetur pupillus,vt C.de is quibus vt indi.d.l.Pol.licet a tutore poſ ſet recuperare,vt ibi.Qñꝗ̄ pena eque poteſt cadere in tutorem ſi cut in pupillū,⁊ illo caſu dico ꝙ pupill⁹ tenetur inſolidū,tñ in ef fectu non fieret exactio contra pupillum,niſi in quātum ad eū per uenit.⁊ pro reſiduo liberabitur cedendo actionē cōtra tutorem. d.l.illud.ſ.de euic.⁊ l.j.§.ex hoc edicto.j.ne vis fiat ei.⁊ l.vlt. ſ.de ami.tu.l.vlt.per quem iſte declarantur,quas videbitis.

ADDITIO.

a POM.¶Circa iſta.Et gl.huius legis nota qꝛ eſt ſing.⁊ pro in tellectu eius vide Bald.in l.j.§.ſi procurator,ſupra ſi quis cautio. non obtem.⁊ vide Bal.in l.fin.de temp.appel.vbi dicit ꝙ Inno cen.tenet medium per iſtam glo.vide ibi.

LEX XXV.

Si ſeruus. Qui omittit ex inſtitutione ⁊ adit ex ſubſtitutione ſerui,hoc e dicto tenetur.h.d.⁊ iſta lex declaratur vt in l.prox.

LEX XXVI.

1 ☞ Preſumitur dolus,eo ipſo quis omittit capere ex inſtitutio ne,⁊ capit ex ſubſtitutione alterius.
2 Habere ex inſtitutione eſt honor,⁊ ibi ponitur ratio.
3 Subſtitutus quādo quis eſt coniuncto:cuius mortem expectare durum,non ſit idem ꝙ in patre ſubſtituto filio.

Hec lex eſt generalis ad omnes parentes.

a **Iulianus.** [a] Qui omittit ex inſtitutione ⁊ ſi bi querit ex ſubſtitutione tenet̃ e dicto niſi ſit ſubſtitutus filio ſuo:⁊ relicta ex ſubſtitu tione prius defalcant̃.h.d.Et ē noſtra lex magiſtralis. Primo loquitur qñ alicui eſt ſubſtitutus fili⁹ q eſt in eī⁹ pote ſtate.Scdo qñ econtra filio eſt pater ſubſtitut⁹.Secunda ibi,do niꝗ̄.Prima ſubdiuiditur.Nam primo debet habere locū hoc edictum ſcdo que legata prius defalcentur.Secunda ibi,ſed ſi varia.Itē prima ſubdiuidit̃ qꝛ primo ponit dictū.Scdo ratio nē.Secunda ibi,qm̃.⁊c.Primus caſus eſt clarus.¶Adde a ver.qñ debes ſcire,ꝙ ſubſtitutio vulgaris cōprehēdit duos ca ſus,ſcilicet ſi heres eſſe noluerit,vel nō potuerit.l.cum pp̄ter.
b C.de her.inſti.Itē ſcias [b] ꝙ ſubſtitutio vulgaris cōfertur in caſu quādoꝗ̄ diſplicibilē teſtatori vt ſi fili⁹ ſuus morit̃.l.qn̄uis.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.¶Nunc ad propoſitū ꝯ ſupra dicta poſſet opponi,⁊ videtur ꝙ poterit omittere ex inſtitutione ⁊ adire ex ſubſtitutione ex preſūpta volūtate defūcti.Reſpondet iu riſconſultus ꝙ hoc non eſt verū.Nā filius ſubſtituitur in ca ſu hoc eſt,ꝙ ſi contingerit ꝙ pater eſſe noluerit vel ꝙ non potue rit non ꝙ ſibi placeat quod velit:ꝙ per teſtatorē detur ſibi poteſtas,h.d.¶Sequit̃ ver.ſed ſi varia.hic ponit Dy.caſum, teſtator habebat viginti in bonis:Primo loco aliquē ſ. filiā inſtituit ⁊ ab eo legauit Titio decē.Itē ſubſtituit filiā ⁊ ab ea le gauit decē Sempronio ita ꝙ legata in vniuerſo excludūt quar tē querit̃ de quo legato ſit detrahēda Falcidia:R̄ndeo,ꝙ dȝ detrahi pri⁹ de legato relicto ad filiā.¶Sequit̃ ver.
c Iſta pars eſt clara cū ꝺ claratiōe gl.Opp.cōdādo.ſubſtitutio nē facit de ſuo volūtariū,l.ſi fili⁹ heres.ſ.de lib.⁊ poſth.⁊ l.Pa pinianus.§.quarta.de inoffi.teſta.Sol.Id verū qñ teſtator ſub ſtituti filio ſuo de q ſm̃ votū parentū non videtur intelligere ſi heres eſſe nō poſſet,vt ſic decedat antequā teſtator:ſed ſi ex tra neo ſubſtituit vt hic in prin.ſ.l.proxi.Opp.ſ.e.l.j.ſi pa... Sol.ibi ſubſtituit eundem ſibiipſi,vnde non pōt intelligere caſum ſi heres eſſe non poſſet ,qꝛ ſi non poſſet eſſe ex inſti. nō poſſet eſſe ex ſubſtitutione, ⁊ ſic in eius liberam vo... ferre videtur.Op.ſ.de acqui.here.l.ſi ſolus.vbi dā... tum pro parte . non facit eum qui erat neceſſarius in... volūtariū.Sol.ibi erat extraneus inſtitutus,⁊ ſic per... non vr̄ illud induci,vt hic.Vel aliter,hic eſt neceſſarius p... vnam partem quam agnoſcit:que trahit ad ſe aliam, ſed... teſtator videtur prohibere nec vna pars aliā ad ſe trahat... hoc manifeſte dixerit,l.quoties.ſ.ſi duo.ꝺ here.inſti.ſed... tuendo hic manifeſte non dicitur, imo nullo modo dicitur... ¶Circa materiam huius legis diſtinguam plene.j.cod.l....
a in tertio principali membro.Vltimo ex hac l.nota † duo...

mu3, quod dolus preſumitur eo ipſo ꝙ quis omiſit ex inſtitutione, ⁊ capit ex ſubſtitutione alterius, vt ibi. nō enim caret dolo, ⁊c. Secundo,† ꝙ habere ex inſtitutione, eſt honor. Et ex hoc colligitur ratio quare filio d3 relinqui iure inſtitutionis, ſc3, q2 honorabilior titulus, vt hic. Itē eſt alia ratio. q2 vtilior propter ius accreſcendi, quoties. §. ſi duo. ſ. de he. inſti. Itē q2 ex ſeipſo pōt ſubſiſtere non expectata alterius aditione, l. ſi in teſtamento. ſ. e. ¶† Quero, quid ſi ſubſtitutus eſſet quis alteri ſub coniuncto, cuius mortē expectare eſſet durū, an idē preſumemus, qđ in patre ſubſtituto filio: Et vr̄ ꝙ ſic, l. cum tale. j. de condi. ⁊ demō. Cōtrarium puto, q2 hec lex ſolum loquitur quando votum parentum repugnat. Et aduerte, q2 hec lex generalis eſt ad omnes parentes, ſiue habeant in poteſtate ſiue non. Hic non ſunt alia dicēda.

ADDITIONES.

POMA. ¶ Julianus. Uide Are. conſi. clx. in vlti. dubio.
ALEX. ¶ Itē ſcias. Adde Bar. in l. j. in ij. q. prin. de vul. ⁊ pu.
POMA. ¶ Colligitur ratio. De iſta ratione vide Fel. c. ſup litteris. de reſ. ver. regula fallit. Alex. ¶ Cp. Uide Bald. in rub. ⁊ in l. j. in prima opp. C. eod.

LEX XXVII.

Mater. Dubium huius legis erat, q2 filij hereditas videbatur quodā modo d̄bita matri: ⁊ ideo ſi in ea grauat, vr̄ habere iuſtam cauſam repudiandi. l. excuſatus. ſ. eod. quod dubium tollit. h. d.

§. In ſententiam. Qui non implet conditionē poteſtatem directam, ⁊ ad ab inteſtato, non tenetur hoc edicto. h. d.

§. In eum. Tertius poſſidēs ab inteſtato tenetur, ſi cū inſtituto participauit fraudem. h. d.

LEX XXVIII.

Si ſeruum. Qui habet pretiū, videtur habere hereditatē, iō relicta a ſe preſtare tenetur. hoc dicit.

§. Inſtitutus. Fidei cōmiſſa vniuerſalia cōſeruāt ꝑ hoc edictū, ſalua Trebellianica. h. d. Opp. ꝙ iſte habet aliqđ remediū, ſc3 compulſionis, l. nam ꝙ. §. qui cōpulſus. ⁊ l. quia poterat. ad Treb. ⁊ l. ſi quis omiſſa. ſ. eo. Solu. Unum iſtorū non tollit aliud. quia diuerſi ſunt effectus. Item quia ex vno detrahitur Trebellianica, ex alio non.

LEX XXIX.

Qui omiſſa. Per hoc edictum cōſeruantur libertates, ſaluo iure patronatus. hoc dicit.

LEX XXX.

☞ Omittens ex teſtamento, vt poſſideat ab inteſtato, quādo teneatur, in quantum ⁊ qualiter.
Hereditatē ex teſtamēto ſi quis omiſit vt alius poſſideat ab inteſtato, quomodo talis omittens teneatur.
Omittens ꝯ tabulas vt habeat ex teſtamēto, quando teneatur.
Omiſit quādo quis ex inſtitutione, vel ſubſtitutione, vt habeat iure accreſcendi, quo modo teneatur.
Legitimus primus ſi omiſit vt veniat ad ſeqūtem, an teneatur.

Qui omiſſa Qui omiſit ex teſtamento. ⁊ poſſidet aliquo iuſto titulo inter viuos, nō tenetur hoc. edicto. h. d. Cōppo. de l. j. §. nō querimus. ⁊ l. quia autē. § non ſimpliciter. ſ. eod. Solu. Intellige hoc in titulo vero, nō ficto, vel per colluſionem habito: q2 talis titulus non procedit vt in contrarijs. ¶ Quero† quomodo ſciam vtrum poſſim intentare actionem ex hoc edicto, vel non: Reſp. fient interrogationes, ſicut in petitione hereditatis. Na3 primo interrogabo eum. ſi heres ex teſtamento. ſi dixerit ſic planum eſt. q2 conueniam eu3 actione directa ex teſtamento. Si dixerit ꝙ nō ſed ſe repudiaſſe, tunc queritur an aliquid de dicta hereditate poſſideat: ⁊ ſi dixerit ꝙ nō, tūc querit an repudiauit accepta pecunia, vel nō. Si dixerit ꝙ nō accepit pecuniā, nō eſt remedium contra eum niſi de mēdatio cōuincatur. l. fin. de rei vēdi. ⁊ l. ſi quis pecuniā. ſ. eod. Si vero dixerit ſe poſſidere aliqd, tūc queritur an ex aliqua cauſa. Si allegauerit aliquem iuſtū titulum. nō eſt remedium cōtra eum, niſi conuincatur de fictione, vel colluſione vt hic. Si nullū titulū allegauerit. ſed dixit ſe poſſidere pro herede, vel poſſeſſore, tūc q̄ritur ex qua cauſa repudiauit, ⁊ ſi iuſtā allegat, non eſt remediū contra eum. l. quia autem. §. non ſimpliciter, ſupra eodē. Si nullā allegauerit. tenetur ex hoc edicto. Ultimo Dyn. reaſumēdo iſtam materiā ponit vnam ſuam diſtinctionē, quam Cyn. recitat de verbo ad verbū. C. eod. l. j. que diſtinctio minꝰ bene ordinata, eſt in multis mēbris defectuoſa. ¶ Ut autē iſta materia tibi clare liqueat diſtingue plene quatuor caſꝰ. Primo, qñ qs omittit ex teſtō. vt ipſe poſſideat ab inteſtato. Secūdo, quando quis omittit teſtamento, vt alius poſſideat ab inteſtato. Tertio qñ omittit ex teſtamēto, vt habeat ſubſtitutus. Quarto quādo omittit contra tabulas, vt habeat ab

2 inteſtato. ¶† Circa primū, dic. aut omittit non implēdo cōditionem, aut repudiēdo. Primo caſu, aut erat conditio poteſtatiua, ⁊ facilis, ⁊ tenet, ſicut ſi eſſet inſtitutus pure, ⁊ repudiaret, ſ. eo. l. j. §. qui ſub conditione. Aut erat grauis ⁊ oneroſa, ⁊ non tenet quaſi ex iuſta cā omiſerit, vt ſ. eo. l. mater. §. j. Secundo caſu qñ dimiſit repudiādo eam ex iuſta cā, ⁊ nō tenetur hoc edicto. vt ſ. eo. l. q2 autem. in prin. ⁊ §. non ſimpliciter. ⁊ ibi iſtos caſus explicaui. Aut ſine iuſta cā, ⁊ tunc aut poſſidet aliquo titulo inter viuos, aut pro hr̄de, aut nullo titulo. Si aliquo titulo inter viuos, ⁊ tūc aut iſte titulus erat iuſtus, ⁊ non tenetur, vt hac l. ⁊ ſ. e. l. j. §. non querimus. Aut titulus erat iniuſtus ⁊ fictus, ⁊ tenetur ac ſi titulum non haberet vt d. §. nō querimus. ⁊ arg. ſ. e. l. q2 autem. §. nō ſimpliciter ſ. de peti. here. l. nec vllam. §. j. ⁊ ij. coniuncta l. nō enim. ſ. eo. Si vero poſſidet titulo pro herede, aut tanquam heres alterius, quā illius, ex cuius teſtō repudiauit, ⁊ non tenet, q2 nec petitione hereditatis poſſet conueniri, vt no. ſ. de pe. he. l. Neratius. l3 quidam damnent illā gl. aut poſſidet pro herede eius ex cuius teſtamento omiſit, ⁊ tunc queris an teneatur ad ea que poſſunt per ſe ſubſiſtere, aut ad portione3 hr̄ditatis relictā directo ⁊ non tenetur, vt ſ. eo. l. ſi in teſtamento: aut queris an teneatur ad ea que per ſe ſubſiſtere non poſſunt, ⁊ tunc aut eſt relictū taliter ꝙ ex teſtō nō daretur petitio hr̄ditate adita, vt cā cōditionis implende, ⁊ non tenetur, vt ſ. e. l. ſi quis ſub cōditione: l3 gl. aliter minuere videatur in caſu d. l. q2 autē. §. pe. ſed ibi reprehendi eā. Aut daretur petitio, ⁊ ex teſtō adita fuiſſet, ⁊ tūc aut ille qui vult petere, eſt in ſimili culpa. q2 potuit adeūdo cōſequi, ⁊ nō tenet omittēs l. quidā Titiū. ſ. e. l. ſi in teſtō. §. fi. ⁊ l. ſi nō ſolus. §. j. ⁊ iſta haberent locū in quolibet ex j. ſcriptis caſibꝰ: ideo in eis nō repetā. Aut culpa nō pōt illi imputari, ⁊ tūc talis omittēs tenetur, l. j. in prin. ſ. eo. S3 inquantū, ⁊ qualiter, eſt aduertendū. Dico ergo, aut legata nō fuerūt repetita ab inteſtato, aut fuerūt. Primo caſu, aut ipſe ſolus poſſidet tanq̄ heres, ⁊ tunc ipſe tenetur inſolidum etiam ſi modicu3 poſſideat, vt ſ. e. l. ⁊ ſi nō totā. Idem ſi dolo deſijt poſſidere. vel dolo deſijt apprehendere poſſeſſionē, vt ſ. e. l. j. §. nō querimꝰ, qđ intellige vt ibi. De hereditate vero eius, dic vt ſ. e. l. de libertatibꝰ. §. j. aut poſſidet ipſe, ⁊ alius tanquam heres ab inteſtato, ⁊ tunc aut ille alius nō fuit ſubſtitutus, aut fuit. Primo caſu aut nō participauit fraudem cum ipſo omittente, ⁊ hoc conſtat ⁊ nō tenetur. Aut participauit, ⁊ tūc aut ille omittens recepit pretium. ⁊ quilibet tenet inſolidum. Aut non recepit ⁊ quilibet tenet pro parte hereditaria, ⁊ hec oīa probantur in l. ſi non ſolus. ſ. eo in prin. Aut dubitatur vtrū participauerit fraude, aut non: tunc puto ꝙ non p̄ſumitur, niſi probetur, l. quoties. §. qui dolo. de proba. qđ probatur ſi heredi perſuaſerit l. j. §. perſuadere. de ſeruo corru. vel aliter procurauerit, vt fieret. vt ſ. eo. l. q2 autē. §. ſi patronus. Si vero ille aliꝰ fuit ſubſtitutus, qui ſimiliter poſſidet ab inteſtato ⁊ omiſit ex teſtamento. ⁊ tūc aut queris de legatis relictis ſeparatim a quolibet, aut de relictis cōiter ab vtroq̄. Primo caſu quilibet tenet de ſuis. l. ſi nō ſolus. §. fi. ſ. eo. qđ intellige ſi erant relicte res diuerſe, ſeu quantitates. Si vero eadem ſpecies p̄fertur, ille cui relictum eſt ab inteſtato. vt ſ. eo. l. ſi eadē res. Si vero erant res relicte cōmuniter, poſſent legatarij cōuenire quem vellent vt ſ. eo. l. ſi ab inſtituto. Secūdo vero caſu principali, qñ, ſ. legata fuerūt repetita ab inteſtato tunc illa debētur: tū relicta in teſtō debent prius ſolui ſm ordinem datū. ſ. e. l. q2 autē. in prin. ⁊ hoc primo.

3 ¶ Circa ſm, † qñ omiſit ex teſtamento, vt alius poſſideat ab inteſtato. aut ille alius non erat inſtitutus, nec ſubſtitutus ex teſtamento: aut erat inſtitutus in teſtamento, aut erat ſubſtitutus, ⁊ repudiauit. ⁊ poſtea ſubſtitutus omiſit, vt ad inſtitutū redeat, q2 erat ſucceſſurus ab inteſtato. Primo caſu dic, vt dixi in l. l3. ſ. e. Secundo caſu qñ ſubſtitutus poſſidet ab inteſtato omittente inſtituto, tūc aut inſtitutus accepit pecuniam, vt omitteret, ⁊ ſubſtitutus tenetur ſuis ⁊ inſtitutus tenetur ſuis, oēs vero legatarij quemlibet poſſunt inſolidū conuenire. ſicut ſi vterq̄ poſſideret, l. ſi pecuniā. ⁊ l. ſi nō ſolus. §. fin. ⁊ l. ſi ab inſtituto. ſ. e. nec hic fit prius diſcuſſio poſſeſſoris. ſicut ſ. in l. l3. Ratio, q2 mitius agit lex cū ſubſtituto qui etiam oīa onera ſuſtinet, qua3 cū alio qui nō h3 onera, niſi ſolius eius qui ex teſtō emiſit, vt dixi in l. ſi nō ſolus. §. fi. ſ. eo. ſi vero omiſit ſine pecunia, ſolus ſubſtitutus tenet ad oīa. d. l. ſi non ſolus. §. fi. Tertio vero caſu qñ inſtitutus ſolus poſſidet ab inteſtato omittente poſtea ſubſtituto, tunc aut ſubſtitutus omiſit pecunia accepta, ⁊ tenetur inſtitutus ⁊ ſubſtitutus, d. l. ſi nō ſolus. §. fi. prius tamen diſcutitur poſſeſſor, quam recipiens pecuniā, d. l. l3. ſ. eo. ⁊ no. in d. l. ſi nō ſolus. Ceſſat enim ratio ſ dicta, cum iam erāt omnia onera ſubſtituti. Aut nō recipit pecuniā. ⁊ ſimiliter ipſe inſtitutus poſſeſſor tenet ad oīa, l. ſi non ſolus. in fi. prealle. Itē in omnibꝰ caſibus in quibꝰ dixit legata conſeruari per hoc edictum, intellige cum ſua cā, vt conditiona.

lia,ſi l,impleta fuerit cōditio:ſi ſub modo, vt impleat mod⁹ l.qꝛ
autem.§.ſi,ſ.eo.Item ſi deberet detrahi Falcidia,detrahitu,l.
qꝛ autē.in pꝛin.⁊ l.duo,§.admonēdi.ſ,e.⁊ C.e.l.ſi.⁊ l.j.§.ad eos
4 ad l.Fal.⁊ hoc de ſecūdo.¶Circa tertiū,qñ† omittit.vt habeat
ſubſtitutus,⁊ dic aut erat ſubſtitutus ipſemet ſibÿpſi,⁊ non tene
tur hoc edicto,qꝛ vr̄ facere ex diſpoſitione defuncti,l.j.§.j.ſi ꝑ-
ponatur.ſ.eo.Aut erat ſubſtitutus alius,⁊ tūc aut ille ali⁹ erat
in poteſtate pꝛimi omittitis,⁊ ſic ad ipſum reuertit, ⁊ hoc edicto
tenetur,l.cūi ſeruus.⁊ l.Jul.ſ.e.aut non erat in poteſtate eius,
⁊ tunc aut ſubſtituit deſcēdenti ex ſe, ⁊ nō incidit in edictum vr̄
enim hoc permiſiſſe teſtatoꝛ.Qđ apparet,qꝛ facit de ſuo volun-
tariū,l.ſi filius hr̄s.ſ.de lib.⁊ poſth,⁊ no.ſ.de inof.teſt.l.Pap.
§.quarta.⁊ per rationē que ponitur.ſ.eo.l.Jul.§.ſin aut eſt ſu
bſtitutus extraneo,⁊ tunc aut ſubſtituit aliquē ex deſcendentib⁹
ſubſtituti,⁊ idē,d.l.Jul.in fi.ſ.eo.Aut ſubſtituit extraneo, tunc
aut omittēs omiſit bona fide ⁊ ſine fraude,⁊ non tenetur ſubſtitu
tus,nec ipſe ex hoc edicto,vt ſ.eo.l.ſi qs omiſſa. Aut hoc eſt fa-
ctū in fraudē,⁊ tunc aut in fraudē omittētis quē ſubſtitut⁹ igno-
rauit,⁊ idē,qꝛ non tenetur,l.qꝛ autē.§.ſi patronis.in fi.ſ.eo.⁊ C.
eo.l.j.⁊ no.in l.ſi quis omiſſa.ſ.Facit ſ.eo.l.mater.§.fi.aut par
ticipauit fraudē,⁊ tenet ipſe,⁊ omittens etiā teneretur.ſi accepiſ
ſet pecuniam.Sed an poſſeſſoꝛ pꝛius diſcutiatur, diſtinguendū
eſt,aut ſubſtitutus hꝫ onera ſua ⁊ nō dꝫ diſcuti poſſeſſoꝛ.Aut nō
hꝫ,⁊ tunc dꝫ diſcuti, l.ſi quis pecuniā.⁊ ibi no.⁊ l.ſi non ſolus.§.
fi.ſ.eo.⁊ dixi in pꝛece.arti.⁊ dico etiā ꝙ qñ ſubſtitutus ſolus te-
netur,pꝛius debent ſolui legata relicta ab inſtituto,d.l.Jul.ſ.e.
⁊ idem vr̄ dicendum de legatario qui erat grauatus fideicōmiſ-
ſo.vt ſi pꝛocurat vt omittatur ex teſtamento,⁊ veniat ab inteſta-
to ad eū,teneat hoc edicto,ſicut ſubſtitutus,vt ſ.eo.le.ſi quis pe
5 cuniam.§.quāquaꝫ.⁊ hoc de tertio.¶†Circa quartū,qñ omittit
cōtratabulas,vt habeat ab inteſtato.vt ſ.eo.l.qꝛ autem.§.pen.
6 qđ examina,vt ibi.¶†Quero,quid ſi omiſit ex inſtitutione, vel
b ſubſtitutione,vt habeat iure accreſcendi,[b] ſm ea que dixi in l.ſi
tu ex parte.ſ.tit.ÿ.videtur,ꝙ non poſſit habere locū hoc edictū,
qꝛ nō intereſt,cū poꝛtio caduca accreſcat cū onere ſuo,l.j.§.p ſe
cūdo.⁊ §.in nouiſſimo.C.de cadu,tol.ſed certe imo pōt intereſ-
ſe, p ea que dicunt de cōtributione.j,ad l.Fal.l.j.§.id qđ ex ſu-
ſtitutione,⁊ §.ſeq.⁊ vt ſic vigoꝛe huius edicti ſoluātur,ac ſi ex in
ſtitutione ad uiſſet,d.l.qꝛ autem.in pꝛin.⁊ idem videtur dicen-
7 duꝫ ſi omitteretur,vt alias habeat iure accreſcendi.¶† Quero,
quid ſi omittat pꝛim⁹ legitim⁹, vt veniat ad ſequentē legitimū:
Certe hoc fieri pōt in necē legatoꝛū,l.j.§.fi.de legat.iÿ.⁊ idē oīa
que dicta ſunt,qñ omittit inſtitut⁹,vt veniat ad legitimū,poſſent
8 hic dici ead.ratione ¶†Quero,quid ſi veniens ab inteſtato,vt
filius,omiſit ex illo capite,⁊ venire vult vt legitim⁹.qđ fieri pōt l.
j.§.quib⁹.de ſuc.edi.Rñd.locū eſſe huic edicto ea.ratione,ſi hoc
eſſet factū in necē legatoꝛū:vt puta,ſi erāt relicta nominatiꝫ ab
6 vno gradu,⁊ ipſe repudiauit ab illo,⁊ adiuit ex ſequēti.¶†Que
ro,quid de filio p̄terito,qui pōt adire per ſm tab.l.filio.de iniuſ,
rup.⁊ irri.teſt.an ſi adeat ab inteſtato teneatur hoc edicto.Reſ,
non.Juſtā enim cāꝫ habuit,vt ſ.eo.l.excuſatus.Qđ intellige,ſi
nihil fuit ſibi relictum iure inſtitutionis,alias ſecus hodie,vt ibi
10 dixi.¶†Quero,cū per iſtud edictū cōſeruent legata, ⁊ fideicō-
miſſa vniuerſalia, ⁊ particularia.vt p totū ti.⁊ ſ.e.l.ſi ſeruū.§.j.
inſtitutiones vero directe nō cōſeruātur,l.ſi in teſtō.ſ.e.qd erit
de tabulis pupillarib⁹:Reſ.ille cōſeruabunt.Tex.eſt no.l.ÿ.§.
plane.ſ.de vul.⁊ pu.facit,l.nā qđ.§.ſi qs cōpulſus.ad Tre.ead.
ratione dico cōſeruari tutelarū dationes, ſicut etiā cōſeruant p
auth.ex cā.de lib.pꝛete.vt in auth.vt eū de appel.cog.§.ſin au-
tem hec obſeruata nō fuerint.Et hic ſit dñis huius diſtictionis.

ADDITIONES.

a POMA.¶Qui omiſſa.Uide Are.conſi.clx.
b IO.FR.RV.¶Jure accreſcendi.Adde Jaſ.in leg.ſi mihi ⁊ ti
bi.in ver.tu aduerte.j.de leg.j.vbi cōtra Bar.ibi ponderat iſtā
deciſio.⁊ ſic ſibÿpſi contrarius redditur.

De ſenatuſconſulto Syllaniano,& Claudiano, & quorum
teſtamenta non aperiantur. Tit. V.

LEX I.

1 ☞Domeſtici dicuntur,qui ſunt de agnatione.
2 †Peſtis moꝛtalioꝛ nulla ad nocendum,quā familiaris inimicus.

Cum aliter.[a] Hic ponit caſuꝫ quare fa
1 ctū fuit hoc edictū.†No.
ꝙ domeſtici dicuntur,qui ſunt de familia.Et fa-
cit ad repellēdos teſtes tanꝗ domeſticos,l.etiā.
2 C.de teſti.⁊ l.reſpiciēdū.§.furta domeſtica.j.de
pe.No.ſecūdo,†qđ nulla moꝛtalioꝛ peſtis eſt ad
3 nocenduꝫ,quā familiaris inimicus ¶Quero,qꝛ hic† dom⁹ ...
liter intelligatur:Gl.dicit de ipſo edificio,qđ eſt cuiqꝫ tutiſſi...
refugiū,l.pleriqꝫ.de in ius voc.hec expoſitio nō cōgruit ...
tere,qꝛ ſenatuſ.illud hꝫ locū etiā domino occiſo in villa,vel in
nere,vt j.ad l.ſi qs in villa.⁊ §.ſeq.Unde reperio,ꝙ Jac.de ...
a exponit domus,[a] id eſt agnatio, que notabilis expoſitio ...
nō cōgruit litere,q̄ hꝫ locū etiā in his occiſis,qui nō ſunt de ...
tione.j.ea.l.§.ſi vir.⁊ §.domini.Unde exponunt,domus ...
lia,ſimul habitans in eadē domo,vt j.ea.l.§.ſi vir.Facit ad ...
expoſitionē,C.ne lice.potē.l.j.⁊ C.ſi rectoꝛ pꝛuin.vel ad ...
j.⁊ j.de alimē.⁊ ciba.leg.l.cū vnus.in pꝛin.In partib.ver...
cie accipitur,domus,pꝛo omnibus deſcendentibus ab vno...
te.De quo dixi in l.pnunciatio.§.famile.de verbo.ſigni.

ADDITIO.

a ALEX.¶Exponit domus.Quid veniat appellatione do...
Uide Bal.in hac l.⁊ mod.in repe.l.cuꝫ acutiſſimi.C.de fi...
1 ☞Poſſeſſoꝛ bone fidei quando habeatur loco domini.
a §.Domini.[a] Op.ꝙ qui hꝫ vſumfructum conti... appellatione domini leg.ſi poſtula...
§.de eo.j.de adult.Solu.ibi ſeruus toꝛquetur pꝛo vſumfru...
rio.qꝛ ibi erat in eius miniſterio,quod in caſu illo ſufficit ...
vſufructuarius dicat dominus,⁊ ſic cōcoꝛ.Op.nam† bone
r poſſeſſoꝛ habetur loco dñi l.quoties.§.j.de noxa.⁊ l.magi...
to.§.j.de re.eoꝛū.⁊ l.ſi quis ſeruos.j.de lega.iÿ.Sol.bone
poſſeſſoꝛ habetur loco domini, vt ipſe, vel heres eius non p...
dicere ſe non dñm,nec alius,cuius intereſt.donec contrari...
betur, l.quidaꝫ in ſuo.in fi.de condi.inſti.⁊ l.Titia.j.de ſol...
loquuntur iſta contraria.Sed poſtꝙ detegeretur ab alio,ꝙ
ſit dominus,loco domini non habetur.Et ita loquitur hic.

ADDITIO.

a POMA.¶Domini.Intellige vt per Ang.in rub.ſi.de ope...
ui nun.verſi.vtrum.
a §.Seruus.[a] Inducit Jac.de are.† hunc §.ſi alio...
1 cōmiſit maleficiū,ꝑpter qđ bona debe...
vendi ſeu diſtrahi, ꝙ creditoꝛ qui hꝫ domū pignoratā non poſ...
ſet eā defendere:qꝛ quo ad vindictā publicā perinde habetur do...
mini,ac ſi non eſſet pignoꝛata,vt hic.Ego puto cōtra quia credito...
res pꝛeferuntur penis publicis, l.vnic.C.pen.fiſc.credi.pꝛe...
x.⁊.⁊.qđ placuit t.de iur.fiſc.Non obſt.hec lex, qꝛ loquitur in ſer...
uo,qui delinquendo pōt pꝛiuare dñm dñio ſuo,l.j.§.qđ ergo de
vi,⁊ vi armata.Unde hic ex delicto ſuo conuenitur merito p...
b iudicat creditoꝛi,qꝛ ⁊ dño poſſet p̄iudicare.Alie vero res in...
mate non dicuntur committere delictum.Et tene menti.[b]

ADDITIONES.

a AND.BAR.¶Seruus.Si domus venit deſtruenda pꝛo...
maleficiuꝫ,⁊ ſit pignoꝛata,an creditoꝛ poterit obſtare ne de...
tur,vide tex.in l.res que.§.res aūt.j.de iur.fiſ.qui hanc q...
dit.Et quid in vxoꝛe,an poterit impedire deſtructioneꝫ do...
viri pꝛo dote ſua,vide hic ang.⁊ Bal.in l.pignus.C.de pig...
b ALEX.¶Tene mēti.Uide Ro.⁊ Cy.in l.pignoꝛis.de pig...
⁊ Bal.in l.ſi dñiuꝫ.C.de pig.⁊ Bal.hic.⁊ Bal.in d.l.pigno...
quid aūt in inquilino, vide Bal.in d.l.pignoꝛis ⁊ in l.ſi nece...
de noxa.adde tu Roma.conſi.cxxviiÿ.
a §.Serui.[a] Nota ꝙ in legatis conditio exiſtens non re...
tro trahitur.Pꝛo hoc l.ſi mater.§.cum...
j.de excep.rei iudi.Op.j.ad l.Falc.l.in ratione.§.j.Sl.no...
uit,ibi ſoluam, qꝛ vere ibi nulla eſt fictio. Hoc examinan...
in le.ſi is qui pꝛo emptoꝛe.de vſuca.licet Dyn.videatur ...
contrarium,de regu.iur.c.j.lib.vj.in vlti.q.in contractibus ...
cus,l.potioꝛ.⁊ l.qui balneuꝫ.ſ.qui potioꝛes.in pig.habe...

ADDITIO.

a AND.BAR.¶Serui.No.ſing.iſtum tex.lꝫ cōditio p...
trahatur retro,non hꝫ locū in legatis:vide Dy.in c.j.de ...
in vj.⁊ in le.qđ dicitur.de teſta.milita.⁊ dominum meum ...
de don.cauſa moꝛtis.Alex.¶Uide Bart.in l.ſi filius ...
de verb.ob.⁊ qualiter conditio in legatis trahatur retro ...
tellectum huius litere, vide Jmol.poſt Ang.in l.que...
mihi ſeruus.de lega.j.
POMA.¶Contra iſtum tex.eſt tex.l.iÿ.§.qui fideicō...
vbi Bal.ff.de her.inſti.ſecundum intellectum quem ...
l.quidam elogio.C.de iure deliberandi.
1 ☞Occiſus ſi aliquis eſt me pꝛeſente,⁊ ipſum nō ...
tencoꝛ,niſi ſim particeps ſceleris.
a §.Sed in eo.[a] Not.ꝙ illud quod fieri dꝫ ...
1 †habetur pinde,ac ſi factū ...
de le.iÿ.§.de his.j.e.Sol.duo ſunt vidēda hic.Pꝛimo ...
puniatur.Secūdo an toꝛqueatur.Ad pꝛimū dico,ꝙ non ...
tur,vt hic, niſi aufugerit ante apertas tabulas.l.contrari...
ſm dico,ꝙ pōt,⁊ dꝫ toꝛqueri,quia etiam factus liber toꝛque...
l.licitatio

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

exheredatus.in fi.j.eo.tñ non eſt feſtinandũ ad eius tormen
vt hic. ¶ Item [b] iſte §.inducitur ad q.ꝙ ſi aliquis occidat ali
quem me preſente, ⁊ eum non adiuuarem† cum poſſem, non te-
nor,niſi alias eſſem cõſcius,vel particeps ſceleris,vt patet hic,
apparet per locũ a ſpeciali,in toto iſto tit.Si enim in ſeruo eſt
ſpeciale,ergo in contrarium eſt ius commune.Hoc tangitur in
culpa caret.per gl.de reg.iur.⁊ per Hy.in c.non eſt ſine culpa.
de reg.iur.lib.vj.⁊ per Gui.in l.vt vim.ſ.de iuſti.⁊ iure.⁊ facit
quod dicam ſtatim.j.ea.l.§.occiſorum.

ADDITIONES.

POMA. ¶ Sed in e.⁊ no.,ꝓ eo qui de proximo eſt rebãniendus
interim poterit impune offendi:vide Bal.in l.eũ qui.ſ.de iu.
ND.BAR. ¶ Itez iſte §.⁊ vide Bald.in l.j.C.de ſer.fug.⁊ qđ
ſe no.in l.raptores.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in c.j.§.homicidium.de
pace iur.fir.⁊ vide Bar.in l.ſed vtrum.j.de patri. Et ſic not.ex
o tex.lʒ quis ſit preſens non preſumitur dare auxiliuʒ, niſi eũ
ſociaſſet,vt hic dicit Bart.
ALEX. ¶ Inducitur ad q.facit quod no.Bar.in l.metuʒ.§.lʒ.
quod me.cau.⁊ vide no.in c.quante.de ſen.excom.
POMA. ¶ Vide Cepo.conſi.xxxiiij.inci.ſi nunquam.

§. Domini.

Facit pro pluribus dominis vnius caſtri qui habẽt plures vaſallos:vt quilibet do
mini appellatione contineatur.
☞ Vaſallus qua pena punitur faciens aliquid contra domi-
num,ea tenetur ſi facit contra filium domini.
Cataſtrum patris prodeſt filio etiam emancipato.
Filius emancipatus quamuis non dicatur agnatus, tamen tene
tur hoc edicto.

§. Domini.

Not.†ꝙ illa pena que imponitur vaſallo, ſi facit aliquid contra dominum, imponit
etia ſi facit cõtra filiuʒ domini. ¶ Item † facit id arg.ꝙ libra ſeu
cataſtrum patris proſit filio,ſiue in poteſtate, ſiue emancipato,
non autẽ alijs qui in eadẽ familia ſunt,vt alumnis,familiaribꝰ,⁊
ſimilibus. ¶ Vltimo qđ hic dicitur de dato in adoptionem,vel
de recepto,forte hodie immutat in l.cũ in adoptiuis.C.de ado
ptio.†Not.etiam, ꝙ filius emancipatus,quamuis non dicatur
agnatus,l.tutelas.de cap.dimi.tamen tenetur hoc edicto, ideo
nõ eſt bona expoſitio quam fecit Ia.de are.in prin.huius legis,
dum dicit,domus,id eſt,agnatio,vt ibi dixi.

§. De matris.

Quero rationẽ huius §.Dicit gl.qr filius nõ eſt de familia matris. Cer
te nec filius emancipatus eſt de familia patris,⁊ tamen contine
tur hoc edicto,vt ſ.proxi.§.ideo intelligo legeʒ,ꝙ hic ſimul nõ
habitabant in eadem domo,vt j.eo.§.ſi vir.

§. Si pater.

[a] Principiũ huius §.vr probare,†ꝙ in ſuo,inter mortẽ,⁊ aditionẽ ſit medium,li
cet de hoc gl.varient,in l.Iul.j.de condi.⁊ demon.⁊ l.ſi alienũ.
§.in extraneis.ſ.de he.inſti.tñ quod dicitur dʒ intelligi.ſ.ꝙ eſt
medium de iure pretorio. De iure autem ciuili nullum eſt me-
dium,l.prima.§.qui ſunt in poteſtate.ſ.tit.j.dixi plene in l.vl.ſ.
de condi.inſti.Secundum reſpon.huius §.gl.intelligit de filio
emancipato,qr ſi eſſet ſuus,ſtatim eſſet heres, ⁊ ſerui eſſent libe
ri,⁊ optime dicit in ſeruis quibus relicta eſt libertas,que confir
matur per exiſtentiam ſui heredis,l.ſciendum.de ma.teſt.⁊ l.cũ
quaſi.§.ſed ⁊ ſi quis.j.de fideic.li.ſed quantum ad ſeruos lega-
tos,non eſt neceſſe qr exiſtentia ſui heredis non confirmat lega-
ta particularia.l.j.in fi.vt in poſ.leg.lʒ ſecus in fideicõmiſſo vni
uerſali,l.ita tamen.§.ſi pater.j.ad Treb.ratio patet ibi,qr in li-
bertatibꝰ ſpeciale earum fauore,in fideicommiſſo vniuerſali eſt
fauor filij,ne poſtea adire cogatur,ſecundum l.quia poterat.ad
Treb.dixi in l.ſi pupillus.de acquir.here.

ADDITIO.

POMA. ¶ Si pater.⁊ vide Bar.in l.ſi optio.j.de optione leg.

§. Si pater necatus.

Ratio huiꝰ eſt, qr eſt communis familia, ⁊ ſic non obſtat.j.de verbo.ſig.l.lʒ.§.paternos.
☞ Vxoris res nou dicuniur proprie viri,nec econuerſo.
Familia vna appellatur vna domus.
Vxor non poteſt eſſe teſtis in cauſa viri,nec econuerſo.

§. Si vir.

[a] No.†ꝙ hic proprie res vxoris nõ dicũtur viri,nec ecõuerſo.†No.ꝙ vna familia appel
latur vna domus.Gloſ.inducit† ꝙ vxor non põt eſſe teſtis in cã
viri,nec econuerſo quaſi ſint domeſtice perſone. Idẽ no.g.Inſ.
de teſ.§.in teſtibus. Op.gl.de l.j.§.ſeruũ mariti.j.de queſt.So.
ſeruꝰ nõ torquetur [b] cõtra vxorẽ,vt ibi qr quodammodo eſt do
mina,ſʒ pro morte vxoris ſic,vt hic eadẽ ratione,⁊ ſic cõcordat.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Si vir. Vna familia appellatur vna domus.⁊ vide l.
tria onera.de excu.tut.
ALEX. Los.Sol.ſeruꝰ non torquetur. Aut Bar.eſt corruptus.
aut ſolutio continet meram calumniam:qr eſt directo contra tex
tum hic adductum, vbi dicitur, ſeruum mariti in caput vxoris
poſſe torqueri.⁊c.Quare ſolue melius vt per Bart.ibi.

1 ☞ Occiſus dicitur qui per vim occiditur,nũ naturaliter morit.
2 Statutum,ꝙ villa teneatur capere malefactorem,intelligitur ſi
potuerit.Item non tenetur ſi maleficium fuit factum clam.
Item non tenetur,ſi maleficium fuit commiſſum iuxta confinia,
ita quod ſtatim in alienum territorium tranſiuerunt.
3 Maleficium quando puniatur ex ſola ſcientia.

§. Occiſorum.

Non tenẽtur ſerui de morte domini,ſi ei opem ferre non potuerũt.h.
1 d. ¶ †No.primo [a] ſignificationeʒ† huius verbi occiſorũ. Intel
a ligitur enim per vim,non naturaliter,ſeu a Deo. Secundo not.
† †tex.ibi,hic ideo,qr toties puniendi.⁊c.qr eſt arg.ad q.per Ita
2 liaʒ ſunt ſtatuta,ꝙ ville ⁊ caſtra teneant capere malefactores.nã
b hoc intelligendum eſt [b] ſi potuerint,vt hic. Quid enim ſi aliquis
in villa venit cuʒ tanta gente,⁊ cõmiſit maleficium, ꝙ non poſſet
c tota villa reſiſtere:Certe non tenet ad hoc,C.de ap.l.adictos. [c]
Quid ſi maleficium fuit factum clam:Certe non tenetur ſi nõ ce
pit,vt j.eo.l.iij.§.ſi Maritus. Item quid ſi maleficium fuit cõ-
d miſſum iuxta confinia.ita ꝙ ſtatim potuerunt [d] tranſire ad comi
tatuʒ alterius:Certe non tenetur,ad hoc,l.ij.in prin.C.de nera.
⁊ l.naturalem.in princ.j.de acq.re.do.⁊ ſ.de edi.edi.l.quis ſit
fugitiuus.§.j.⁊ facit ad ꝓdicta.C.de his quib.vt indig.l.ſi ideo.
e ¶ Vltimo hic in fi.vide tex. [e] ꝙ cõſcij puniunt, ſʒ ſ.ea.l.§.ſed in
eo dicitur.ꝙ non puniuntur,niſi participes. Qualiter intelligat
3 hoc:† Reſpon.ſola ſcientia de maleficio committendo non facit
quem teneri,niſi maleficiũ debeat committi in dominũ, vt hic:
vel in patrem.l.ij.ad l.Pompeiaʒ.de parici,vel in principẽ,vel
in Rempubli.cui quis ſubeſt,l.quiſquis.C.ad l.Iuliam maieſt.
In alium vero ſi debet committi,non punitur qui ex ſola ſcien-
tia,niſi fuerit particeps,vt in §.ſed in eo.⁊ qđ ibi dixi. Dixi ple-
nius in l.vtrum,j.ad l.Pompeiam.de paricid.

ADIDTIONES.

a POMA. ¶ Nota primo. Vide Bolo.in repe.§.Cato.in iiij.no
tat.de verb.obliga.
† Claud.de Seyſſ. Significationem. Occiſus quia intelligitur eo
tempore quo letaliter vulneratꝰ fuit. Bal.in l.j.C.de mũdinis.
vbi dicat.hoc etiã habere locũ in ſtatutis.ſequitur Alex.in l.ita
vulneratus.ſ.ad leg.aqui.nõ tñ poteſt inquiri de morte,lʒ quis
letaliter vulneratus ſit,niſi ſit totaliter mortuꝰ:⁊ lʒ interim mo
riatur,non tñ validatur inquiſitio. Bald.in c.bone.ij.de electio.
b ALEX. ¶ Intelligendũ eſt. Qñ villa teneat capere malefacto
rem:no.tñ,ꝙ ſi non põt capere,tenet denunciare.l.ij.⁊ ibi Bal.
C.de his qui latro.occult. Et ad hũc materiã vide oino que not.
Bar.in l.ab omnibꝰ.§.j.de leg.j.⁊ Bar.j.e.l.ſi qs.§.ſi maritꝰ.
c ALEX. ¶ Addictos. Et vide Bal.in l.annꝰ.C.de cal.⁊ in l.j.
C.de his qui lat.occ. Ad materiã huius legis adde no.ꝑ Bart.
in l.ſi quis non dicã rapere.de epiſ.⁊ cle.⁊ in l.Diuus.de cuſto.
reor.⁊ in l.ne qd de incen.rui.nau.⁊ oino.Bar.in l.iij.§. ſubue
nit.j.e.⁊ Bal.⁊ Ang.in l.ſi ideo.hic alleg. ¶ Adde videndum
Bal.ſuper ſtatuto Cremo.quo cauetur,ꝙ villa teneatur ad de-
nunciandum malefactorem,alias teneatur ad emendam dãni,ſi
incendium datum vel factum fuerit palam,vel occulte in ipſa vil
la,ſuper que cõſuluit,ꝙ lʒ non poſſit cognoſci an humano facto,
vel diuino prouenerit incendium ꝙ tñ villa teneatur.eſt conſilio
xxxvij.j.vol.⁊ vide pulchrum caſum in materia hac per Bald.
conſi.clxxj.iij.volu. Item adde ꝙ ſtante predicto ſtatuto ꝙ abſen
tes a villa non tenebuntur, ſecundum Alb.de Roſ.in ij.parte
ſtatutor.q.lxxxiij.vt refert ⁊ ſequitur Ro.conſi.vij.
d POMA. ¶ Potuerunt. Vide Ro.cõſi.clxx.in verſi.verbum ta
men Fely.in c.inter.in j.col.de excep.Cep.conſ.xviij.in ij.du.
⁊ pulchre Bart.conſi.ca.in vlt.col.Barb.conſi.viij.in j.volu.⁊
conſi.xvij.⁊ ſequen.in ij.volu.⁊ conſi.l.ij.volu.
e ALEX. ¶ Vide tex. Adde Bal.in §.ſed in eo.hic alle.⁊ ideo fa
cit ꝙ ſi iudex tenetur ſententiare intra tempus ſub pena, intelli
gatur ſi poteſt,⁊ quid ſi in via communi duarum villarum datũ
eſt damnum,vide Bal.in l.ſi plures.C.de condi.inſert.

§. Item illud.

a [a] Ex iſto §.ſumitur practica, ꝙ curia mittat notarium vt videat mortuum,
† ⁊ deſcribat vulnera,quia cum conſtat curie,poterit poſtea pro-
cedere ad inueſtigandum de maleficio,facit l.inde Neratius.§.
fi.cum l.ſequen.ſ.ad l. Aquil.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Item illud. Adde Bar.in l.fi.in prin.j.de queſtio.vi
de Are.in trac.malefi.in ver.nunc videamus de tortura.
† Claud.de Seyſſ. Conſtat. Aduerte quia ſufficit conſtare de per
ſonis, licet aliter nõ conſtet de nomine.gl.in c.per ſcripta.§.la-
bellorum.in verb.Caio Seio.ij.queſt.viij.quam ſingularem di-
cit Bald,in c.at ſi clerici.de iudic.

1 ☞Vicini intelliguntur quo ad poteſt vox exaudiri.

a §.Hoc autem ſenatuſconſult.[a]

1 ¶Per hũc tex.dt Ia.de are.†vicini intelliguntur[b] quo ad pōt
b vox exaudiri.facit ī.px.ver.potuiſſe.⁊ C.e.l.fi.¶Itē facit, ſta
⁊ tuto†cauetur,ꝙ in maleficijs cōmiſſis in nocte pene duplicent,⁊
nox intelligatur a primo ſono cāpane que pulſatur de ſero,vſq
ad aliam campanam que pulſatur de mane.Modo quidā com
miſit maleficium in tali loco, ad quem non porrigebatur ſonus
cāpane,in veritate tn̄ de nocte fuit, queritur an pena duplici pu
niri debeat.Ia.de are.diſputauit hanc q.⁊ tenuit id quod ego ī.
tenebo, tn̄ clarius quā ipſe dicat. Quedam eſt nox naturalis ex
natura,vt qn̄ ſol non eſt ſuper terram,l.hec verba.de verbo.ſig.
quedaz eſt nox ficta,vt ſi ſol de ſero eſt ſuper terram,tn̄ campana
3 eſt pulſata,fingitur enim nox,cum nō ſit.Hoc premiſſo ſcias, ꝙ
quando fictio ⁊ veritas concurrunt circa idem ſubiectum reſpe
ctu eiuſdem tpis,⁊ omni modo eodem reſpectu,⁊ tūc abijcimus
c fictionē,⁊ amplectimur veritatē.Eſt enim impoſſibile ꝙ fictio,
⁊ veritas ſint circa idē oī reſpectu,l.filio quē pater.de li.⁊ poſth.
¶Qn̄ ꝙ fictio ⁊ veritas concurrunt circa idem reſpectu eiuſdē
tēporis, tamen tendunt ad contrarios effectus,⁊ tunc amplecti
mur fictionem,⁊ veritatez reſpuimus,l.retro.⁊ l. omnibus.ī.de
capt.⁊ in omnibus legibus,que aliqd tractant de fictione.Qn̄q
fictio ⁊ veritas concurrunt circa diuerſa ſubiecta, tunc vtrunq
amplectimur,⁊ vnum non impedit aliud.Exemplum, quidā de
ceſſit relicto filio nato,⁊ ventre:ille qui natus eſt , ſz veritatez eſt
natus:ille qui eſt in vtero, habetur pro nato ſm fictionem, ⁊ ac-
ceptamus vtrumque,l.cum quidam.§.ſuum.ſ.de acquir.her.⁊
l.qui in vtero.ſ.de ſtatu homi.⁊ l.illud.ſi pars here.Qn̄q fictio,
⁊ veritas concurrunt circa idem ſubiectum reſpectu diuerſoruz
temporum. Verbi gratia, reuerſus eſt aliquis ab hoſtibus ſm
veritatē,modo eſt in ciuitate,⁊ iſtud acceptamus.Item in ciuita
te fingitur fuiſſe tēpore captiuitatis, ⁊ iſtud etiam admittimus,
qꝛ reſpectu diuerſorum temporum concurrit fictio, ⁊ veritas.
Hoc premiſſo venio ad queſtiones.¶Iſtud ſtatutuz,quod indu
cit noctem fictam in primo ſono vſque ad illum,qui pulſatur de
mane.non tollit noctem veram,ſi eodē tempore concurreret, qꝛ
in nocte vera ſtatutum nihil operatur.Non enim pōt concurre
re fictio circa idem omni reſpectu,⁊ veritas,vt dixi.Et ideo ſi ali
quis deliquit in nocte vera punietur pena duplici, lz ſonus cā-
pane ad illum locū non protraheretur,ſed ſi deliquiſſet nocte fi-
cta,hoc eſt,poſt ſonum campane,ſole adhuc exiſtente ſuper ter-
ram,non punietur pena duplici,ſi deliquit in loco ad quez ſonus
cāpane non protenditur.Excuſatur enim,ſi inde audiri non pōt
d vt hoc §.C.eo.l.fi.¶Sed quero,[d]quid ſi † accuſator dicit male
4 ficiū cōmiſſum eſſe de ſero,vel de mane,an intelligetur de nocte
vel de die.Dic vt dixi in l.aut facta.§.tps.ī.de pen.¶Vltimo
vides ex hoc §.differentiam eſſe inter camerā,ſeu cubiculū,⁊ do
5 mū,ſed in l.libellorū.ī.de accuſ.dicitur ꝙ domus † dz inſeri in
accuſatione,⁊ ſic nō eſt neceſſe inſeri cameram, qꝛ locus loci eſt.

ADDITIONES.

a AND.BAR.¶Hoc autez ſenatus.Et vide Bal.in leg.fi.C.de
his quibus vt indig.

P.PAV.P. ¶Vide Iaſ.in l.fi.in j.not.C.de his quib.vt indig.

b ALEX.¶Vicini intelliguntur.Qui dicātur vicini,vide Bar.
in l.iij.§.ſurdus.j.eo.

c ALEX. ¶Abijcimus fictionē.Vide que dicunt in l.ſi filio.de
lib.⁊ poſt.De hac q.vide Bal.in l.fi.de his quib.vt indi.⁊ no.
p Bal.in l.liberorū.in prin.de his qui no.infa.p Ia.bu.in l.mo
re.ſ.de fer.p Saly.in l.nō minorē.C.de tranſa.per Pe.de anc.
in ca.canonum ſtatuta.de conſti.verſ.⁊ iſtam materiam diſputa
uit Ia.bu.⁊c.adde Ang.in l.Gallus.§.⁊ quid ſi tantū.de lib.⁊
poſth.⁊ faciunt notata in leg.aut facta.§.tps.ī.de pe.⁊ quid ha-
beat deponere teſtis,qui interrogatur quid ſit vox.vide Bal.in
l.data opera.C.qui acc.⁊ in d.l.non minorem.adde videndum
poſt hanc apoſtil.pulchram q.Fede.de Sen.conſi.xliiij.⁊ cclvj.

d AND.BAR.¶Sed quero.⁊ vide Ant.in ca.cum dilecti.de do.
⁊ contu.⁊ quod habetur in c.ſi profondiens.de homi.⁊ in leg.ij.
C.de cuſto.reor.

a §.Hoc reſcriptum.[a]No.qđ multa dicūtur duo,vel tria.[b]Ad idem
ī.de le.j.lz.alibi aliter accipit,vt ex̄ de cle.exc.c.latores.⁊ ibi gl.

ADDITIONES.

a POMA.¶Hoc reſcriptum.Vide Aret.§.fi.inſt.de iu.perſo.⁊
in trac.malef.in verbo,pluribus percuſſionibus.Albe.in j.par
te ſtatutorum.⁊ Pan.c.ad noſtram.de reb.eccle.non alie.Bar.
in l.ſi gemina arbor.ibi Alex.in apoſtil.ff.arb.fur.ceſ.

b ALEX.¶Vel tria.De quo etiā vide gl.in l.j.ff.de leg.j.vbi no.
Inſt.de iure perſo.§.fi.⁊ eſt gl.j.in c.ad noſtrā.de re.ecc.nō alie.
⁊ vide etiā no.in l.lz Imperator.de leg.j.⁊ ibi Ang.qui dicit ꝙ
tria faciūt multa.per tex.in auth.de referenda.ꝙ ...
dicā.⁊ vide etiā no.per Bal.in l.hac cōſultiſſima.C....
poſ.qui dt qđ octo faciunt multitudinē.Quid de verbo ...
vide Bal.in l.ſi gemina.ſ.arb.furt.ce.vide Bal.in hac ...
in l.hac cōſultiſſima.in fi.qui teſt.face.poſ.gl.in ca.ad no...
reb.eccleſie nō alie.qđ de verbo multis ⁊ de verbo plurim...
de Ang.de are.in tracta.male.in verſi.pluribus.⁊ plur...

1 ☞Impubes doli capax non tenetur de delicto in non fa...
Et an minor xx.annis examinatus in criminali faciat in...
nu.3.

r §.Impubes.Per hunc §.determinat Dy.... leges,que dicūt ꝙ †impubes ...
de.delicto ſi eſt doli capax,alias non, qꝛ omnes intelli...
delicto cōmiſſo in faciendo,l.impuberē.ī.de falſis.⁊ in l....
ad l.Corneliam de ſicar.ſed ſi deliquit in non faciēdo, ...
2 citer excuſatur,vt hic ſm eum.¶Item†facit,minor xx....
eſt teſtis idoneus in cā criminali,l.in teſtimonium.ſ.de...
ſi examinetur,an facit indicium:Hic eſt tex.ꝙ ſic ⁊ l.fi.C...
contrariuz facit:nam qui non debet examinari , examina...
probat,l.maritus.ī.de queſtio.Sed dic vt ibi dixi.

a §.Excuſantur.[a]No.bene hunc caſuz con...mines villarum,caſtrorum...
uitatem,qui erigunt rumorem,⁊ pulſant campanas,⁊ fi...
velle capere malefactores,⁊ non poſſe, ꝙ eis hoc non p...

ADDITIO.

a AND.BAR.¶Excuſantur.Et quādo omnino probatur ...
gentia alicuius volentis.Et an teſtes, qui dicunt cōmun...
negligens in capiendo malefactores.⁊ nihil aliud proban...
dz probare villa ꝙ nō fuit negligens,⁊ vide Bar.in cōſi...
clariſſime,iſti Nucerini ſunt inquiſiti.⁊ in conſ.xxvj.inci...
rende mater.⁊ vide Tanc.in v.rub.q.vj.circa mediū...
ſit de nocte.non bene pbari fuiſſe notoriū.xviij.q.ij.perm...
vide Tancr.in xij.rub.q.xxiij.⁊ vide Bal.in l.ſi non ſpoli...
teſt.⁊ in l.data.C.qui acc.nō poſ.⁊ in l.j.C.de emen....
Bal.in l.nō minorē.C.de trāſa.Bal.in l.ſi ideo.C.de his qui...
indig.⁊ in l.j.C.de his qui latrones occul.⁊ vide Bal.in l.ſi...
pueritiā.de poſtulādo.de ſurdo,qui nō potuit audire...
in c.j.§.porro.q fuit prima cā beneficij amittendi...
cto de nocte in l.Arethuſa.de ſta.ho.⁊ vide Lu.Rom.conſ....
inci.viſis neceſſarijs.⁊ vide Bal.in l.nō dubiū.C.de leg....
elegans conſ.Bar.inci. Clariſſime domine iſti noſtri Nucer...

§.Si dominus.Habes hic ꝙ non conq... remittere.

LEX II.

1 ☞Tranſigere de crimine capitali licet, in preiudicium tra...
gentis,non aliorum.
2 Tranſigere an poſſit quis de delicto cōmiſſo in non facie...

a Diuus.[a]Dominus percuſſus poteſt pur...
b innocentiā ſeruorum ſuorum,[b]...
c rit gl.[c]notabiliter,an dominus poſſit abſoluere...
ſores.Reſp.ꝙ non.Illi enim deliquerūt in facie...
ſerui in omittendo.vide gl.iſtam ⁊ no.Cōtra gl.facit.C....
1 l.tranſigere.Sol.†De crimine capitali lz tranſigere in p...
cium tranſigentis,vt ſuper illo proceſſu nō pcedatur,...
non habeatur vt confeſſus de crimine,l.ij.ſ.de bonis...
in omnibus.de preuaricato.ita loquitur d.l.tranſigere...
preiudicium aliorum,qui poſſunt accuſare,ita loquitur...
Dixi plene in l.ſi maritus.§.ſi negauerint.ī.de adul.¶...
2 uerte.qꝛ †Dy.vr̄ velle, ꝙ per hanc gl.determinētur ...
que dicunt,ꝙ de maleficio non lz tranſigere,ſ.ſi fuerit cō...
in faciendo,ſecus ſi omittendo.vt hic. Dy.idem dt in l....
adeo.ī.de iniurijs.Idem Cy.in d.l.tranſigere.in pe....
d rum vr̄, [d]ꝙ illud qđ hic ita ſingulariter eſt ſtatutū,tra...
conſequentias in omni caſu,contra l.ius ſingulare.⁊ ...
tione.ſ.de legibus.Hic enim ſerui ita acriter punire...
e minum ſuū nō iuuāt:merito de facili[e] fit eis remiſſio....
nuit tex.duz dicit nec pietas p ſeruis,que rō alias ceſ...
enim qđ aliquis deſiſtendo incidit in Turpilianum:...
quēdo incidit in leg.ſecundā.C.vt intra certum tps ...
ſtio termi,vel in leg.qui crimen.C.qui accuſ.non p...
illud remitti, ꝙ delinquitur in non faciendo:Non ...
eniz regula d.l.trāſigere,⁊ l.iuriſgentiū.§.ſi paciſc...

ADDITIONES.

a POMA.¶Diuus.Adde tn̄ lz vulneratus, ⁊ mo...
abſoluere occiſores,pōt tn̄ eos exculpare vt non poſſi...
ri.Bal.l.j.prope fi.C.cō.de leg.faciunt que no.Lepo....
b ALEX.¶Purgare.Quid operat iſta abſolutio dn̄i,vide ...
in l.j.C.cō.de leg.⁊ Bar.in l.nō ſolū.§.j.de iniu.⁊ Bar.in ...
mū.§.Sabini.de dā.infec.⁊ quid ſi aliquis veniens ad mo...
ſe tuliſſe iniuſtā ſententiā,vel falſum teſtimoniuz, vide Bar...

quis in graui. §. j. ⁊ ibi forte dicam. j. eod. ⁊ quid operetur iſta
abſolutio, vide Cy. in l. j. in verſi. pone teſtator ita dixit, ⁊c. C. de
delib. ⁊ Bal. in l. tranſigere. C. de tranſac.
AND. BAR. ¶ Querit gl. Et not. ſing. iſtã gl. ſm Dyn. ꝙ ſicut
pena applicãda fiſco ſ ꝯſenſu partiũ nõ poterit remitti. ſic appli
cãda parti, ꝑ fiſcuꝫ remitti nõ põt, vt eſt gl. ſin. in l. venia. C. de in
ius vocã. nec tñ hoc eſt veruꝫ quando delictum cõſiſtit in facien-
do ſec⁹ ſi in omittendo. licet ꝯ tenẽt Bart. Bal. ⁊ Cyn. ⁊ vide gl.
ſingu. in l. ſi vſufruct. §. de preteritis. ff. de vſuf. ꝙ pena legis ag
ſe non venit propter culpam in omittendo.
ALEX. ¶ Dux videt. Uide Bal. in d. §. ſi paciſcar. q eſt in l. iu
riſgentium. ff. de pact.
POMA. ¶ De facili. Uide Bal. l. ſi quis in conſcribẽdo. in vlt.
l. de pac. Alex. l. tranſigere, ⁊ ibi mod. C. de tranſac.

LEX III.

Uaſallus acriter Uulneratus ſi reliquit dominuꝫ in prelio,
non tenetur.
Uaſallus non adiuuans dominum omnino periturum excuſat.

SI quis in graui. [a] Dy. dicit notabile argumentum† ꝑ vaſallo acrit vulnerato, qui dñꝫ. in bello dimiſit, ꝙ nulla tenus teneatur. Ad idem j. de ope. libertus. qui. ⁊ l. prima. §. tuliſſe. s. eo. Sed † qd ſi domin⁹ erat omnino peritur⁹ quantũcũqꝫ vaſallus opem ferret. Uidetur excuſari, argumẽto l. ſi alius. §. eſt ⁊ alia ibi, perituris. j. quod vi aut clam. facit qd notatur in l. j. in fi. de iure emphyteutico. ſecundum Dyn.

ADDITIO.

AND. BAR. ¶ Si quis in graui. in prin. Et vide Bald. in c. j. quib. mod. feud. amit. x. colla. Et vide Bal. in c. j. §. ſi a morte. de alie. feud. pat. ⁊ vide qd not. in tit. hic fini. l. Contra. ⁊ in c. j. porro que ſit prima cauſa bene. amit.

☞ Dictum Judicis, vel teſtis, in morte dicẽtis tuliſſe ſententiã per pecuniã, vel falſum depoſuiſſe non preiudicat aliis.

§. **Si quis moriẽs.** [a] Aſſertio interfecti non ꝓbat, niſi probet aliter mors illata. h. d. Glo. opp. j. de bo. lib. l. q cum maior. §. fin. ⁊ l. Paul⁹. §. j. de cur. fur. l. ſi furioſo. §. j. nõ ſoluit. Dy. dicit hic. ꝙ propter ṽba defũcti pena non imponitur, vt hic, licet heres, vel fili⁹ ſi accuſat a preſũpta calũnia excuſetur, vt in ꝯrio. ¶ Itẽ fa-cit [b] ad queſtionẽ. aliquis aſſeſſor veniẽs ad mortẽ dixit ſe tuliſſe vnam ſentẽtiam ꝑpter pecuniã. Uel aliqs dixit ſe tuliſſe falſuꝫ teſtimonium, an creditur: Et facit, ꝙ tale dictum non preiudicet aliis. Ad idẽ facit l. j. §. ſi quis fili⁹. de Carbo. edic. ⁊ l. Seia. in prin. s. ad Uelleia. tex. videtur in c. ſicut. extra de teſtibus.

ADIDTIONES.

P. PAV. P. ¶ Siqs moriẽs. An exculpatio defuncti aliqd operetur, vide Iaſ. in l. j. prin. ff. de eo per quem fact. erit. Itẽ ꝙ exculpatio offenſi facit quod quis nõ poſſit torqueri, etiam quãdo eſſent iudicia ſufficientia, vide Iaſ. in l. ad fi. C. de lega.

POMA. ¶ Uide Bal. in l. in princ. C. cõ. de le. ⁊ ibi Iaſ. Alex. conſi. xiiij. in iij. vol.

POMA. ¶ Itẽ facit. Et an ſtet dicto notarij, dicẽtis ſe ſcripſiſſe falſũ inſtrumentũ, vide Bal. in auth. ſi teſtis productus dicatur. C. de teſt. licet Ange. voluerit quod facit indiciũ ad informationem iudicis, quia tunc non requirit iuramẽtũ, vt eſt tex. ſing. in c. j. §. ſi duo, ſuꝑ verbo. teſtiũ. de pac. tenẽ. Et adde tu Bal. in l. generaliter. C. de nõ nume. pec. ⁊ vide ꝙ ipſe no. in l. hac cõſultiſſima. C. de teſt. ⁊ qd ibi ad eũ no. Sal. tenet cũ Bart. in l. q falſo. ff. de teſti. ⁊ vide que dixi in c. cũ eccleſia. de cauſa poſ. ⁊ q̃ dixi in c. Raynutius. de teſta.

POMA. ¶ Aliquis dixit. Uide Fel. c. ſicut. in j. no. de teſ. ⁊ c. literas. de preſum. Barb. conſ. iij. in j. volu.

ALEX. ¶ Non preiudicet. Si iudex in articulo mortis dt ſe tuliſſe ſententiam falſam, an preiudicet aliis. Et facit, an teſtis in articulo mortis poſſit examinari, ita qd ſibi credat, de quo etiaꝫ dixi poſt Bar. in l. lege aquil. ff. ad l. aquil. ⁊ no. Bal. de pa. Cõſtantic. in ver. vaſalli. Et ad dictum Bal. ꝙ credatur Iudici, vide Imo. in c. de arbi. Bene facit l. Herenni⁹. §. Laia. de euictio. ⁊ in l. ab executore. de app. ⁊ l. ſi quis decurio. C. de fal. ⁊ qr vni teſti aliquãdo creditur. l. Theopompus. de do. prele. l. quicunqꝫ de ſeruis fugitiuis. l. in donationibus. C. de do. quid in teſte qui in vltimo mortis articulo dt ſe falſum teſtimonium dixiſſe. dicit Bal. in authentica ſi teſtis productus dicatur. C. de teſti. quod non nocet, per id quod habetur hic. vide Bal. poſt Bart. in l. generaliter. in vlti. not. de non nume. pecu. Quid ſi moriens dixit, non fui vulneratus a Titio, vide ſing. Bal. in l. j. in verſi. ſed pone teſtator ita dixit, circa vltimã col. C. commu. de lega.

☞ Uaſallus non tenetur iuuare dominum iniuſte preliantez.
Uilla que tenetur ex forma ſtatuti capere malefactorem, nõ tenetur capere occidentem bannitum, qui poterat impune occidi.
Syndicus denunciat occidentem bannitum, qui etiam licite poterat occidi.

a §. **Si maritus.** Dyn. allegat [a] hunc §. ꝙ vaſallus non tenetur adiuuare dominuꝫ iniuſte preliantem. De quo habes in c. dño guerram. x. colla. in ti.
1 hic finitur lex, ⁊c. Ego induco ad queſtionem, † Uille ⁊ caſtra comitatus tenentur capere malefactorem, aliquis occidit malefactoreꝫ, qui poteſt impune offendi. Certe non tenetur villa ſi nõ cepit. Caſus eſt hic. Dices tu, hec eſt contra illud quod determinas in l. fi. §. Diuus. j. de publi. per quem §. dico, ꝙ ſyndicus dꝫ denunciare de occiſione eſt banniti. lꝫ potuit impuni occidi. Sꝫ
b reſpõdeo, [b] denunciatio fit ad cognitionem vnde dꝫ denunciari. Non enim ſyndicus eſt iudex. Sed Iudex dꝫ cognoſcere. Ad idem l. de pupillo. §. meminiſſe. verſ. toties. j. de ope. nou. nũcia. ſed capere fit ad executionem. Unde ſi liquebit executionem nõ debere fieri de maleficio, villa non tenetur, vt hic.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si maritus vaſallus. De vaſallo qui tenetur capere malefactorem, vide Bar. in l. j. §. accuſationem. ad Turpil. ⁊ in d. l. fi. de publi.
b ALEX. ¶ Sed reſpondeo. Uide An. de Are. in trac. malefi. in verſ. nec non ad denunciationem miniſtralis.

§. **Si cum omnes.** Licet ſeruo vni ex dominis gratificari. h. d.

§. **Subuenitur.** Argumentũ pro caſtris comitatus, vt nõ puniat, ſi de nocte nõ exiuerunt ad capiendũ committentes maleficium extra caſtruꝫ, cũ eſſet clauſuꝫ caſtrũ, ⁊ claues nõ tenebant per eos: alias ſecus.

a §. **Surdus.** [a] Argumentum ꝙ ſi duo domini habent domos vicinas ⁊ introitum habent per diuerſas ſtratas, ꝙ non dicantur vicini. Eſt enim aliud impedimentum, quam impedimentum longinquitatis.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Surdus. Facit iſte tex. ad q. de qua in l. diuus. de integ. reſt. ⁊ facit l. j. §. inuitum. ⁊ qd ibi no. s. de poſtu. ſ. an ſtatutũ puniens delinquentem comprehendat mutum.
1 ☞ Opem preſtans, an teneatur poſt maleficium commiſſuꝫ.

§. **Si quiſquam.** Qui defendit vnum ex ſeruis malefactoribus, vr̃ eſſe noxius
1 criminis. h. d. Dicitur hic in tex. † ꝙ qui preſtat auxilium malefactori poſt maleficium commiſſum ad euadendum, videtur dare auxilium ad maleficium committendum. Et hoc vr̃ tenere ille Alber. de Gand. in libello ſuo. Sed hoc non dicitur hic: ſꝫ dicitur quod qui celauit, punitur ex hoc crimine qd eum celauit, ac ſi reus eſſet: nõ ꝙ puniatur tanquam auxiliator. Et ſpeciale hic, alias preſtans ipſe opeꝫ poſt maleficium commiſſum punit mi ti⁹ l. raptores. C. de rapt. virg. Dixi in l. in furti. §. ope. j. de fur.
1 ☞ Statuto ſtante quod quicunqꝫ denunciauerit homicidam, habeat certam quantitatem, an iſtud premium debeat cõſequi particeps criminis.

§. **Si ex ſtipulatu.** Iſtum §. ꝓſequere vt in gl. Ibi pro premio. facit ad q. facta eſt lex ad capiendum committentem maleficium extra caſtrum cum eſſet lex, ꝙ quicunque denunciauerit homicidiam hꝫ certam quantitateꝫ: vtrum iſtud premiũ dꝫ conſequi particeps eiuſdem maleficij, ſi alium denũciauerit cũ quo maleficiuꝫ cõmi
a ſit coniunctim: Hic vr̃ caſus [a] ꝙ ſic, vt premium conſequitur ⁊ penam euitet. In contrarium eſt tex. in l. iiij. circa fin. C. de condic. ob tur. cau. Ad hũc §. reſp. ꝙ hic ſeru⁹ nõ erat particeps eiuſdẽ criminis, imo minus deliquerat, ſ. in non preſtãdo auxilium dño qd delictum facilius remittitur, vt s. l. proxim. ⁊ l. j. §. impubes.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ Hic videtur caſus. Et vide Bar. in d. l. idemqꝫ §. fi. ⁊ Bal. in l. j. C. eo.
1 ☞ Statutum ꝙ capiens bannitum habeat certum premium, ſi homines ville qui ex forma alterius ſtatuti traxerunt ſe ad rumorem quam faciebant, volentes capere bannitum, illum ceperunt, non habebunt premium.
2 Premium quod debetur capientibus bannitos, non datur officiali nec familie capienti exbannitum.
3 Capiens bannitum ignoranter non habet premium.
4 Statutum, quod forenſis nõ poſſit acquirere, non comprehendit illum qui habet premium virtute alicuius reformationis.
5 Fuga ſola non eſt ſufficiens probatio maleficij.

a §. **Utrum.** [a] Nõ vr̃ vindicaſſe, qui nõ vltro vindicauit ⁊ fauore publice vtilitatis generalis locutio nõ recipit reſtrictionem de habilitate perſone. h. d. Principiuꝫ
b huius §. [b] facit ad multa. Statutũ † eſt hic, ꝙ qui ceperit exbãni
1 tum, habeat certum premium: aliud ſtatutuꝫ eſt quod homines communitatis debeant ſe trahere ad rumorẽ, ⁊ capere malefa-

ctoꝛes,⁊ exbannitos.Contingit,ꝙ quidam iuit ad capiendũ ex-
bannitum,cuꝫ exbannitus effugeret eleuauit rumoꝛẽ alij ruſtici
hoc audientes traxerunt,⁊ ceperunt exbannitũ,an debeãt habe
re pꝛemium:Hic eſt caſus ꝙ nõ,quia non vltro traxerunt,ſe ſed
incitati,⁊ ſic incitatus capiens,per,hunc §. non habebit,qꝛ non
cepit vltro.Et aduerte diligẽter,ꝙ iſtud qð requiritur vltro,ex
cludit eum qui incitatus eſt incitatione facti.⁊ quaſi quadã coar
c ctatione cauſatiua,vt ſ.dixi.⁊ patet in tex.Itẽ eadẽ[c] ratione ex-
d ludit illũ [d] qui coact⁹ eſt coarctatione iuris.¶ † Et per hoc di
2 co ꝙ pꝛimium,quod debetur capiẽtibus exbãnitos,nõ debetur
officialibus,vel familie poteſtatis capiẽtibus. Non enim vltro
faciunt,ſed ex neceſſitate eoꝝ officij,ꝙ eſt purgare pꝛouinciàm
malis hominib⁹,l. cõgruit.de offic.pꝛeſi.ergo nõ vltro,⁊ ſic nõ
habebit pꝛemiũ,vt hic.Preterea qui gratis facere tenet,ſi pꝛe
e miũ accipit,turpiter facit,le.fi.de cõditio.[e] ob turp.cau. ¶ Itẽ
qð dixit vltro,excludit eos qui caſu foꝛtuito capiũt exbãnitos:
f ideo qui capit[f] exbannitũ ignoꝛans† eum,exbannitũ.ſed reper-
3 tum in delicto leui,non debetur et pꝛemium cõceſſũ capiẽtibus,
qꝛ nõ vltro,ſed caſu foꝛtuito fecit,vt hic.Per hoc ratio,qꝛ con-
ditio poteſtatiua debet impleri a ſciente foꝛtuito,l.ij.de cõdi.⁊
demõ.ſed hic eſt cõditio poteſtatiua,ſi ceperit,hoc eſt ſi ſpõte ce
perit.Et ſic videtur tex.in l.ſi is qui in aliena.§.qð ſi ſeru⁹.j.de
g acq.re.do.¶ Venio ad ſm reſpõſum[g] hic† eſt ſtatutũ,ꝙ foꝛenſis
4 non poteſt hoc emere poſſeſſiones,deinde facta eſt refoꝛmatio ꝙ
q dederit tale caſtꝝ,debeat habere tale põdere a cõmuni,queri
h tur an foꝛẽſis debeat habere:Et videt ꝙ nõ,quia ſtatutũ[h] debet
intelligi de habili ad habẽdũ.l.vt gradatim.§.⁊ ſi lege.de mu.⁊
i hono.In cõtrariũ[i] eſt caſus hic.Cum enim hoc vtilitatẽ publi-
cã reſpiciat,nõ reſpicit.reſtrictionẽ de habilitate perſone.Et ad
hoc inducitur in ſimili per Guil.in l.ſi filiusfa.ſ.ſi cer.pet.Dixi
in l.oẽs populi.in materia interpꝛetationis reſtrictiue,de inſt.
⁊ iur.¶ Venio ad verſ.de his.iſte ver.intelligitur de his q ma
numiſſi ſunt ſub cõdictione,vel qui aufugerũt: vt ſ.e.l.j.§.ſerui
appellatiõe.⁊ §.ſed in eo.⁊ ꝙ ibi dixi.¶ In §.pꝛox.de his q.⁊c.
5 Declara vt dixi ſ.l.pxi.⁊ l.j.§.ſed in eo.nõ tñ† intelligas hic,ꝙ
ſola fuga ſit ſufficiens pꝛobatio maleficij,vt ſ.eo.l.j.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Utrum.Adde Bar.in l.nulla.C.de dela.li.x.
b AND.BAR.¶ Pꝛincipiũ hui⁹.§.Et vide Bar.in l.nulla ma-
cula.C.de dela.libꝛ.x.
P.PAV.P.¶ Uide Com.conſi.xiiij.incip.ſtatutum dictat.
c AND.BAR.¶ Item eadem.⁊ vide Bal.in l.ij.C.de ope.lib.⁊
que ibi not.
d ALEX.¶ Excludit illũ.Uide Bal.in cõſ.inci.ſtatuto ciuitatis
Peruſij cauet,quod receptans bannitũ,vbi tenet ꝯꝛium ⁊ pul-
chꝛe loquit,vide Ang.de aret.in trac.male.in ver.nec nõ ad de-
nũtiationẽ miniſtralis.⁊ in verſi.quero de queſtione.Et qd ſi bã
nitus capiat bannitũ,an debeat habere pmiũ,vide Bald. ꝙ ſic.
in l.rogaſti.in pꝛin.ſi cer.pet.⁊ in l.j.C.de pꝛeci.imp.off.
e ALEX.¶ De cõd.facit ꝓ hoc tex.in l.ij. ð ope.li.vbi etiã Bal.
⁊ an hoc ſtatutũ cõpꝛehendat occidentẽ ad ſui defenſionem,⁊ an
cõpꝛehendat ignoꝛanter occidentẽ bannitum,vide hic moder.⁊
quod no.Bal.in l. j.ff.de legi.⁊ Ang.in l.inter omnes.§.recte.ff.
de fur.vide ſing.limitationẽ Bal.in l.ab hoſtibus.§.ſi vero vxo
rẽ.⁊ vide no.per Mod.in c.de hoc.de ſimo.⁊ ad Bar.hic vide
tex.⁊ vide Bal.in c.in eccleſijs.de ca.mo.⁊ vide Bart.in lege ge
nero.ð his q no.in fa.⁊ Bal.in l.ſi qs heredẽ.in pen.q.de inſti.⁊
ſub.⁊ vide Bal.tenẽtẽ ꝯꝛiũ in d.l. genero.⁊ ſequit Ro.hic.Uið
Ang.de are.in trac.malefi.in verſi.fama publica pꝛecedẽte,⁊ ibi
etiam quid de bannito occidente alium bannitum.
f AND.BAR.¶ Ideo q cap.⁊ við Bar.in l.ij.j.ð ꝓdi.⁊ de.Bal.
in l.ſi qs.C.de inſti.⁊ ſub.vide Bald.ꝫ.in leg.genero.ſ.de infa.
g ALEX.¶ Secundũ reſponſuꝫ.Et ꝑ iſtũ verſ.vide que dixit ele
gãter Bal.i l.cũ mulier.ſo.ma.⁊ ibi refero,in fi.j.char.vbi etiã
refero aliud not.dictũ quod ꝑ iſtũ tex.poſuit Bal. in l. j.adfi.C.
de pꝛeci.imp.off.⁊ in l.libertas.C.de ſta.ho.⁊ vide Pe.de anc.
in c.canonum ſtatuta.verſic.quero vlterius. de conſti. Poma.
¶ Adde ꝙ iſtud ſtatutum non pꝛocedit ſi ſibi daretur in dotem
res immobilis,qꝛ illam poſſet retinere. Ita Barb.inter conſil.
Alex.in cõſi.vl.inci.dñi Dei.in iiij.vo.Ale.cõſ.cxiij.in iiij. volu.
h P.PAV.P.¶ Quia ſtatutũ.limita vt per Alex.in l.ſi ab hoſtib⁹.
in pꝛin.ff.ſol.ma.⁊ in inferioꝛi ver.eſt caſus in contrarium.vide
Iaſ.in l.j.C.de ſac.ſan.eccl.
i POMA.¶ In contrarium.Quod hoc facit in ſimili dicit Bal.
l.iij.C.qui accuſ.Barb.conſi.xix.quem vide.

§.Quod ad cauſam.

Hic Iuriſconſultus intrat aliam materiã. Supꝛa expeditum eſt de queſtione,⁊ vindicta ſeruoꝛum,qui dominũ nõ iuuerunt:⁊ de pꝛemio eoꝛũ qui malefactoꝛes indicauerũt:
hic ponit vnũ edictũ.in quo pꝛohibẽtur teſtamẽta aperiri
tari,vel deſcribi,vel hꝛ̃ditatẽ adiri,ſub certa pena,ante q[...]
nem habitã de moꝛte defuncti,⁊ cõtra facientibus pena[...]
nit.¶ No.pꝛohiberi pꝛincipaliter tria,⁊ per conſequen[...]
tum ſcilicet aditioneꝫ hereditatis.¶ Quero,que eſt pena[...]
faciẽtis:Dic.vt in gl.Et aduerte,ꝙ hic tꝫ opi.Hugo.ſed i[...]
cognitione.§.eo.ſe non firmat,vt ibi dicaꝫ.¶ Quero.ſi a[...]
vt ſciret an heres eſſet:Gl.dicit ꝙ nõ videtur dolo malo f[...]
Aduerte ergo,ꝙ loquitur in ſciente ſe heredem,ea ſcientia[...]
ligit que ſufficit in aditione hꝛ̃ditatis,vt dixi in l.is põt.ſ.[...]
Si enim ſcit,⁊ aperit,pꝛeſumitur ꝙ dolo faciat.l.pꝛopter [...]
ni.§.neptis.j.eo.Si ignoꝛat,nõ vr̃ dolus,ſed cupit ſcire [...]
ad eum vindicta pertineat,vel non.¶ Op.de l.j.§.occiſo[...]
eo.Dic vt in glo.ſcilicet ꝙ hec ſecundum illam intelligit[...]

§.Si quis ignoꝛans.

No.ꝙ hec iuris ignoꝛantia excuſat.[...] Dy.in cap.iuris ignoꝛantia.de reg.iur.lib.vj.

a

§.Si quis tabulas.

[a] Facit ad q.Epiſ[...] fecit conſtitution[...] quicunqꝫ literas alterius aperit,ſit excommunicatus:mo[...]
dam traxit illam chartam que claudit literam,non tamen [...]
ruit literam,nec legit,an ſit excommunicatus:Et videtur [...]
non per hunc §.

ADDITIO.

a AND.BAR.¶ Si quis tabu.⁊ vide Bal.in leg.Titio c[...]
ad Muni.Quid de tardãte pꝛ̃ſentare,vide text.in l.ſi.C.d[...]
⁊ de falſificante literas,vide tex.no.in c.ad audientiã.de cri[...]

a

§.Si alius.

[a] No.ꝙ qñ lex requirit plura facta ad pe[...] nã imponendã, non requiritur co[...] ſus omnium,ſꝫ ſufficit alterũ eſſe factum.Simile in l.j.ad l.[...]
Põ.de parrici.⁊ l.j.ſ.de his qui.no.infa.tñ hic meli⁹ decla[...]

ADDITIO.

a AND.BAR.¶ Si alius.Hoc pꝛocedit,niſi vnũ veniat ad q[...]
lificanduꝫ alterum.Bal.in l.j.ſ.fam.erciſ.Alex.¶ Uide Ba[...]
⁊ Ang.hic.⁊ in l.j.ſ.de infa.

§.Non tantum.

Dicit tex.ne hered.[...] edicti poſiti ſup[...] ſam.No.lꝫ ibi non ſit pꝛohibita expꝛeſſe hereditatis aditio,ta
men pꝛohibita intelligitur,vt hic,⁊ ibi no.in gloſſ.
1 ☞ Hꝛ̃ditatẽ aditã qui nõ adit metu pene legalis,tranſmittit.
2 Pꝛobari poterit,quomodo ꝙ quis metu pene non adiuit.
3 Impedito aliquid impleri ſuccurritur.
4 Cauſe ſi due cõcurrunt,vna que pꝛodeſt,altera que nocet,[...]
nocet attenditur.

a

§.Eleganter.

[a] Si hereditas metu pene huius edi[...] cti non adeatur,ſi interim here[...] cedat,tranſmittitur.Secus ſi pꝛopter aliud impediretur a[...]
1 h.d.cũ ver.ſequenti.No.† caſuꝫ,in quo hereditas nõ adita [...]
2 mittitur.De quo in l.vẽtre.ſ.de acq.her.Sed circa hoc q[...]
quomodo poterit ꝓbari,ꝙ metu ſenatuſcõſulti nõ adiuit,[...]
ſtatim cum ſciuit defunctũ moꝛtuum,nec eſt aliud impedim[...]
tum,tunc pꝛeſumo ꝙ non adiuit metu ſenatuſconſulti.l.q[...]
3 veneni.in pꝛin.⁊ §.j.j.eo.¶ Secũdo not.† ꝙ ſuccurritur [...]
impeditus eſt quid implere. De quo lege in teſtamento.de [...]
b ⁊ demon.¶ Tertio no.[b] † ꝙ quando concurrunt due cauſ[...]
4 rum vna pꝛodeſt,⁊ alia nocet,inſpicimus id qð nocet.l.q[...]
humus.in fi.j.e.Ad hoc op.de l.iij.§.ſi quis palam.j.de [...]
Gl.non ſoluit.Dic,qñqꝫ cã,que pꝛodeſt,eſt potentioꝛ,ita q[...]
cat ⁊ perimit illã que nocet:⁊ tũc inſpicimus qð pꝛodeſt[...]
ge contraria.Ibi enĩꝫ qui reliquit clam,⁊ palam,⁊ co[...]
linquitur palam,tollitur clandeſtina,ideo illa inſpicitur [...]
ro cã,que nocet,eſt potentio,non enim poteſt dici,ꝙ p[...]
tum edicti omiſit aditionem:qꝛ ſi adire vellet,⁊ non po[...]
impedimento ſubſiſtẽte,ſicut tangitur in gl.in l.ſi vir.[...]
to.⁊ ibi plene dixi. De hoc tangitur per Dy.in ca.po[...]
reg.iur.lib.vj.Secundo opp.glo.de l.emancipatum.[...]
nato.Sol.Ibi erant due cauſe.quarum nulla nocet,[...]
deſt,alia non,ideo,inſpicitur id ꝙ pꝛodeſt.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Elegãter.Adde ꝙ iſte tex.hꝫ locũ etiã in [...]
bus legatoꝛuꝫ conditionalium,ſm Bal.in l.j.C.vt [...]
b POMA.¶ Tertio no.Uide Iaſ.l.ſi arrogatoꝛ.ff.d[...]
P.PAV.P.¶ Limita iſtam reg.non pꝛocedere in ſeru[...]
in eis attenditur cã que pꝛodeſt,l.ſi cõmunem in pꝛin.[...]
ſerui amit.Itẽ pꝛo alia limitatione vide que ſcripſi ad [...]
l.ſi donatione.C.de colla.⁊ in l.edita.C.de edẽ.ad reg.ꝙ c[...]
currunt due cauſe,quaruꝫ vna ꝓdeſt,altera nocet,attendi[...]
nocet.tex.eſt in l.Pedi⁹.§.j.ff.ð arb.i l.j.§.ſi a pupillo.ff.[...]
l.eũ pr̃.§.Meuio.ff.de l.ij.l.auia.ij.j.ff.de cõd.⁊ de.[...]

excep. ⁊ omnino in c. vij. de re iu. pro regula. vide Iaſ. in l. ſi ar rogator. de adopti. Limita niſi cã que prodeſt, reducat nos ad ius cõmune. Ite limita niſi cũ cã que prodeſt cõcurrat validitas teſtamẽti, q̃ eſt fauorabilis vide Iaſ. in l. iij. co. vl. C. de inof. teſ.

LEX V.

Neceſſarios. a Pena que imponitur extraneo adeunti, imponitur neceſſario ſe immiſcenti.

ADDITIO.

AND. BAR. ¶ Neceſſarios. Not. hic probari ꝙ ſuus ante adi tam hereditatem dicitur ſuus nudo nomine. de quo in l. neceſſarijs. ſ. de acqui. her.

§. Non alias Non alias publicabuntur bona, niſi aditio contra edictum ſit ſecuta. h. d. et no. pro opi. Hugo. ad id quod dicã in l. in cognitione. ĩ. e. ⁊c.

§. Ubi quis. In occiſo clam, non habet locum hoc edictum.

LEX VI.

Et ſi certus. a ℒ p. C. de accuſa. l. fi. Sol. hic eſt principalis criminoſus quaſi dicat pncipalis poteſt torqueri, vt indicet occiſores, vel acceſſores, id eſt mandatores, auxiliatores, ⁊ ſimiles: ſecus de alij participib⁹ vel coequalibus. Uel verius, ibi ponitur regula, hic eſt caſus ſpecialis, vt ibi notatur.

ADDITIO.

AND. BAR. ¶ Et ſi certus. No. hic probari ſecundum Bald. ſententiam ℒ ĩ. in l. ij. C. quorum ap non recip. ꝙ cum certuꝫ eſt, quem commiſiſſe delictum, vlterius torqueri non debet.

☞ Mortuus preſumitur, qui non reperitur.

§. Si vnus. Serui poſſunt torqueri pro domino non comparente ſicut pro mortuo. h. d. Nõ ergo dicitur ſ. eo. l. j. §. itẽ illud. quod liquere dꝫ dominum eſſe occiſum, vt poſſint torqueri ſerui: ſubaudi, vel non cõparere dominum liquere dꝫ. No. arg. ꝙ quando aliquis non reperitur, preſumitur mortuus ita ꝙ poteſt perueniri ad torturam. Non dico, ꝙ hoc ſit plena probatio. De probatione mortis ha. iuſtis in l. ij. §. ſi dubitetur. ĩ. quemadmodum teſtamen. aperian.

LEX VII.

Senatuſcõſul. Piſoniano.

§. Si filiuſfami. Ex quibus cauſis extraneis auſertur hereditas, ex eiſdeꝫ cauſis caſtrenſe peculium confiſcatur. h. d.

LEX IX.

Cum fiſco. Ad fiſcum tranſeunt bona cum onere legatorũ. h. d. No. qd̃ dicit caduca ⁊ ſic innuit hereditatem non eſſe aditã. qd̃ dicam in l. ſi ſequens gradus. in prin. ĩ. eod.

LEX X.

Si exheredatus. No. ex prin. ꝙ ex futuro euentu declarat vtrũ ſerui deliquerunt, vel non. ¶ Contra hoc, videt ꝙ voluntas ⁊ propoſitum faciunt maleficium, non futurus euentus penitus. l. iubemus. in fi. C. de teſt. ⁊ l. ſed ſi vni⁹. in prin. ĩ. de iniurijs. Sol. a hereditas iacens repreſentat perſonam nam defuncti. l. mortuo. de fideiuſſori. ergo ſerui hereditarij videbãtur eſſe defuncti. Uere ergo deliquerunt, q2 filium defuncti non iuuerunt. l. j. §. domini. ſ. eo. Unde futurus euentus non facit delictum qd̃ non eſt, q2 non erat: ſed bene põt facere, vt quis conſequatur impunitateꝫ talis delicti, q2 fingitur nõ fuiſſe, per hoc apparet intellectus ſeq. verſi. ſi vero irritum vere eniꝫ ſerui erant filij, ⁊ eo modo qui ſerui patris, dicuntur filij, vt d. §. domini. qd̃ ſufficit ad hoc ſenatuſconſultuꝫ. Non enim poſſet fa cere quod hodie fingeretur retro fuiſſe filius, vbi filius non eſt, ⁊ ſic deficit extremum a quo, l. huic ſcripture. ſ. ad l. Aquil. Non habetis hic alia.

ADDITIO.

AND. BAR. ¶ Sol. Et facit an ſi quis eſt ciuis ex priuilegio, intelligatur ciuis quo ad omnia. Bart. in l. iij. §. emancipatus. de contra tab. Et ſi nobilis, que deſijt eſſe nobilis, an quo ad omnia ſit ignobilis, vide Bar. in l. j. C. de infa. libro x.

LEX XI.

Denique erit. Dic vt dixi in l. j. §. ſed in eo. ſ. eodem.

LEX XII.

☞ Apertura teſtamenti ſola ante vindicatam mortem defuncti, an inducat publicationem hereditatis.

2 Accuſatio occiſorum domini an finiatur quinquennio, ⁊ ex ſola accuſatione deueniatur ad publicationem bonorum.

Heredi ꝓpter multã mortẽ defuncti bona quomodo auferant.

3 Delicta que in omittendo committuntur, tunc dicuntur pfecta, qñ tranſiuit tantum tempus ꝙ potuit impleri, ⁊ non impleuit.

4 Statuto ſtante quod pater teneatur ſoluere condemnationem pro filio, an ſufficiat filium eſſe condemnatum.

In cognitione. a Lex ponit practicam totius iſtius materie. Ad euidentiam debetis ſcire, ꝙ hereditate adita ante vindicataꝫ mortẽ defuncti, nec habita queſtione de familia accuſantur occiſores, ⁊ ſentẽtia lata ꝯ occiſores hꝫ effectum, q2 hereditas confiſcatur. Hoc premiſſo veniamus ad caſum. Accuſatio facta contra occiſores hꝫ effectum cõfiſcationis bonorum contra heredes extraneos intra quinquennium: cõtra eos, qui de morte defuncti poſſent de paricidio teneri ſem
1 per. h. d. ſm gl. ℒ p. ꝙ † ꝓpter ſolã aperturã non publicabuntur bona, l. neceſſarios. §. nõ alias. ſ. e. Do. Hugo hic addebat, aperti teſtamenti, ⁊ hereditatis adite: Jo. ⁊ Azo intelligebant ſimpliciter, Gl. hic non firmant ſed in l. ſi ca. C. e. tit. tenẽt opi. Hugo. Idẽ tenẽt in l. iij. §. qd̃ ad cãm, ſ. e. quod eſt verum, q2 caſus eſt
2 in d. §. non alias. † ℒ p. ꝙ iſta b accuſatio non finiatur quinquen
b nio. ſed xx. ann. C. de falc. l. querela. Timore huius cõtrarij ſunt hic due lec. Prima, quod hic heredes accuſantur directo de eo quod aperuerunt tabulas ⁊ hereditatem adiuerunt, ⁊ fert ſententia cõfiſcationis bonorũ que accuſatio finitur quinquennio: vel contra propinquos durat ſemper, vt hic. ¶ Examinem⁹ iſtã lectu. Ex hac lect. habes ꝙ ad confiſcationẽ bonoruꝫ deuenitur per accuſationem factam de herede. Et hec erit practica huius legis ꝯ iſtos. Qd̃ bene dicant probatur ſ. e. l. neceſſarios. §. j. vbi dicitur ꝙ bona publicantur, ⁊ ſic non ſunt publicata ipſo iure, niſi ſentẽtia ſequatur. Pro hoc l. pe. ĩ. e. vbi dicitur, ꝙ d̃ hoc accuſantur. ¶ In cõtrarium facit ſi eſſet accuſatio, ageretur cã coram preſide, nõ corã procuratore Ceſaris, l. j. C. vbi cau. fiſ. Sꝫ iſta cã agitur corã pcuratore Ceſaris ergo nõ eſt accuſatio, ſed eſt queſtio bonorum ſimpliciter: iſta eſt vera. Probatur per l. Lucius Seius. ĩ. e. Si vero eſſet accuſatio vera, in penã fieret pu
c blicatio, ⁊ morte extingueretur crimen, qd̃ eſt falſum, c vt ibi. Cõtra heredes ergo agitur petitione hereditatis, l. j. C. de his quibus. vt indig. ⁊ ibi no. qd̃ intelligo, vt ĩ. dicã. Nõ obſt. §. nõ alias quẽ intelligo ibi publicantur, ſ. per legem ſequuta ſententia contra homicidas, vel non ſequuta vt ĩ. dicam. Non obſt. l. pe. ĩ. e. q2 intelligo accuſare improprie, ſ. agere. Simile in l. qui accuſare. C. de eden. ¶ Ideo gl. legit alio modo prout vobis poſui in ſummario. ⁊ ideo exponit gl. in cognitione, id eſt accuſatione cõtra homicidas. Iſta lect. ⁊ expoſitio non videtur congruere litere, que dicit in cognitione aperti teſtamenti: ſed homicide nõ accuſantur de aperto teſtamento, ſed de homicidio. Suſtinẽdo gl. poteſ dicere vt gl. in cognitione id eſt. delatione, que fiſco fit de bonis homicidie iam puniti. Sed hec etiam non videtur vera, q2 delatio poteſt fieri in quadriennio homicidis punitis a die delationis facte in fiſco: vel intra xx. ann. l. intra quatuor, ⁊ l. in omnibus. ĩ. de diuer. ⁊ tep. preſ. ⁊ ſ. tit. proximo. l. q2 autem. §. non ſimpliciter. Expone ergo in cognitione, hoc eſt, in accuſatione contra homicidas, per quam peruenitur ad cognitionẽ aperti teſtamenti ex ſenatuſc. Et ſic ſuſt nemus lect. gl. que cõmuniter tenetur. Sed hec lect. non videtur congruere litere. Nã põt eſſe qd̃ occiſores non reperiuntur, ⁊ tũc nõ debuerũt tabule aperiri, ⁊ hereditas adiri tanquã haberetur queſtio de familia, l. iij.
d §. qd̃ ad cãm. ſ. eo. Lectu. gl. procedit qñ contra heredem ageretur, q2 necem defuncti non vindicauit: d ſed hic agitur quod tabulas aperuit, ⁊ hereditateꝫ adiuit ante ſumptã vindictam, qui caſus non eſt hic, ita ſentit gl. in l. Lucius Seius. ĩ. eo. Lectu. tamen que hic ponitur gl. communiter approbata eſt, ⁊ ideo eam
3 teneamus. Et pro eius declaratione eſt † videndum. Quandoque tractatur de auferendis bonis heredi, propter multã mortem defuncti: ⁊ tũc hec erit practica, q2 primo debẽt accuſari occiſores ſi viuunt, ⁊ ſententia lata contra eos intra quinquenniũ
e hꝫ effectũ confiſcandorum bonorum contra heredes: e vel ſi heredes eſſent propinqui perpetuo. vt hic, ſm gl. ⁊ l. j. C. vbi cauſe fiſc. Sed cõtra heredes agitur homicidis condemnatis, per petitionẽ hereditatis, ſic eſt cauſa ciuilis, l. prima. C. de his quib⁹
f vt indig. ⁊ tunc heredes dicentur eſſe negligentes, f qñ tranſiuit tantũ tp̃s ꝙ commode potuerunt accuſare, ⁊ non accuſauerunt,
4 vt no. l. j. C. de his quib. vt indig. Quod not. † ꝓpter delicta que cõmittuntur in omittendo, ꝙ tunc dicantur eſſe perfecta quãdo tranſiuit tantum tempus, ꝙ potuit impleri, ⁊ non eſt impletum: nec expectatur qd̃ tranſeat tempus quo deſinat poſſe fieri, ſicut in contractib⁹, l. ita ſtipulatus, infra de verb. obli. ſed eſt ſicut in vltimis voluntatibus, vt ibi patet. Quãdoqꝫ tractatur de aufe-

rendis bonis heredi pꝛopter apertum teſtamentum, ſeu aditaʒ hereditateʒ, ante queſtionem habitam de familia, ⁊ ſumptũ ſupliciuʒ: ⁊ tunc ſi occiſoꝛ eſt certus, erit idẽ pꝛoceſſus qui dictus eſt ſupꝛa, ſcʒ qꝛ pꝛimo accuſabitur occiſoꝛ, ⁊ ſententia habebit effectũ cõfiſcandoꝛum bonoꝛũ ⁊c. vt hic, ⁊ l. ſi certus. ſ. e. Si vero occiſoꝛ erit incertus, tunc directo ageretur contra heredem per peti. her. pꝛopter negligentiam ſuã coꝛã pꝛocuratoꝛe Ceſaris, d. l. ſi ea. C. eo. ſicut ageretur ſi occiſoꝛes eſſent moꝛtui, ita qd nõ poſſent condẽnari, l. j. C. vbi cau. fiſc. Facit j. de Carbo. edi. l. ij. Nec ob. l. ſi ideo. C. e. vbi heres non punitur ſi malefactoꝛes nõ poſſent inueniri: qꝛ verũ eſt qd non punitur pꝛopter inultã moꝛtem defuncti: ſed bene punitur ꝓpter tabulas apertas, ⁊ ꝓpter hereditatẽ aditam feſtinanter. ¶ Op. quod heres non puniatur in amiſſione hereditatis, ſed in centũ aureis, l. lege Coꝛnelia. §. fi. j. eo. Sol. ibi aperuit teſtamentuʒ, non autẽ adiuit hereditatẽ. Et aduerte, qꝛ illa actio, que datur ad centũ aureos, eſt popularis, d. l. j. in fi. ideo non eſt neceſſe qd expectetur quinquennium, imu finitur anno, l. fi. j. de popu. act. Ita intelligit Dy. gloſ. que eſt hic in pꝛin. que dicit actionem in factum in centum aureis nõ finiri quinquennio. ¶ Ultimo vides hic, qd ſententia lata cõtra
g occiſoꝛes hʒ effectum confiſcandoꝛum bonoꝛũ cõtra heredes. g
1 Quod induco ad queſtioneʒ de ſtatuto huius ciuitatis, quo † cauetur, qd pater teneatur ſoluere cõdemnationẽ pꝛo filio vſqʒ ad legitimam, an ſufficiat filium condemnatum eſſe: Quã queſtionẽ diſputaui, ⁊ poſui eam in l. cum filius. in pꝛin. j. de verb. obl. vbi tangit Dy. ⁊ eſt in pꝛima op. quam feci ſ. vbi dixi quod gl. tenet opi. Hug. in d. l. ſi ea. ⁊c. Et adde vt infra ad Treb. l. Marcellꝰ. §. fi. ſed ille §. multum facit pꝛo opi. contraria. Sed reſponde, vt ibi per glo. Non habetis hic alia.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ In cognitione. Et not. hic de dictione ſemp, ⁊ quandocunqʒ Bal. in l. j. ſol. matri. ⁊ no. ſing. ex iſta lege, ꝙ accuſatio contra homicidas durat ſpatio xx. annoꝛ. l. querela. C. de falſ. ſed quo ad confiſcationem bonoꝛum durat quinquennio.
b AND. BAR. ¶ Op. ꝙ iſta. Et vide gloſſ. in l. j. C. eo. ⁊ Bald. ibi qui alleg. Inno. in vj.
c ALEX. ¶ Eſt falſum. Idem tenet Bart. in l. j. de pꝛiua. delict.
d POMA. ¶ Licet gl. Et an ſententia lata contra occiſoꝛes pꝛeiudicet heredi, quo ad confiſcationem. ⁊ vide Bal. C. vbi cau. fiſ. in leg. j. in finalibus verbis.
e ALEX. ¶ Contra heredes. Et an iſti heredes poſſint purgare moꝛam ſuam. vide Ang. ⁊ Imo. in l. ſi inſulam. de verb. ob. in v. fallen. regule affirmatiue. POMA. ¶ Uide Barba. conſi. l. in ij. volu. Alex. conſi. xix. j. volu. Barb. conſi. vij. ij. volu.
f ALEX. ¶ Negligentes. Uide que dixi poſt Bar. in l. ita ſtipulatus. de verbo. obl. in ij. apoſtil.
g ALEX. ¶ Contra heredes. Sententia lata contra occiſoꝛeʒ, hʒ executionẽ parataʒ cõtra eius heredes. vt no. Bal. in l. j. C. vbi cau. fiſc. ⁊ hic per Ro. ⁊ late p Bal. in l. j. C. qui. res iu. nõ nocet.

LEX XIIII.

a **Excipiuntur.** a Impubes qui nõ iuuat dominum, nõ tenetur ſenatuſconſulto, niſi in eo tria concurrant, que expꝛimit hec lex. h. d. No. caſuʒ, in quo impuberes non excuſantur a delicto commiſſo in non faciendo: ⁊ ea. ratione videtur vbicunque dolus impuberis, euidentiſſime arguetur, ſicut fiebat hic.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Excipiuntur. Et not. iſtum tex. ſecundum Bal. quãdo dicitur pꝛoximus pubertati pupillus in delictis. vide eũ hic. Facit quod not. Bal. in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. ⁊ in l. non ſolum. in pꝛin. de excuſa. tuto. ⁊ de hac dictione vide tex. in l. iij. §. ex contrario. de acquiren. poſſeſ.

LEX XV.

1 ☞ Frater ſi occidit fratrem, an bona deueniant ad fiſcum, vel ad filios occidentis.

a **Si ſequens.** a Fiſcus ſuccedit in locũ heredis indigni, ⁊ pꝛefertur ſubſtituto etiam neceſſario, ⁊ necẽ vindicanti. h. d. ¶ Gl. foꝛmat hic no. q. Hec lex ſine dubio ꝓcedit ſi inſtitutꝰ in pꝛimo gradu adiuit, qꝛ per aditioneʒ extincta eſt ſubſtitutio, l. poſt aditam. de impuber. ⁊ alijs ſubſtitu. Sed ſi inſtitutus non adiuit, quid iuris: Dicunt quidã non eſſe idem, ſed ſubſtitutum pꝛeferri fiſco. Jo. dicit idem, opinio Jo. eſt vera. Uide tex. in l. in ſeruitutem. §. ei qui. de bonis libe. ⁊ l. cum fiſco. ſ. eo. in eo qd ibi dicit, caduca: nam non eſſet caduca, ſi eſſet adita hered[…] hoc videtur ſentire gl. in l. eam quam. C. de fideicommiſ[…] quod hereditate nõ adita bona auferuntur ab indigno, ⁊ [v…] ad fiſcum cuʒ onere ſuo. ⁊ hoc no. per gl. in l. recuſare. §. ſi [fiſco] ad Trebel. Et ſi dicis, quare nõ pꝛefertur ſubſtitutus, qu[…]
b ex voluntate defuncti, ſi pꝛimus heres non eſt. Reſp. b pꝛimus fuit negligens eſt pꝛeſumptio quod in fraudeʒ fiſci adeat: ideo fiſcꝰ occupat, ac ſi adita eſſet. Et hoc puto, qu[…] ſubſtituto ſit dare remediũ, qd antequam tranſeat tps ne[…] tie pꝛimi heredis, faciat ſibi ſtatui terminũ ad hereditat[em a]dam, vel repudiandã tunc ipſo herede repudiante ante n[…] tiam, trãſiret ad ſubſtitutuʒ. Pꝛobatur in l. ſi ante, quã. j. [ad] dicã. Gl. foꝛmat duo contraria, quoꝛũ rationem videre di[ffi]cile, ⁊ dic in pꝛimo pꝛiuatur, qꝛ non adiuit hereditateʒ […] in ſecundo qꝛ non petijt tutoꝛem: hic vero poſt moꝛtem d[…] nõ vindicauit. Sed pulchꝛa eſt ſolutio Roge. qꝛ vbiqʒ in[…] ⁊ ideo apponitur varietatis caſus. Iſta ſolutio bene de[…]
1 non tñ varietatis rationeʒ aſſignat. ¶ Querit Dy. † ſi fr[ater oc]cidit fratrem ſuum, an bona deueniant ad fiſcum, an ad fi[lios oc]cidentis: Et Dy. ponit melius illam queſtionem in l. cum [...] in fi. j. de bo. dam. ⁊ ibi eſt caſus. videbitis aliquantulum [...] ij. §. fratris. j. titu. j.

ADDITIONES.

a ¶ Si ſequens. Pꝛo concoꝛdia aduerte, datus erat ſubſ[titutus] vulgariter indigno, qui fuit inſtitutus in teſtamento, ⁊ n[…] recuſat adire, poterit ne fiſcus hereditateʒ adire, ⁊ ſubſti[tutum ex]cludere, ſicut potuiſſet auferre inſtituto adeunte. Ita Bar[t. in l.] j. in q. ſuis. ff. de vulg. ⁊ pup. Alex. ibidem dicit Bart. ſibi c[…] riari in hac. l. ſi ſeques. in pꝛin. Tu dic Bar. in hac l. ſi ſe[quens] tʒ idem qd in d. l. j. niſi in caſu ſpeciali, qñ ſubſtitutus fecit [ſibi] ſtatui terminum ad adeundum, ſic in caſu negligentie pꝛi[…] Et ſic videtur fienda differentia, an recuſet expꝛeſſe, an ta[…] lapſum tempoꝛis. ⁊ ita poteſt ſaluari. Poſſet ⁊ aliter ſolui ſi […] tendamus menteʒ teſtatoꝛis. Ita ſenſit Ale. in d. l. j. in illis v[er]bis. ſed reſponderi poſſet, vt ſupꝛa reſpondi in alio articulo, […] qꝛ ſic loquimur in caſu, qñ teſtatoꝛi non poſſet impingi fraus. […] Poſſemus tenere cum ſecunda opi. Iſtud idem videtur tenere ipſe Alex. in l. is qui contra. ff. de vulga. ⁊ pupil. ſubſti.
b ALEX. ¶ Reſpon. Cum opi. Bar. hic tranſeunt Imo. ⁊ Pa[ulus] de Caſt. in d. l. cum fiſco. ſ. e. ⁊ Ro. hic. Et iſtud idẽ vult ipſe […] Bart. in l. j. in iiij. q. pꝛin. in pꝛimo effectu ſubſtitutionis vul[…] verſi. item quero quid ſi heres. ſ. de vulg. ⁊ pup. vide que in […] materia dixi in l. recuſare. §. ſi fiſco. j. ad Trebel.

1 ☞ Marito non vendicanti moꝛteʒ vxoꝛis occiſe aufertur [por]tio dotis, quam debet lucrari ex foꝛma ſtatuti.

a **§. Cum ex parte.** a Ab indigno aufertur [here]ditas ⁊ legatum, ⁊ qu[…] quocunqʒ iure de bonis teſtantis moꝛtis cauſa caperet. b [ea]
1 dem ratione dico, † quod ei, qui nõ vindicaret moꝛtẽ occ[iſe vxo]
a ris, aufertur illa poꝛtio dotis. b quaʒ lucrari dʒ ex foꝛma ſta[tuto]rum, l. ei qui. de his quibus vt indig. Ibi cum dicit glo. […] quis autem non implens. Sol. ibi eſt in culpa, hic in dolo […] pter veneni. §. neptis. j. eo. Uel iſtud delictũ eſt maius […] aliter, ibi delictum committitur ſolum contra teſtament[um …] perditur ſolum quicquid ex teſtamento capitur, non […] hic delictum committitur circa vindicandam moꝛtem, […] ditur quicquid cauſa moꝛtis capitur.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Cum ex parte. Et allegatur ꝙ ſtatutum p[…] nuere legitimam. ⁊ vide Bal. in l. cum lege. C. de epiſ[c…] ij. C. de bon. que lib. Cano. in c. Rayn. de teſta.
b ALEX. ¶ Poꝛtio dotis. Maritus ſi non vindica[t …] vxoꝛis pꝛiuatur lucro dotis. Adde Bart. in l. cum q[…] qui. vt indig.

LEX XVI.

Domino. Etiaʒ ſeruus communi[s …] libertatem conſequitur.

LEX XVII.

1 ☞ Interrogari in toꝛtura quis debet de aliquo […]
2 Teſtis an interrogetur de die.
a **Prius.** a Hic dicitur, pꝛius. ⁊ ſic innuit […] niatur ad toꝛturam non pꝛecedentibus
b indicijs. h. d. ¶ Op. b de l. j. in pꝛin. j. de queſtio. […] Gl. dicit, hoc eſſe ſpeciale. Contra not. ſ. e. l. j. […] illud. ⁊ j. de queſtio. l. j. Dy. hic appꝛobat hanc glo. quod hoc […] ſpeciale.

ciale. ¶ † Opponitur ꝙ in tortura quis non debeat interrogari de aliquo nominatim. Gl. concedit. Cõtrarium. ĩ. de cdē. l. j. §. rationes. Gl. dicit, ꝙ nihil facit, ⁊ bene. ¶ † Ultimo gl. inducit in argu. ꝙ teſtis eſt interrogandus de die. ꝙ dic. l. teſtium. C. de teſti. ⁊ ibi per doct.

ADDITIONES.

AND. BAR. ¶ Prius. Et vide gl. ſingul. in l. interrogari. C. de queſtio.

ALEX. ¶ Cõtrarium. Contrariũ not. in l. j. §. itē illud. ĩ. eo. vbi gl. in fi. Adde Bar. in d. l. j. in prin. ff. de queſt. ⁊ in l. vnic. §. in ea cã. e. tit.

LEX XVIII.

Ex inofficioſo. Propter defuncti mortē non ſuſpenditur q̃rela inofficioſi teſta. hoc dicit.

LEX XIX.

Cum dominus. In familia que non inuit dominum, erit vindicta ſuppliciũ, hoc dicit. ¶ Aduerte, quia text. dicit, de ea ſumitur ſuppliciũ, ⁊ ſic ſub nomine vniuerſitatis loquitur de familia, ⁊ prout vniuerſitas eſt nõ habet caput: ⁊ ideo intellige hic familiã pro ſingulis de familia, vt nota. in ſimili quãdo vniuerſitas delinquit, ⁊ punit. l. metum. §. animaduertendũ. ĩ. ꝙ metus cauſa, ⁊ l. ſed ſi ex dolo. ĩ. de dolo. Qualiter autē puniatur pro delicto ex quo debet inferri mors, dixi in l. aut facta. ĩ. de penis.

LEX XXI.

Propter veneni. Mors clandeſtina ab extraneo facta aditionē non impedit: ſecus ſi a familia facta dicat. hoc dt. Not. diſtinctionē huius legis. Gl. enim in l. cũ fratrem. C. eo. diſtinguit ſic. Aut aliquis fuit occiſus palã, ⁊ non poteſt adiri hereditas. Aut clã, ⁊ tunc aut a familia, aut ab extraneo vt hic. Et iſta eſt vera opi. Alij, vt Azo, non diſtinguũt clã, vel palã: ſed ſolũ a familia, vel ab extraneo ſit occiſus. Sʒ prima eſt vera, vt probatur in l. minor. in fin. d. l. cũ fratrem. C. eodem titulo.

☞ Preſumitur in dolo quid ſcit factũ, ⁊ facit contra ius.

§. Nepotis. Ei, cui aufert hereditas, vt indigno propter dolum non reſtituũtur actiones cõfuſe: ſecus ſi propter culpam, hoc dicit. ⁊ eſt not. §. Et no. etiã gl. ad quam ſepe remittitur. Dic vt in gl. No. ex † hac lege, [a] ꝙ ille q ſcit factũ, ſi facit cõtra ius, preſumitur ĩ dolo. Quod maxime habet locum hic, vbi tractatur de acquirendo, l. ſi duo. ⁊ ibi not. ĩ. de acq. here. argu. tamen contra predicta. ĩ. eo. l. iij. §. ſi quis.

ADDITIO.

ROMA. ¶ Ex hac l. Uide Old. conſi. lxv. Fel. late, c. nullus p totum. de preſum. Cepo. conſi. xxix. in prin. ⁊ conſi. xxxj. Barb. conſilio xlvij. j. vol.

§. Preſidis. In dubio non vidētur heredes indigni, ſi non prouocauerũt, hoc dt. ¶ Opp. C. eo. l. minoribus. in fi. Soluit gl. hic tribus modis. Tu dic, ꝙ aut eſt certum ꝙ ſententia eſt bene lata, ⁊ non tenētur heredes appellare. Aut eſt certũ ꝙ eſt male lata, ⁊ tenent appellare: Aut eſt dubiũ ⁊ preſumit pro ſentētia, ⁊ nõ tenētur appellare. l. Herēnius. §. Laia. ꝺ euic. ⁊ ita loquitur hic. ⁊ ita ꝙ dicit preſidis iniquitate intelligo non apparēte, licet in veritate eſſet. Sic probat hic dũ dicit tex. non defunctorie. i. non malitioſe. Non enim credebat male iudicatum. Eo autē caſu, quo dixi debere appellare, excuſarentur propter inopiã. l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. ĩ. mãda. Et no. hic ſm vnã ſol. alias dic. ſi tamen appellauerunt, proſequi tenentur. l. minoribus. C. eo. ⁊ hic no. Sed ſi aliquis appellat. an heredes teneãtur reſpondere: Certe indubitanter ſic. l. minoribus. C. eodem.

LEX XXII.

Caius. [a] Cauſa ciuilis bonorũ cõtra hrdes, occiſoribus condēnatis, non finitur decennio, nec morte heredis. h. d. ¶ Cõp. ꝙ quinquēnio pereat hoc ius confiſcandorũ bonorũ. l. in cognitione. ĩ. eo. Soluit gloſſa tribus modis. Primus intellectus cõmuniter tenetur, vt dixi in lege contraria. De duobus alijs ſolutionibus tene quam vis. Uel dic, ꝙ ibi loquitur poſt occiſores condemnatos, ⁊ vixit poſt decēniũ: ſed antequã condēnarent ſufficeret quinquenniũ vt in contrario. ⁊ ſic cõcordat. ¶ Op. extra gl. ꝙ actiones penales nõ tranſeũt ad hrdes. l. j. C. ne ex deli. defun. ⁊ l. j. in pn. de priua. deli. Sol. Quidã dicũt illud verũ in delicto cõmiſſo in faciēdo, hic in nõ faciendo, ꝙ eſt truffa. Dic ꝙ hic non eſt cauſa criminalis, licet teneneatur de bonis applicandis fiſco. Cõdēnatis enim occiſoribus, ſtatim bona ſunt cõfiſcata, ⁊ fiſcus agit petitione hereditatis ad bona. l. j. C. de his quibus vt indig. ⁊ hec vult tex. hic. Cum enim iſta cauſa ſit pecuniaria ⁊ ciuilis, ad heredē trãſit. Si vero erat criminalis, quamuis pecuniaria ad heredē non tranſiret. l. ex iudiciorum. ꝺ accuſa.

ADDITIO.

a ¶ Caius. Et not. ſing. limitationē ad d. l. in cognitione. vbi dicitur ꝙ quinquennio finitur, eſt verũ ante accuſationē factã, de homicidio, ſecus ſi facta eſt, quia tunc durat vltra decennium.

LEX XXIII.

Si antequam. [a] Ex cauſa ꝓ fideicõmiſſariũ cogitur heres adire ante vindicatã mortē defuncti. h. d. ¶ Quero quomodo poteſt cogi adire, cum ſi ſpõte adiret, incidit in penã. Quid eſt hoc ꝙ hic dicitur, in cauſe cognitione vertitur. Nã poſito ꝙ ipſe nõ adiret, ⁊ mortē defuncti nõ vindicaret, bona de

b functi trãſirēt ad fiſcũ cũ onere ſuo, [b] l. cũ fiſco. ĩ. eo. ⁊ ſic fideicõmiſſarius non perderet fideicõmiſſum. Sed reſpondeo, ꝙ in cauſe cognitione vertitur hoc, q2 forte heres nõ vult vindicare mortem, ſed fideicõmiſſarius vult. expedit ergo fideicommiſſario, ꝙ antequã heres ſit in negligentia, compellatur adire, reſtituere. Ex hoc enim lucratur quartã, quã heres deberet detrahere, que perueniret ad fiſcum, ſi bona ad eum peruenirent. l. ij. in fi. j. ti. j.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Si antequam. Et per iſtam legem limitatur, l. fi. ad fi. eo. ti. ꝙ non habet locum in eo actu adire.

b ALEX. ¶ Onere ſuo. Adde ꝙ dt Bar. in l. ſi ſequēs. in fi. pn. ĩ. eo.

LEX XXV.

1 ☞ Fuga ſola quando faciat probationem maleficij plenã, ⁊ quãdo ſemiplenam.

2 Premium quod ſtatuitur denuntianti malefactores, ſi nõ exprimitur de quibus bonis ſoluatur, quomodo ſolui debeat.

a **Lege Cornelia.** [a] Pro q̃libet ſeruo aufugiente cõuicto, cõuincēti quinque aurei de bonis cõuicti, ſi habet, alias a fiſco dantur. h. d. Diuide. Primo loquitur quãdo quis conuincit ſeruos teſtamento non manumiſſos. Secũdo, qñ conuincit ſeruos manumiſſos teſtamēto. Secũda ibi, ꝓterea. ¶ Cõp. hic in fi. dicitur ex bonis dãnati. §. proxi. dicitur, ex bonis ⁊ cõuicti vel ex publico. gl. ſoluit dicens, ꝓ primo de bonis damnati ſi non ſufficiunt tunc ex publico. Certe per hoc non tollitur contrarium, q2 ĩ. dixit. de bonis occiſi. vnde Ja. de Are. exponit hoc ē, ex bonis damnati. ſ. heredis qui ſtatim eſt damnatus in confiſcatione bonorũ eo ipſo ꝙ ſeruus eſt dãnatus l. in cognitiõe. ĩ. e. dy. dicit ꝙ primo habeat primum ex bonis dãnati, ſecũdo ex bonis occiſi ⁊ ſi non ſufficiunt ex publico. vt in prin. ⁊ ſic quod in prin. deficit hic ſuppletur quod verum puto. Nã in prin. loquitur qñ ſunt coniuncti ſerui non manumiſſi qui non poſſunt habere aliquid merito, debēt habere de bonis occiſi, vel ex publico ſm reſponſum, loquitur qñ eſt conuictus ſeruus manumiſſus, qui põt habere aliquid ideo dicitur de bonis dãnati. ¶ † No. ex hac l. [b]

b ꝙ ſola fuga non probat maleficiũ niſi aliter doceat vt hic ĩ pri

c mo ⁊ ſecundo reſpon. Ad iidem. C. de rap. vir. in l. j. glo. tamē in l. in bone fidei. C. de iureiu. ⁊ in l. admonendi. ff. e. ti. dt, ꝙ fuga facit ſemplenã probationem. Quod quãtũ ad hoc dic vt dixi in d. l. admonēdi. Alibi videtur, ꝙ fuga facit plenã probatioem. l. ꝺ ſertores. ꝺ re mili. ⁊ l. cõſiliarios. C. ꝺ aſſeſ. ⁊ l. ĩpuberibꝰ. ꝺ ſuſpe. tu. doc. tangunt in d. l. j. C. de rap. virg. Tu dic clariꝰ quãdoq̃, fuga obijcitur alicui pro crimine tunc ꝓbata fuga probatur crimen d. l. deſertores. j. de re mil. ⁊ vidiſtis. ĩ. eo. l. j. §. cum domi nus. Quandoque fuga obijcitur alicui in probatione alteriꝰ criminis non vt crimen per ſe ⁊ tunc qñq3 eſt crimē ſoliꝰ ſuſpicionis, ⁊ tunc fuga eſt plena probatio q2 facit quem ſuſpectum. d. l. impuberibus. Quandoque eſt crimē de quo requiritur ꝓbatio plena eſt vera de ipſo facto, non de ſuſpicione tantum, tunc fuga regulariter nõ facit plenã probationē, vt hic, ⁊ d. l. j. de rap. vir. ⁊ in corpore, de exhi ⁊ introdu. reis. §. ſuſpecto. Indicium tñ vel ſemiplenã probationom facit vt gl. in l. in bone fidei. C. iurein. ⁊ in l. admonendi. ĩ. Fallit in caſu vbi facit plenã probationem

2 d. l. conſiliarios. C. de aſſeſ. ¶ † Facit. iſta in argum. ꝙ ſi ſtatuit premium denuntianti malefactores nec exprimitur vnde ſoluat

d debet intelligi ſecundum formam huius legis de bonis malefactoris primo ſecundo de bonis eiꝰ ad cuius vtilitatem ſumitur vindicta, tertio de publico. ¶ Itē no. tex. hic ex vinculis cauſam dictat, ⁊c. Simile in l. ij. j. de cuſto. reo.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Lege Cornelia. Uid. Bar. in l. ſi q̃s id q̃ §. in ſeruos vbi allegat iſtam legem ꝺ iuriſ. om. iud.